

Helyi Esélyegyenlőségi Program

**Tiszalúc Nagyközség
Önkormányzata**

2025-2030

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk	10
Célok	10
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	12
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	12
2. Stratégiai környezet bemutatása	13
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	14
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	39
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	61
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	72
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	81
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	88
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	89
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	90
1. A HEP IT részletei.....	90
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	90
Jövőképünk.....	91
Az intézkedési területek részletes kifejtése (intézkedésenként, kitöltése javasolt, opcionális)	92
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	93
3. Megvalósítás	98
3.1 A megvalósítás előkészítése	98
3.2 A megvalósítás folyamata	98
3.3 Monitoring és visszacsatolás.....	101
3.4 Nyilvánosság	101
3.6 Érvényesülés, módosítás	102
4. Elfogadás módja és dátuma	103

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva, Tiszalúc Nagyközség Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Tiszalúc Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei nagyközség, a Harangod mező délkeleti részén található, a Takta holt-tiszai torkolatánál. Északról Taktaharkány, keletről a Tisza (azon túl Tiszadob), délről Kesznyéten, Girincs és Köröm, nyugatról pedig Hernádnémeti, Böcs és Berzék határolják. Tengerszint feletti magassága 124,24 méter, legmagasabb része a Messzelátó domb (156 m), legalacsonyabb helye a Vadvizes és a Sárrét (96 m).

Tiszalúc és környéke ősidők óta lakott hely volt. Határában a kőkorszak korai szakaszából, Kr. e. 5000-ből származó sírokat tártak fel a régészek, a rézkor középső szakaszában pedig már valóságos falu alakult ki ezen a területen. A régészeti kutatások azt igazolják, hogy a bronzkorban a község határában lévő Sarkad-pusztán emelkedő Danká-dombon sáncokkal megerősített, várszerű erődítmény állt. Az erődítményben lakott a közösség vezető rétege, a falu pedig a domb lábánál terült el. A település létezésére Anonymus Gesta Hungarorum című munkájában is utal, amikor a magyarok honfoglalásáról írott fejezetben már név szerint említi a helyet: Árpád vezér küldöttei: Ósbő meg Velek a Tisza folyón, a Lucz-révnél átúsztattak.

A település az 'Élő-Tisza' partján alakult ki. A szeszélyesen kanyargó folyószakasz a Tisza-mente egyik legárvízveszélyesebb szakasza volt. Innen zúdultak le az áradások az Alföld felé. A Tisza-szabályozása után a nagyközség szerepe a vízi közlekedés szempontjából háttérbe szorult.

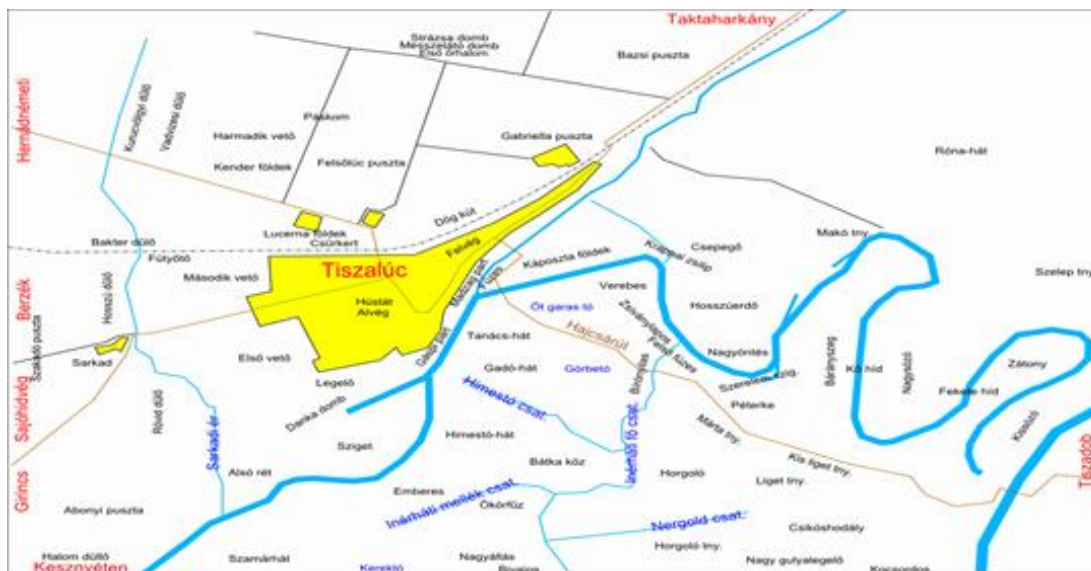
A nagyközség megközelítése közúton, illetve vasúton lehetséges. Vasúton a Budapest-Hatvan–Miskolc–Szerencs–Sátoraljaújhely, valamint a Nyíregyháza–Debrecen fővonalon érhető el, saját vasútállomással. Miskolctól, Szerencstől és Tiszaújvárostól is egyaránt 20 km távolságra található. A település a 37-es főútról közelíthető meg a legjobban, de eljuthatunk ide a 36-os és a 35-ös főútról is.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

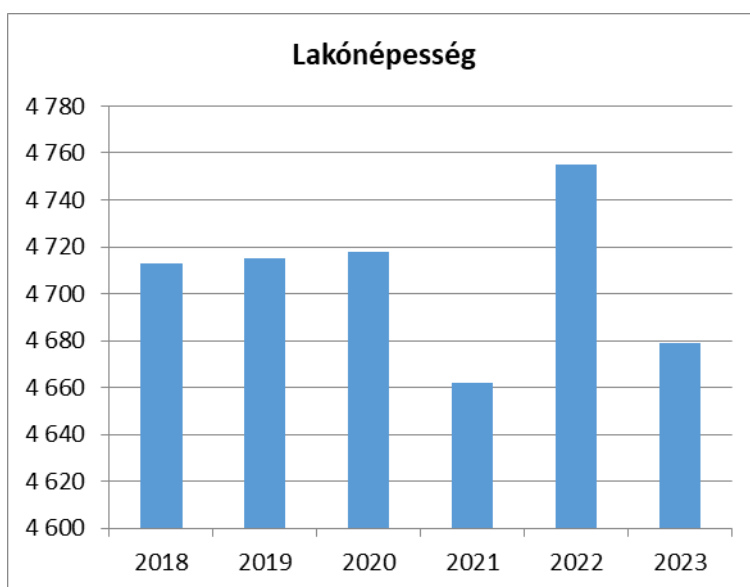
A közigazgatást a településen önálló polgármesteri hivatal, valamint heti rendszerességgel járási hivatali kirendeltség látja el. A köznevelés terén bölcsőde, óvoda, nyolc évfolyamos általános iskola és esti munkarend szerinti középiskola működik. Az egészségügyi ellátást két háziiorvosi praxis, egy gyermekorvos, egy fogorvos és a védőnői szolgálat biztosítja. A szociális ellátást az állami támogatásokon kívül többféle települési támogatási formával segíti az önkormányzat. Működik család- és gyermekjóléti szolgálat, házi segítségnyújtás, szociális étkeztetés, idősek nappali ellátása. A kulturális élet jellemző helyszíne a művelődési ház és könyvtár. A nagyközségben található gyógyszertár, posta, ATM, valamint többféle üzlet szolgálja a lakosságot. Két egyházközség van a településen, református és római katolikus.

Nevezetességek:

- Tájház
- Petőfi Sándor mellszobra
- Nagy Imre mellszobra
- Kossuth Lajos mellszobra
- Kopjafás emlékhely – Kölcsey tér
- Világháborús emlékmű
- 1956-os emlékmű
- Trianon tér
- Református templom
- Katolikus templom
- Holt-Tisza

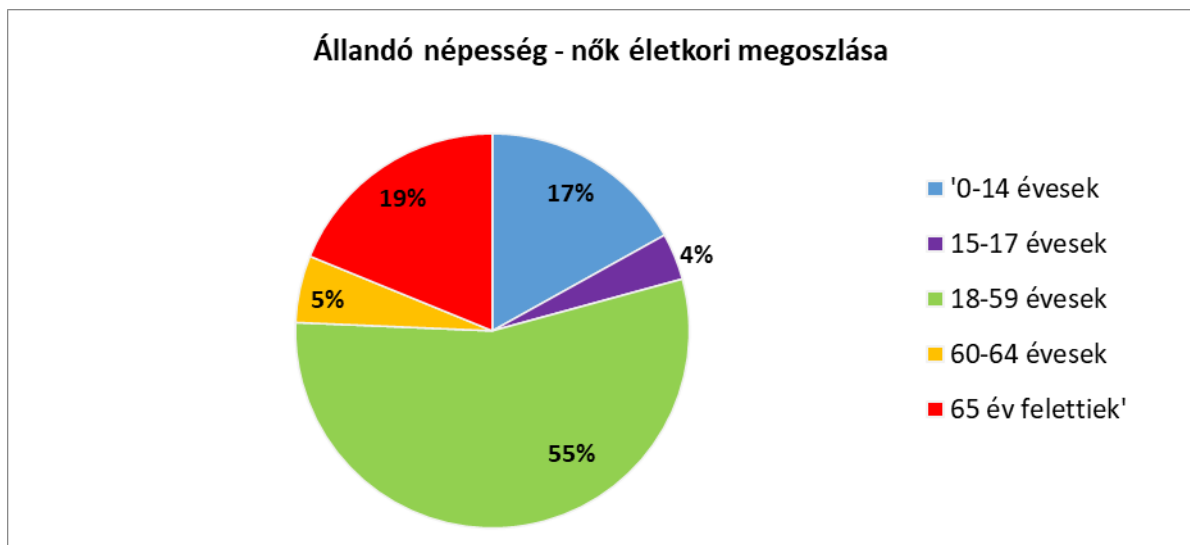
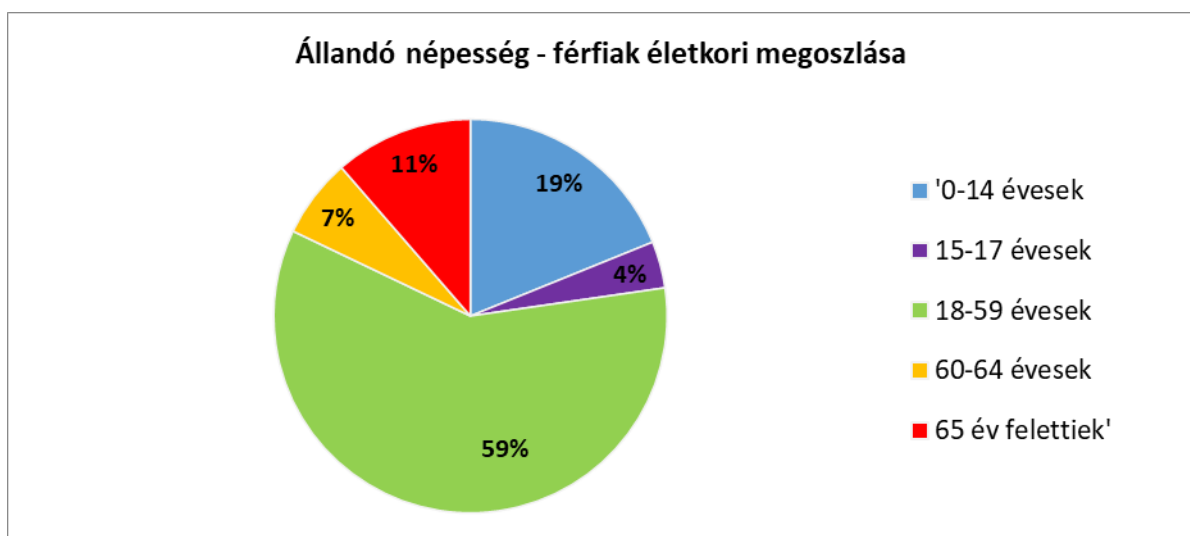
1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2018	4 713	bázis év
2019	4 715	100,04%
2020	4 718	100,06%
2021	4 662	98,81%
2022	4 755	101,99%
2023	4 679	98,40%
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR		

Tiszalúc lakónépességének száma az elmúlt években jelentősen nem változott. A csökkenések és növekedések nem folytatódtak egyenletesen, a trendek ingadoztak. Az adatokat nézve a lakosságszám általában növekedett, 2020 és 2022 után figyelhető meg visszaesés. A COVID-19 hatásai 2020 és 2021 között befolyásolták a lakosságszámot (több haláleset). 2023-ra további csökkenés figyelhető meg, több volt az elvándorlás a településről, ez a gazdasági helyzettel összefüggésben áll, a munkalehetőségek hiányával, és a korábbi években kialakult kedvezőtlen munkaerő-piaci környezettel.

A lakosságszám ingadozása arra utal, hogy a település vonzerejét folyamatosan figyelni, fenntartani, illetve javítani kell. A cél az, hogy a csökkenő lakosságszámot stabilizáljuk és elősegítsük a hosszú távú növekedést. Ennek érdekében fejleszteni kell a helyi infrastruktúrát, családbarát programokat kell kialakítani (családoknak támogatás, gyermekes családok vonzása), munkahelyeket kell teremteni. Fontos a fiatalok megtartása a településen, az oktatási és kulturális lehetőségek bővítése. Fejleszteni kell a helyi szolgáltatásokat és a turizmust. Bővíteni a zöld területeket, közparkokat, sportpályát, közösségi tereket. Tiszaújváros felé a buszközlekedések számát lehetne növelni. Ezek által a település összpontosíthat a lakosságszám növelésére, és egy élhető, fenntartható és gazdaságilag stabil közösség kialakítására is.

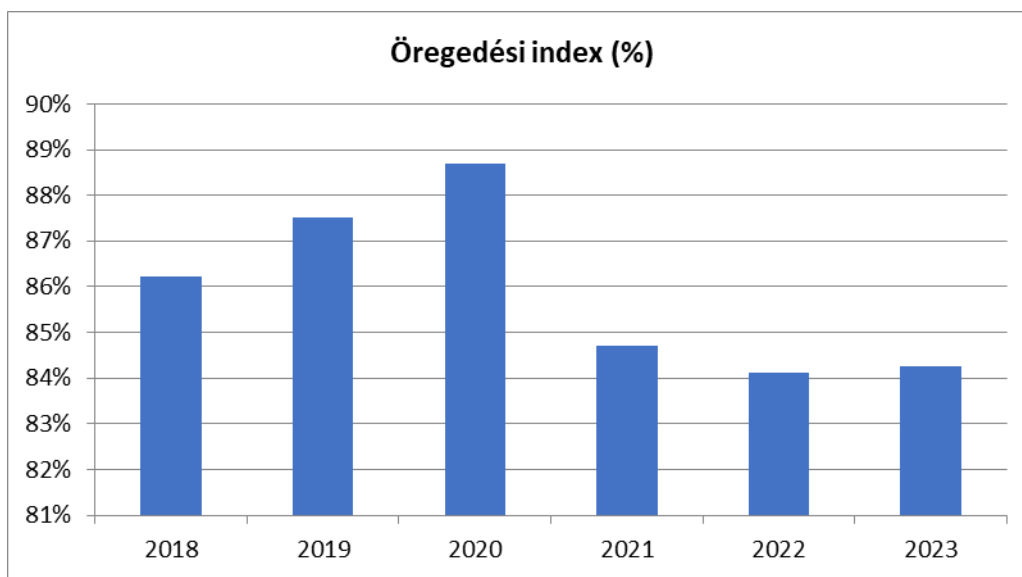
2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2021)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	2 475	2 528	5003	49,47%	50,53%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			182	3,64%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	467	428	895	9,33%	8,55%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	95	97	192	1,90%	1,94%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	1 470	1 388	2858	29,38%	27,74%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	161	139	300	3,22%	2,78%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	282	476	758	5,64%	9,51%
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR					

Településünkön a lakosság nemenkénti aránya nagyjából kiegyenlített. A 65 év felettiéknél figyelhető meg a férfiak és nők közötti arány legjelentősebb eltérése, a nők tovább élnek, a férfiak átlagéletkora alacsonyabb. Az aktív korú korcsoport meghaladja az inaktívak arányát és ez jó alap lehet arra, hogy a település továbbra is fejlődjön.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2018	758	879	86,23%
2019	771	881	87,51%
2020	785	885	88,70%
2021	758	895	84,69%
2022	768	913	84,12%
2023	776	921	84,26%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési indexből látható, hogy a 65 év feletti állandó lakosok száma az évek folyamán jelentősen nem változik, a COVID 19 járvány halálozási arányai miatt volt egy nagyobb arányú csökkenés 2020 és 2021 között. A 14 év alatti állandó lakosok száma folyamatosan növekszik, ami magyarázható a születési számok enyhe emelkedésével is, valamint a magasabb születésszámú és több gyermekes családok beáramlásával. Az elmúlt években egyre több fiatal, többgyermekes család költözött a településre. A 0-14 évesek száma emelkedik a családpolitikai intézkedések hatására is, mint például a gyermekvállalást támogató, ösztönző programok.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2018	-4,23
2019	0,21
2020	-0,21
2021	-10,23
2022	6,16
2023	-15,05

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az oda- és elvándorlások közötti különbség évről évre ingadozást mutat. 2023-ra jelentős csökkenés tapasztalható, ez összefügg a munkalehetőségek hiányával, valamint, hogy a fiatalok más településre költöztek.

A munkahelyek száma és minősége kulcsfontosságú. Támogatni kell a helyi kis- és középvállalkozásokat, valamint a távmunkalehetőségeket is figyelembe kell venni. A település infrastruktúráját és közszolgáltatásait fejleszteni kell, hogy vonzóbbá váljon az új lakók számára. A hosszú távú stabilizálás érdekében a településnek folyamatosan dolgoznia kell a munkahelyek, a lakhatás és a közszolgáltatások fejlesztésén, hogy vonzóbbá váljon a fiatalok és családok számára.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2018	-1,27
2019	-0,42
2020	-3,18
2021	-2,13
2022	-0,64
2023	-0,21

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A halálozási arányok növekedéséhez hozzájárult az idősödő népesség arányának növekedése, mivel az idősebb korosztálynak magasabb a halálozási kockázata. A világjárvány hatása is jelentősen megnövelte a halálozások számát. Fontos az életkörülmények és az egészségügyi ellátás minősége, a halálozási arányok csökkentése érdekében javítani kell a lakosság egészségi állapotán és a születésre vonatkozó kedvező körülményeken. 2023-ban mérséklődött a negatív trend, de a jövőben további intézkedésekre lesz szükség a lakosság megtartása és a természetes növekedés elősegítése érdekében.

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték. Megléte segíti, hogy mindenkinek esélye legyen jó minőségű szolgáltatásokra, az esélyegyenlőtlenséggel küzdő emberek előnyben részesítését az élet minden területén, függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete.

A Tiszalúci Önkormányzat folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat a település működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítását horizontális elvnek tekinti, amely áthatja valamennyi önkormányzati tevékenységet: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű közpolitika alakítása során.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent meg tesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szervezetek is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. Ennek eszközei szabályozás, támogatás és a jó gyakorlatok bevezetése, bemutatása.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Érvényesítése nem csak jogszabályok által meghatározott kötelezettségünk, hanem hosszú távú érdekünk is, hiszen azt a célt szolgálja, hogy minden kerületi állampolgárnak esélye legyen a jó minőségű közszolgáltatásokra, életminőségük javítását szolgáló feltételek biztosítására.

Tiszalúc település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkrimináció- és szegregációmentesség. Az esélyegyenlőségi programnak a kerületben élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányait kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

A Tiszalúci Önkormányzat alapvető célja, hogy Tiszalúc olyan település legyen, ahol érvényesül az az elsődleges alapelv, mely szerint minden embert egyenlőnek kell tekinteni. Közvetlen vagy közvetett diszkrimináció vagy hátrányos megkülönböztetés senkit ne érjen sem faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerint.

Olyan intézkedések, eljárások megfogalmazása, amelyek

- szolgálják egy összetartó, szolidáris társadalom erősítését a hátrányos megkülönböztetés megszüntetésével, az esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód biztosításával a hátrányos helyzetű csoportok számára,
- biztosítják a hátrányok hatásainak mérséklését, akár megelőzését a pénzbeli, természetbeni juttatásokhoz való hozzájutással, az önkormányzat intézményeiben a különböző közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréssel, a foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, szociális, igazgatási és területfejlesztési célok összehangolásával,
- kiszűrik az esetleges szegregációs és szelekciós mechanizmusok lehetőségét,
- támogatják a társadalmi integrációt a meglévő és eredményes szolgáltatások megtartásával, vagy a felmerülő igények, szükségletek kielégítését segítő új támogató szolgáltatások bevezetésével.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gytv.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

Magyarország Alaptörvénye

XV. cikk

(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.

(4) Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

- 1991.évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és egyes szociális ellátásokról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

„4. § Az egyenlő bánásmód követelményét

a) a magyar állam,

b) a helyi és kisebbségi önkormányzatok, ezek szervei,... jogviszonyaik létesítése során, jogviszonyaikban, eljárásaik és intézkedéseik során kötelesek megtartani.”

- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól szóló
- 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

362/2004. (XII. 26.) Kormányrendelet az Egyenlő Bánásmód Hatóságról és eljárásának részletes szabályairól.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

A Képviselő-testület elfogadta a pénzügyi és természetbeni, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekjóléti ellátásokról szóló önkormányzati rendeletét. A törvényi előírásokon túl, a rendelet célja, hogy településünkön olyan támogatási rendszer működjön, amely az állampolgárok számára a prevenció, a hátrányos helyzetből adódó hatások enyhítésére szolgálnak. A szociális ellátások, szolgáltatások középpontjában a család áll.

A szegénység elmélyülése miatt az ellátó rendszernek egyre több követelménynek kell megfelelnie a különböző élethelyzetekből, a lakhatásból, a betegségből, a fogyatékosságból eredő szükségletek, eltartottak gyermekek gondozásához kapcsolódó költségek emelkedése miatt, ezért a helyi szabályokat és ezek hatásait folyamatosan vizsgáljuk. A rendeletet az eredményesség és hatékonyság érdekében, a felmerülő igények alapján évente legalább egy alkalommal felülvizsgáljuk.

A Képviselő-testület a helyi szabályozási tevékenysége során az esélyegyenlőségi szempontokat is figyelembe veszi.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia(2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban (2021-2030)

Idősgügyi Nemzeti Stratégia (2023-2034)

Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Tiszalúc Nagyközség Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi programja kapcsolódik és összhangban van az Önkormányzat gazdasági programjával, településszerkezeti tervével és a Roma Nemzetiségi Önkormányzat Együttműködési Megállapodásával.

Tiszalúc Nagyközség Önkormányzata jelenleg is és a későbbiek folyamán is tekintettel lesz arra, hogy az esélyegyenlőség elve a később születendő dokumentumokban, koncepciókban megjelenjen.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Tiszalúc az alábbi társulásokban vesz részt:

- Szerencsi Többcélú Kistérségi Társulás
- Abaúj-Zempléni Szilárdhulladék Gazdálkodási Önkormányzati Társulás

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A statisztikai adatok és a segélyezési tapasztalatok alapján egyik legsúlyosabb gond a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. Ennek következménye a leszakadás, a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, mind a foglalkoztatás, mind az egészségügyi szolgáltatások területén.

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2011. év) megállapítása szerint: „Minden harmadik ember (kb. 3 millióan) ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége, mintegy 5-600 ezren (összlétszámuk a becslések alapján kb. 750 ezer) ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. Ezért Magyarországon a romák felzárkóztatását megcélzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától. „A romák esetében jellemző az, hogy még a halmozottan hátrányos helyzetű csoportokon belül is legkedvezőtlenebb helyzetben lévőkhez tartoznak.

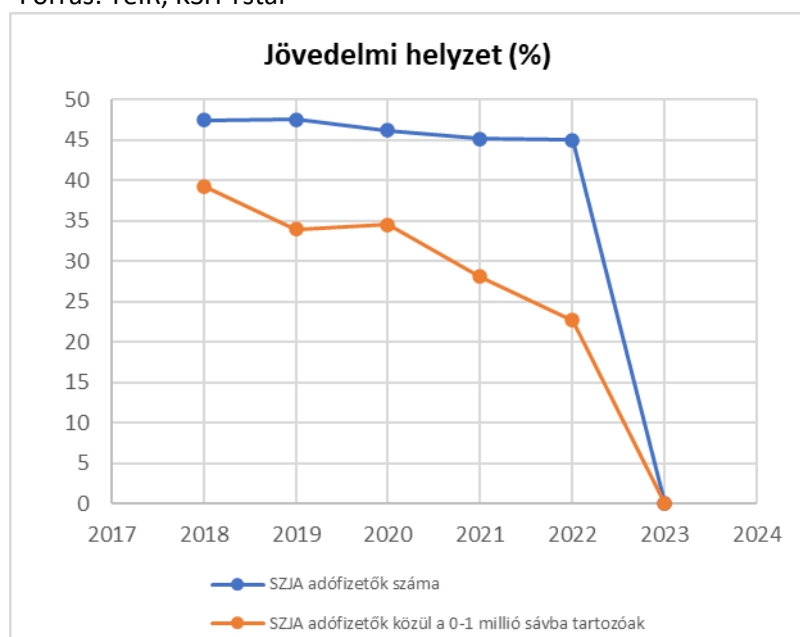
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. A községünkben tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motiváltsági problémák, a társadalmi előítélet jelenléte. A roma nők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsági szintje, jövedelme még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az SZJA adófizetők %-ában (TS 060)
2018	47,39	39,25
2019	47,47	33,97
2020	46,18	34,53
2021	45,11	28,05
2022	44,98	22,70
2023	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az esélyegyenlőségi programok azok számára nyújtanak segítséget, akik a jövedelmük miatt a 0-1 millió forintos sávba tartoznak. Fontos lenne megvizsgálni, hogy a településen belül az alacsony jövedelműek hogyan oszlanak meg, hogyan lehet őket segíteni, például szociális programokkal, képzési lehetőségekkel, munkalehetőségekkel. Fel kell hívni a figyelmüket az elérhető szociális támogatásokra, segélyekre, az ingyenes étkezés lehetőségére. Munkalehetőség szempontjából figyelembe kell venni az iskolázottsági szintet, és a családi állapotot is.

A településen folyamatosan csökken a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók aránya, ez azt jelenti, hogy javul a jövedelmi helyzet.

Az esélyegyenlőség egyik legfontosabb eszköze az oktatás, képzésekkel lehet segíteni a munkavállalási lehetőségeket, ezáltal a jövedelmi helyzetek javítását.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is, ennek csökkentése érdekében bevezetésre került a 25 év alatti munkavállalók adókedvezménye. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

Településünkön a közfoglalkoztatottak oktatási, nevelési, szociális, közművelődési intézményekben is dolgoznak. Jellemzően a tartós munkanélküliek iskolai végzettségének megfelelő munkakört tudunk biztosítani.

Komoly probléma, hogy a foglalkoztatottak egyharmada, illetve az álláskeresők kétharmada egyáltalán nem tud számítógépet használni, vagy nagyon rosszul használja a digitális eszközöket. Különösen nagy a lemaradás – az idősek mellett – a munkanélküliek, a hátrányos helyzetűek, a kistépüléseken élők és alacsony végzettségűek körében, akiket szinte csak a felnőttképzés keretében lehet megszólítani.

Borsod-Abaúj- Zemplén Megyei Kormányhivatal Szerencsi Járási Hivatala Foglalkoztatási Osztálya, Szerencs Kassa út 23. szám alatti telephelyén fogadja az álláskeresőket, illetve a nem nyilvántartott munkát keresőket. Minden esetben elsődleges szempont, hogy az ügyintézők az ügyfelek részére megfelelő állásokat keresnek és ajánlanak fel. A kirendeltség a munkaerő-piaci képzések lebonyolításában, a képzési lehetőségek felkutatásában, a pályaválasztási tevékenységben az intézményi és a piaci képzőkkel tart fenn kapcsolatokat. Ebben a munkáltatók is részt vesznek, amennyiben az igényeik alapján munkaviszonyban állók, vagy felvételre kerülők előzetes képzéseit igénylik. A tanácsadás keretében: munka-, pálya-, álláskereső-, rehabilitációs és pszichológiai egyéni tanácsadáson való részvételre van lehetőség.

2015-ben átalakult a szociális ellátórendszer, az aktív korúak ellátása a Járási hivatalokhoz került, megszűnt a rendszeres szociális segély, helyette új ellátások kerültek bevezetésre. Az álláskeresői járadék három hónapra rövidült az addigi kilenc hónapról.

A szegényebbek hitelekkel halmoztak fel, nem tudták fizetni, szolgáltatásokat szüntettek meg vagy kötöttek ki esetükben.

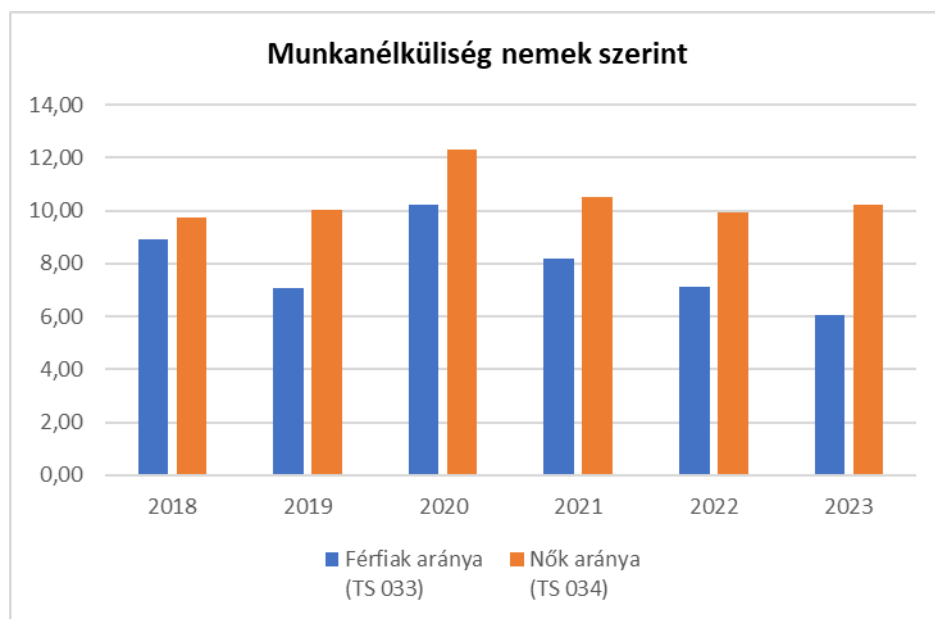
A település önkormányzatánál a problémák megoldására, javítására települési támogatásokat lehet igénybe venni.

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

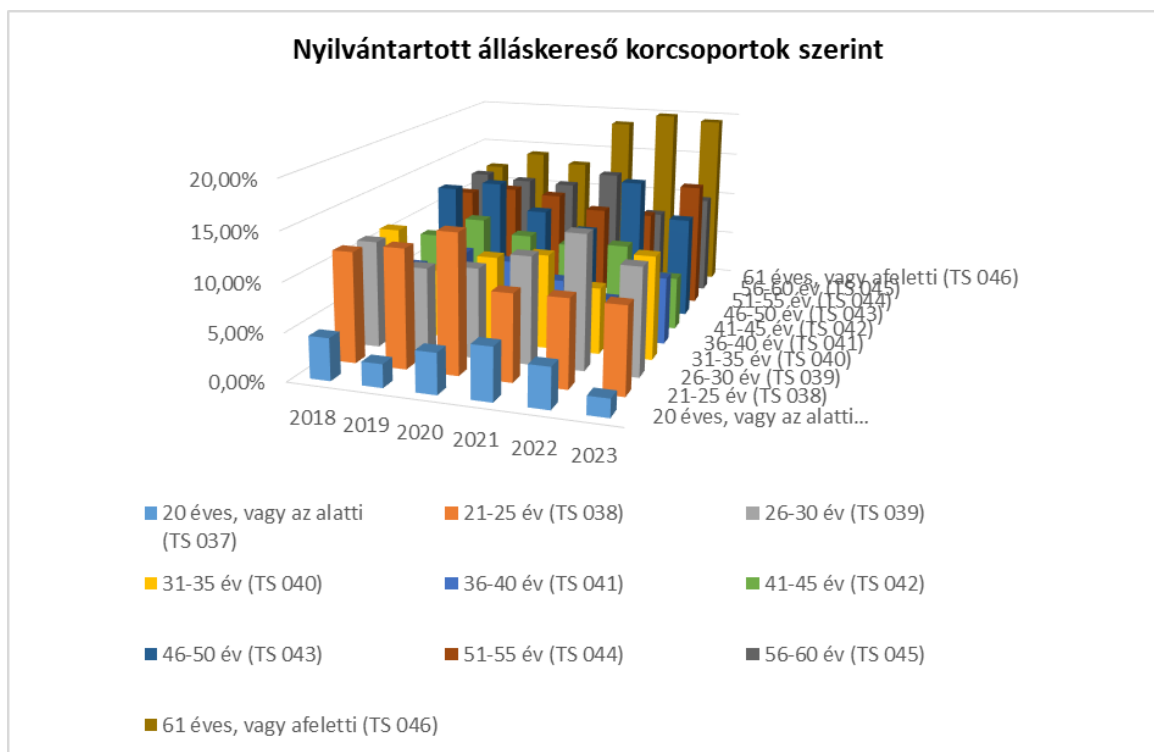
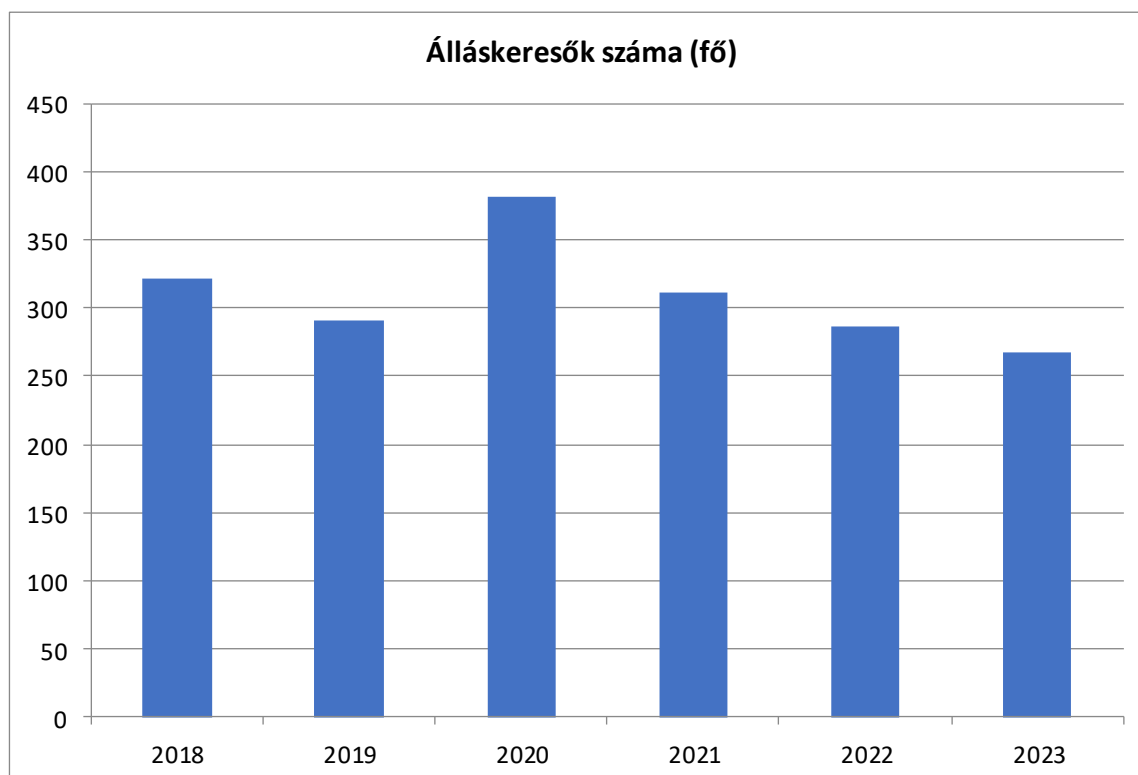
3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2018	8,92	9,73	9,33%
2019	7,09	10,01	8,55%
2020	10,21	12,33	11,27%
2021	8,17	10,53	9,35%
2022	7,13	9,91	8,52%
2023	6,07	10,22	8,15%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A férfi álláskeresők aránya minden évben alacsonyabb, mint a nőké. A nőknél nincs olyan erős csökkenő tendencia, mint a férfiaknál. A COVID-19 világjárvány (2020) érezhetően megemelte az álláskeresők arányát mindkét nemnél, különösen a nőknél. A férfiak munkaerőpiaci helyzete gyorsabban javult a válság után, mint a nőké. 2023-ra az álláskeresők aránya újra csökkent, de még mindig kissé magasabb, mint 2019-ben. Összességében elmondható, hogy a férfiak munkaerőpiaci helyzete a vizsgált időszakban stabilabban javult, míg a nők körében az álláskeresői arány magasabb és ingadozóbb maradt. Az állam által nyújtott ellátások közül településünkön is sokan veszik igénybe például az álláskeresői járadékot, vagy a nyugdíj előtti álláskeresői segélyt. A 60 évet betöltötteknél negatív tendencia a nyugdíj előtti álláskeresői segély igénybevétele, erre a nyugdíjkorhatár emelése és az egészségi állapotok romlása, illetve a karkedvezményes nyugdíjak megszüntetése miatt kerül egyre inkább sor.

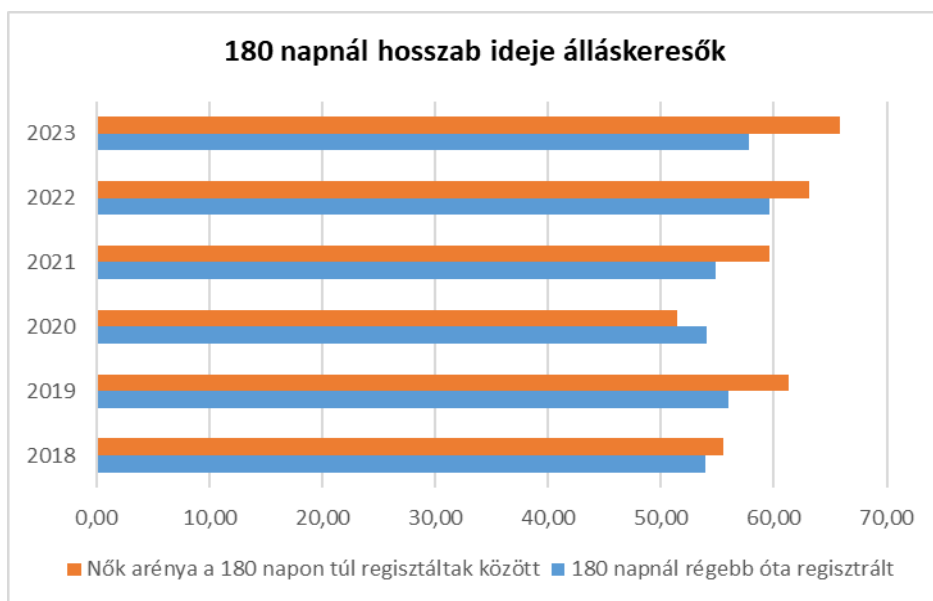
3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen	321	291	381	312	287	268
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	14,00	7,00	16,00	17,00	12,00	5,00
	%	4,36%	2,41%	4,20%	5,45%	4,18%	1,87%
21-25 év (TS 038)	Fő	37,00	36,00	55,00	28,00	26,00	24,00
	%	11,53%	12,37%	14,44%	8,97%	9,06%	8,96%
26-30 év (TS 039)	Fő	36,00	26,00	36,00	35,00	40,00	30,00
	%	11,21%	8,93%	9,45%	11,22%	13,94%	11,19%
31-35 év (TS 040)	Fő	36,00	21,00	35,00	31,00	20,00	29,00
	%	11,21%	7,22%	9,19%	9,94%	6,97%	10,82%
36-40 év (TS 041)	Fő	19,00	23,00	28,00	18,00	12,00	19,00
	%	5,92%	7,90%	7,35%	5,77%	4,18%	7,09%
41-45 év (TS 042)	Fő	26,00	30,00	34,00	26,00	25,00	15,00
	%	8,10%	10,31%	8,92%	8,33%	8,71%	5,60%
46-50 év (TS 043)	Fő	40,00	39,00	40,00	27,00	42,00	29,00
	%	12,46%	13,40%	10,50%	8,65%	14,63%	10,82%
51-55 év (TS 044)	Fő	35,00	34,00	43,00	31,00	28,00	36,00
	%	10,90%	11,68%	11,29%	9,94%	9,76%	13,43%
56-60 év (TS 045)	Fő	39,00	34,00	44,00	41,00	25,00	29,00
	%	12,15%	11,68%	11,55%	13,14%	8,71%	10,82%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	39,00	41,00	50,00	58,00	57,00	52,00
	%	12,15%	14,09%	13,12%	18,59%	19,86%	19,40%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal							

A nyilvántartott álláskeresők száma összességében csökkenő tendenciát mutatott 2018 és 2023 között. A csúcspontot 2020-ban érte el 381 fővel, ami valószínűleg a COVID-19 válság munkaerőpiacra gyakorolt hatásának köszönhető. A fiatalok munkakeresési aránya 2020 körül megemelkedett, de 2023-ra fokozatosan visszaszorult. A középkorúak munkaerőpiaci helyzete ingadozó, de összességében enyhén javuló képet mutat 2023-ra. A legidősebb korosztályban nőtt meg leginkább az álláskeresők aránya, ami hosszabb munkában töltött időt, vagy nyugdíj melletti munkakeresést is jelezhet.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2018	53,89	55,49
2019	56,01	61,35
2020	54,07	51,46
2021	54,81	59,65
2022	59,58	63,16
2023	57,84	65,81

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya – azaz a tartós munkanélküliek aránya – 2018 és 2023 között enyhén növekvő tendenciát mutatott. Ez a tendencia azt mutatja, hogy egyre több ember hosszú távon nem tud visszakerülni a munkaerőpiacra, ami jelentős társadalmi kockázatot hordoz, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára.

A tartósan munkanélküliek aránya nőtt a vizsgált időszakban, sokan hosszú távon nem találnak munkát, annak ellenére, hogy az összes álláskereső száma csökkent. A nők tartós munkanélkülisége súlyosbodó probléma, hiszen arányuk a hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek között folyamatosan növekedett, 2018-hoz képest közel 10 százalékkal magasabb 2023-ban. A nőket gyakrabban érinti a rugalmas munkalehetőségek hiánya, nagyobb mértékben vállalnak gondozási feladatokat, ami nehezíti az elhelyezkedést. Náluk a tartós munkanélküliség fokozottan növeli a szociális kirekesztődés kockázatát.

Kiemelt figyelmet kell fordítani munkaerőpiaci reintegrációjukra. Célzott képzési és foglalkoztatási programokat kell indítani, fontos a részmunkaidős, rugalmas foglalkoztatási formák elősegítése, munkaerőpiaci szolgáltatások megerősítése (tanácsadás, mentorálás, álláskeresési tréningek).

A fiatalok számára a helyben elérhető munkahelyek támogatása kiemelt fontosságú lehet. A helyi vállalkozások számára pályázatok, adókedvezmények biztosítása segíthet abban, hogy több fiatal munkalehetőséghez juthasson.

A középkorú munkavállalók számára a helyi oktatási intézmények és szakképző központok bevonásával rövid távú képzések indítása segíthetne az elhelyezkedésben.

A községben elérhető digitális képzési lehetőségek, akár online, akár helyben (pl. községi ház, közösségi terek) formájában, biztosíthatják, hogy a középkorú munkavállalók is hozzáférjenek a szükséges ismeretekhez.

Az idősebb munkavállalók számára a munkaerőpiacon való hosszabb idejű részvétel érdekében részmunkaidős álláshelyek és rugalmas munkavégzési lehetőségek biztosítása ajánlott.

A munkaügyi központtal való együttműködés révén ingyenes tanácsadói szolgáltatások biztosíthatók, amelyek segítenek az álláskeresés folyamatában és a szükséges pályázatok kitöltésében.

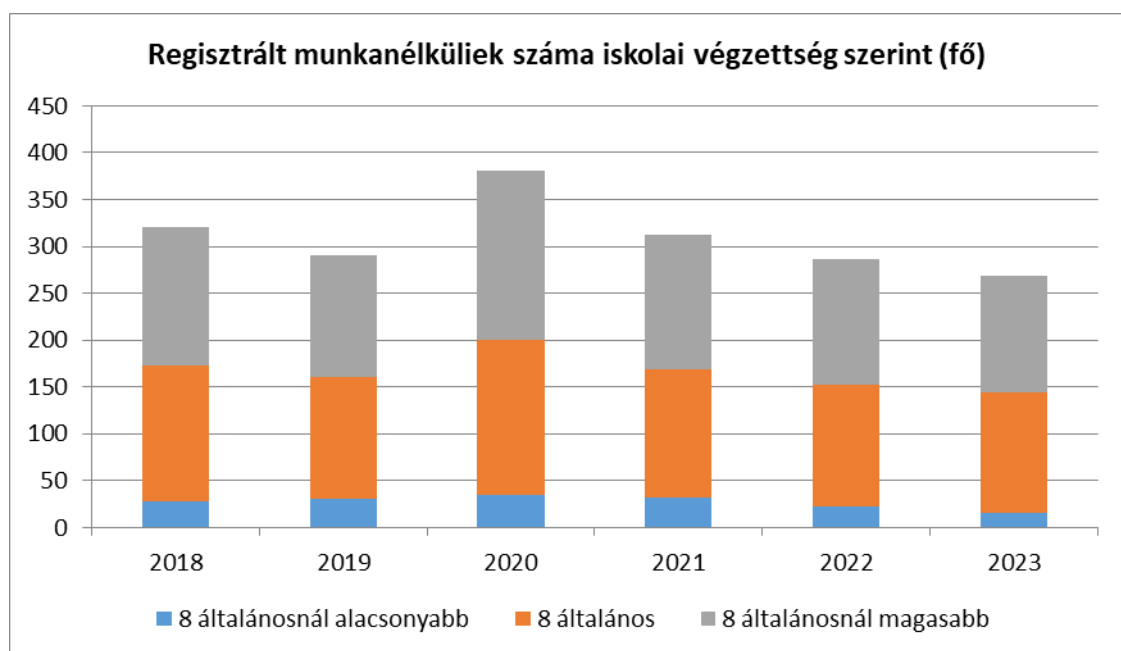
A fiatalok, középkorúak és idősebbek számára egyaránt szükség van személyre szabott támogatásokra, képzésekre, munkahelyteremtésre és helyi vállalkozások ösztönzésére.

A nők aránya folyamatosan magasabb, mint a férfiaké a hosszú távú munkanélküliek körében. Az, hogy az álláskeresők hosszú távon regisztrálva maradnak, arra utal, hogy az elhelyezkedési lehetőségek korlátozottak, és a munkaerőpiac nem tudja gyorsan visszafogadni őket. Az egyre növekvő arány az évek során azt jelzi, hogy a munkaerőpiacon való belépés vagy visszatérés egyre nehezebbé válik, különösen a nők számára.

Településünkön működnek a közfoglalkoztatási programok, melyek keretén belül mezőgazdasági programok teljesülnek, belterületi utak javítása, belvízelvezetés, utak javítása, járdák lerakása, parkolók kialakítása, faültetés, virágosítás stb. valósulnak meg.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek /nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2018	321	28	8,72%	145	45,17%	148	46,11%
2019	291	31	10,65%	129	44,33%	131	45,02%
2020	381	35	9,19%	165	43,31%	181	47,51%
2021	312	32	10,26%	137	43,91%	143	45,83%
2022	287	22	7,67%	131	45,64%	134	46,69%
2023	268	15	5,60%	129	48,13%	124	46,27%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal							

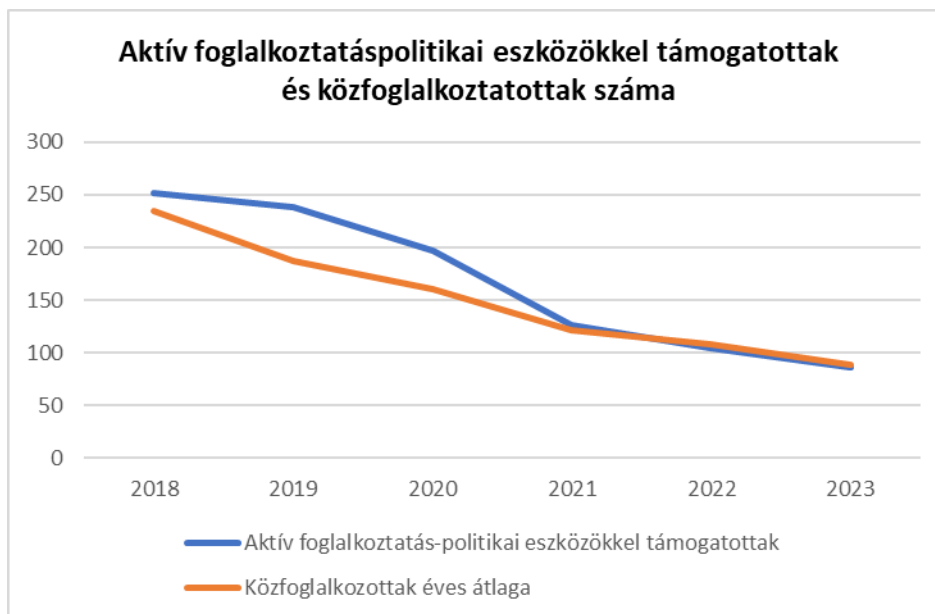

Az összes regisztrált munkanélküli/álláskereső számában csökkenő tendencia figyelhető meg, ami pozitív fejlemény a foglalkoztatottság szempontjából. A 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek csoportja a legkisebb, arányuk folyamatosan csökken, ami javulást jelenthet az alapképzettség terén. Az általános iskolai végzettségűek aránya ingadozott, de emelkedő tendenciát mutat, ez azt jelzi, hogy az álláskereső legnagyobb része ebbe a csoportba tartozik, és arányuk nőtt. Ezen a területen szükség lehet szakképzési vagy továbbtanulási lehetőségek erősítésére. A 8 általánosnál magasabb végzettségűek száma csökkent, de arányuk viszonylag stabil, enyhén csökkenő. A stagnáló arány arra utal, hogy a magasabb iskolai végzettség nem jelent automatikusan foglalkoztatási biztonságot, vagy a régióban korlátozottak a megfelelő végzettséget igénylő munkalehetőségek.

- c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2018	252	234
2019	238	187
2020	197	160
2021	126	122
2022	105	108
2023	86	89

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

2022 és 2023-ra az látszik, hogy a közfoglalkoztatottak száma meghaladta az aktív eszközökkel támogatottak számát. Ez utalhat arra, hogy a többi aktív eszköz visszaszorult, és a közfoglalkoztatás maradt domináns.

Aktív munkaerőpiaci eszközök (pl. bértámogatás, átképzés, képzési támogatások) célzottan segítik a tartós munkanélküliek, alacsony végzettségűek, hátrányos helyzetű csoportok elhelyezkedését, de szerepük folyamatosan csökken. A közfoglalkoztatás dominanciája nem tartós megoldás, gyakran nem vezet hosszú távú munkaerőpiaci integrációhoz. Az ilyen típusú munkahelyek nem biztosítanak előrelépési lehetőséget vagy stabil megélhetést.

Településünk folyamatosan részt vesz a közfoglalkoztatási programokban.

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

Településünkéről több város is könnyen, rövid idő alatt megközelíthető, mind Miskolc, Szerencs és Tiszaújváros, ami a munkalehetőségek szempontjából kedvező. Az ipari munkalehetőségek is a közelben vannak (Jabil, Bosch) ahová a cégek saját járatokat is indítanak a munkavállalás könnyebbé tétele érdekében. Negatív, hogy sok esetben a cégek csak addig alkalmazzák a dolgozókat, amíg bértámogatást tudnak igénybe venni.

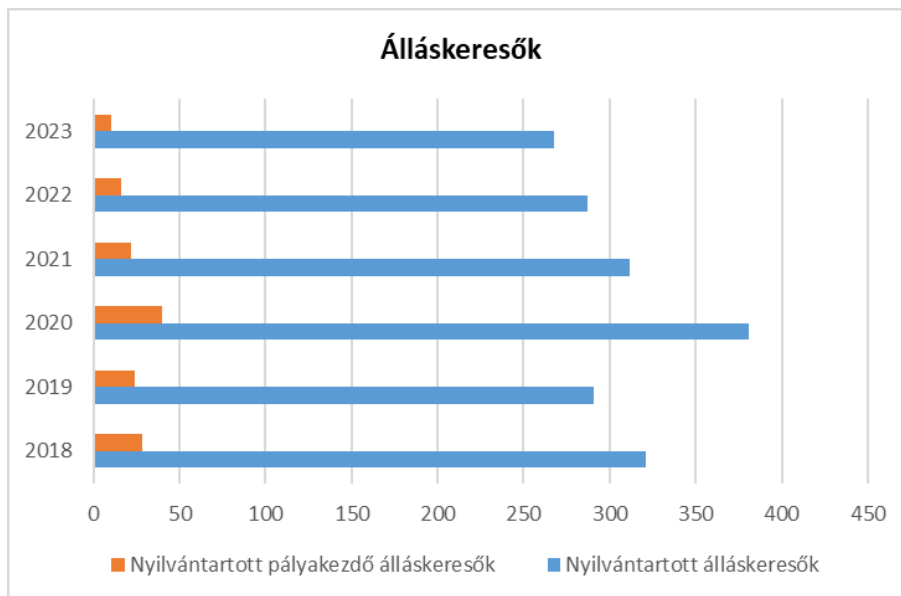
Településünk törekszik arra, hogy minél nagyobb számban tudjanak elhelyezkedni az álláskereső, ezen szándék vezérelte az önkormányzatot akkor is, amikor a Tiszaújváros-Tiszalúc közötti autóbusz közlekedést életre hívta.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

Településünkön minden évben lehetőség van nyári diákmunkára, ahol tanulmányaikat folytató diákok folytatnak munkatevékenységet, munkabérért, illetve sok diák az érettségihez kötelező 50 órás közérdekű munkát is az önkormányzat intézményeiben dolgozza le.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2018	321	28
2019	291	24
2020	381	40
2021	312	22
2022	287	16
2023	268	10

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

2020 kiugró év volt, a COVID–19 járvány idején jelentősen nőtt a pályakezdő állás keresők száma és aránya (10,5%). Ez a gazdasági leállásokkal, intézmények zárva tartásával és a fiatalok munkaerőpiacról való kiszorulásával magyarázható. 2023-ra a pályakezdő állás keresők száma 10 főre csökkent. Ez 75%-os csökkenés 2018-hoz képest, és összes állás keresőn belüli arányuk is csökkent. A szám nem feltétlenül azt jelenti, hogy minden pályakezdő el tud helyezkedni. Lehet, hogy tanulmányokat folytatnak tovább, nem regisztrálnak az állami rendszerben, vagy külföldre mennek, viszont a pályakezdő munkanélküliség csökkenése jó jel lehet a helyi fiatalok elhelyezkedési esélyeire nézve.

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A Szerencsi Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya által szervezett képzésekben vehetnek részt a munkakeresők, az általuk kínált lehetőségeket a településen lévő vállalkozások és szervezetek folyamatosan igénybe veszik.

- g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Az önkormányzat hovatartozástól függetlenül foglalkoztatja a munkavállalókat. A jelzett célcsoporthoz tartozó személyek nagyszámban foglalkoztatva vannak a közmunka programokban.

- h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Tiszalúcon ez nem releváns, nincs a foglalkoztatás területén semmilyen megkülönböztetés.

- i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

A számítógépes ismeretek megszerzésére pályázat keretein belül volt lehetőség. A Könyvtárban lehetőség van digitális hozzáféréshez.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt az elmúlt években többször is módosították, melynek előírásait a Képviselő-testület a pénzbeli és természetbeni, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális, illetve gyermekjóléti ellátásokról szóló önkormányzati rendeletébe épített be.

Az aktív korúak ellátásának körében megállapított foglalkoztatást helyettesítő támogatás feltételei több helyen is átalakultak. Alapvető módosítás, hogy a felülvizsgálat között eltelt időben minden támogatottnak legalább 30 nap munkaviszonyt kell létesítenie, olyan módon, hogy az igazolható legyen a felülvizsgálatkor. Erre lehetősége van több módon. Nyílt munkaerőpiacon folytat keresőtevékenységet, egyszerűsített foglalkoztatottként létesít munkaviszonyt, háztartási munkát folytat, munkaerő-piaci programban vesz részt, közérdekű önkéntes tevékenységet folytat, vagy közfoglalkoztatásban vesz részt. Az önkormányzat foglalkoztatást helyettesítő támogatásra való jogosultság egyéb feltételeként írja elő, hogy a kérelem benyújtója, illetve az ellátás jogosultja a lakóközössége rendezettségének biztosítására vonatkozó, a rendeletében megállapított feltételeket teljesítse.

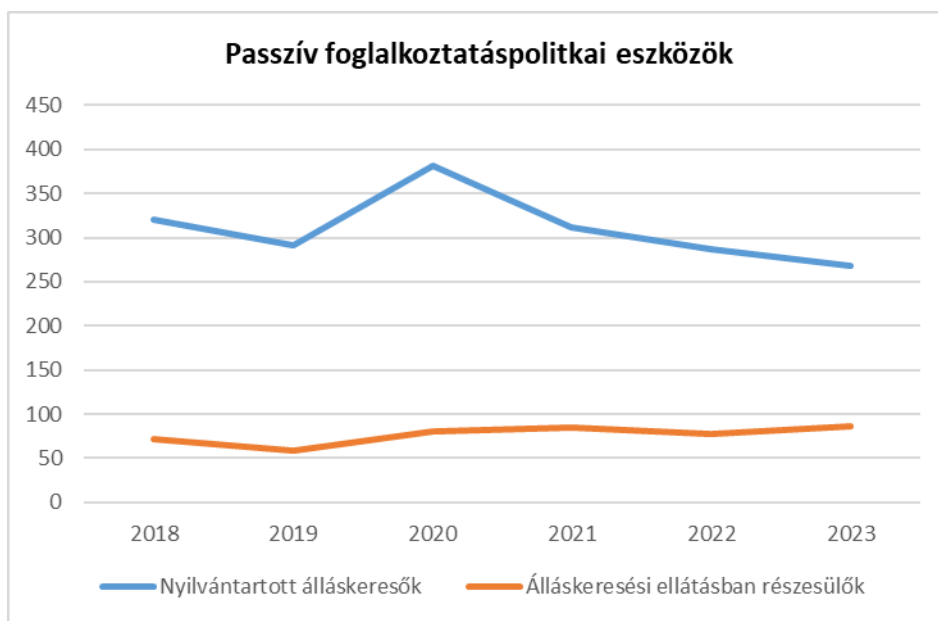
Települési támogatásra vonatkozóan továbbra is számos igény érkezik önkormányzathoz.

A Szociális törvényben szabályozva vannak a rászoruló személyek részére igényelhető támogatások, melyeket a Járási Hivatal által kérelmezhetnek az igénylők (aktív korúak ellátása, időskorúak ellátása, közgyógyellátás, ápolási és gyermekgondozási díj, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság), valamint az Önkormányzat saját rendeleteiben is szabályozza az adható támogatásokat (pl.: települési támogatás, oktatási-nevelési támogatás, időssek támogatása). Ezen kívül biztosított köztemetés, részt vesz az Önkormányzat a Bursa Hungarica Ösztöndíjprogramban.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	321	10,44%	71	22,12%
2019	291	9,50%	59	20,27%
2020	381	12,50%	81	21,26%
2021	312	10,37%	85	27,24%
2022	287	9,34%	77	26,83%
2023	268	8,99%	86	32,09%

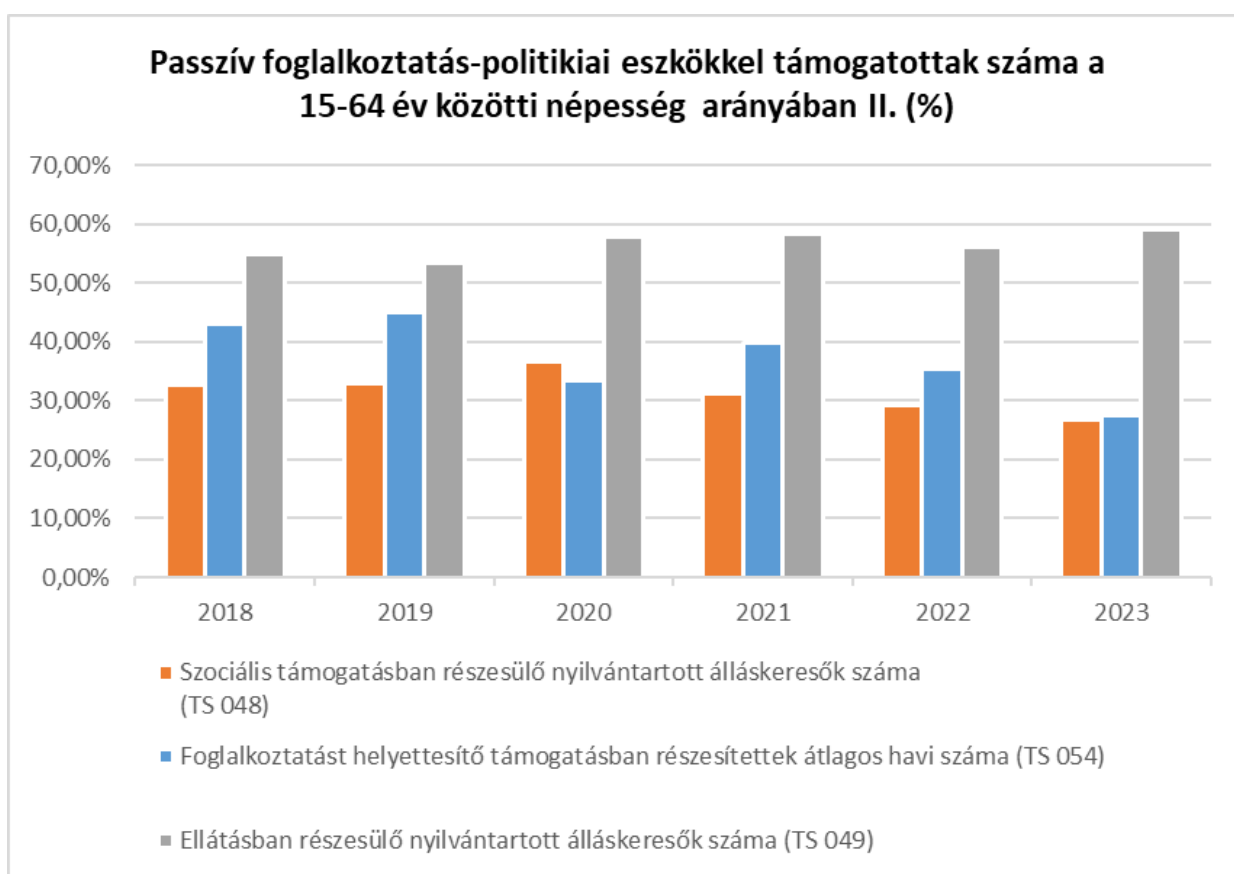
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	105	32,71%	138	42,95%	176	54,83%
2019	96	32,99%	131	45,04%	155	53,26%
2020	139	36,48%	128	33,52%	220	57,74%
2021	97	31,09%	124	39,71%	182	58,33%
2022	84	29,27%	102	35,42%	161	56,10%
2023	72	26,87%	74	27,47%	158	58,96%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

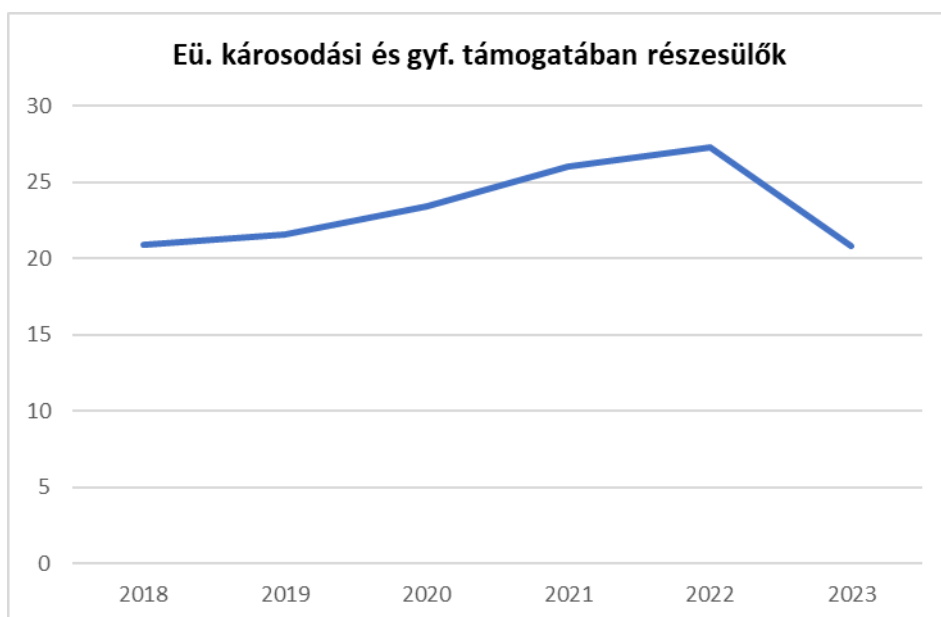

A teljes regisztrált álláskeresői létszám folyamatos csökkenést mutat (2018: 321 fő → 2023: 268 fő). A 15–64 éves népességhez viszonyított arány is csökken (10,44% → 8,99%). Ez általánosságban pozitív trend, és a foglalkoztatási szint javulását jelezheti. 2023-ban az ellátásban részesülők száma alapján az látszik, hogy minden harmadik regisztrált álláskereső valamilyen pénzbeli ellátásban részesült. Az ellátás növekedése jelenthet biztonsági hálót, és megelőzheti a mélyszegénységbe süllyedést, így esélyegyenlőségi funkciót is betölt.

Fontos a helyi szintű szociális és munkaügyi együttműködés, a családsegítők, munkaügyi központ, civil szervezetek összekapcsolása az álláskereső egyéni támogatására. A tartós munkanélküliek kiemelt támogatására komplex szolgáltatások nyújtása: mentális támogatás, digitális kompetenciafejlesztés, mobilitás támogatása stb.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2018	21
2019	22
2020	23
2021	26
2022	27
2023	21

Forrás: TeIR, KSH

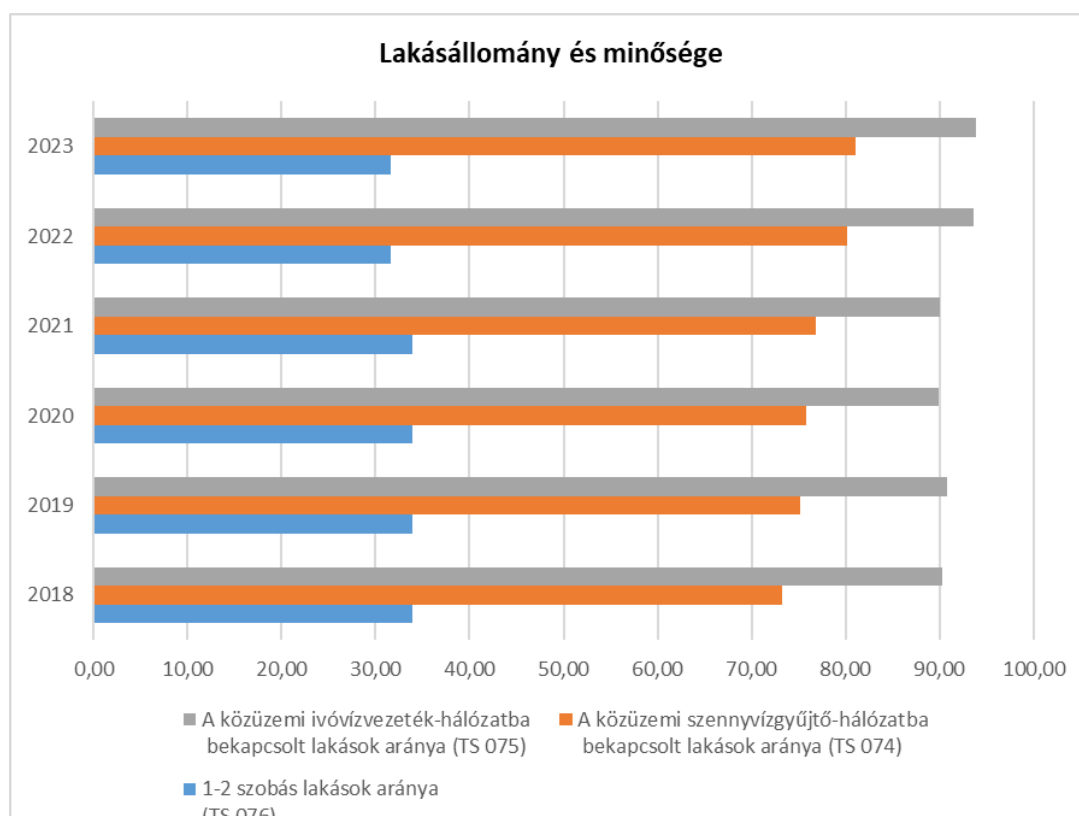
2018 és 2022 között folyamatos növekedés figyelhető meg az ellátásban részesülők számában, ez utalhat egyrészt arra, hogy egyre többen szorulnak rá erre a támogatási formára, vagy javult az érintettek informálása, illetve az ellátórendszer elérhetősége. A 2023-as visszaesés köszönhető a jogosultsági feltételek szigorúbbá válásának, a csökkenés oka elvándorlás is lehet, vagy más típusú ellátás igénybevétele. Javasolt az érintettek tájékoztatásának és elérésének a javítása, a szociális munka megerősítése.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomán y (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2018	1866	2	1,07	33,92	73,31	90,30
2019	1865	0	0,00	33,89	75,23	90,83
2020	1865	0	0,00	33,89	75,87	89,92
2021	1865	0	0,00	33,89	76,89	89,97
2022	1797	0	0,00	31,61	80,19	93,66
2023	1797	1	0,56	31,61	81,08	93,88

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A lakásállományok csökkenése jelentősnek mondható ilyen létszám mellett. Az új lakásépítés szinte teljesen leállt: 6 év alatt mindössze 3 új lakás épült. Ez jelezheti a helyi lakáspiac stagnálását vagy előregedését is. A lakásépítési aktivitás a mutatók alapján hátrányos helyzetre utal. A kis alapterületű lakások magas aránya is a szociális problémákra utal. Lakásépítés gyakorlatilag megszűnt – ez komoly akadály a fiatalok helyben tartásában, családalapításban.

Javult a szennyvízhálózatba való bekötöttség, ez pozitív fejlemény, a közműellátottság javulására utal. Nőtt az ivóvízhálózatba való bekapcsoltság is. A javulás megerősíti az infrastruktúra fejlesztésének irányát.

a) bérlakás-állomány

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány opcionális (önkormányzati adatok)							
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2018	1 866	n.a.	0	0	0	0	n.a.
2019	1 865	n.a.	0	0	0	0	n.a.
2020	1 865	n.a.	0	0	0	0	n.a.
2021	1 865	n.a.	0	0	0	0	n.a.
2022	1 797	n.a.	0	0	0	0	n.a.
2023	1 797	n.a.	0	0	0	0	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A lakásállományok stagnálnak 2018–2021 között: gyakorlatilag változatlan, 1 865 db körül mozognak. Friss, részletes adatgyűjtés szükséges az elégtelen lakások számáról, hogy célzott beavatkozásokat lehessen tervezni.

b) szociális lakhatás

Településünkön nem releváns.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

e) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2018	73	1 018
2019	101	910
2020	800	848
2021	949	657
2022	876	838
2023	838	707

Forrás: Önkormányzat

2020-ban jelentős ugrás figyelhető meg (800 fő), amit vélhetően a COVID-19 járvány okozta gazdasági nehézségek indokolnak, de az önkormányzat rugalmasan reagált a válsághelyzetekre, ezért nőtt a támogatottak köre. 2022–2023 között stabilizálódik a települési támogatásban részesítettek száma. Az egyéb önkormányzati támogatások csökkenése ugyanakkor felveti annak kérdését, hogy ezek a támogatások megszűntek, csökkent a hozzáférhetőségük, vagy más típusú támogatásokba olvadtak be. 2020–2023 között a két támogatási forma kiegyenlítettebbé vált, ami arra utalhat, hogy a támogatási rendszer strukturáltabbá és célzottabbá vált.

f) eladósodottság

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);

Településünkön szórvány szegregátumok találhatóak. A szegregátumok első sorban a település szélein helyezkednek el, kis kiterjedésűek, sok esetben néhány házból állnak és főleg a családok alacsony iskolai végzettsége, munkanélkülisége és a rossz lakhatási körülmények jellemzik. A megközelíthetősége, a közmű ellátottsága, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítottak.

- b) a telepen, / szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;

A szegregátumokban élők számáról pontos adattal nem rendelkezünk, megítélésünk szerint 40-50 családot érinthet. Első sorban a 20 és 50 év közötti felnőttek teszik ki az itt élők nagyobb arányát. Túlnyomó részük segélyekből, vagy közfoglalkoztatásból él, a nők jelentős része a gyermekek után járó juttatásban részesül. (GYES, GYET, stb.) Az itt élő családokban magas a gyermekek aránya és szinte mindegyik gyermek halmozottan hátrányos helyzetű.

- c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

- a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyi ellátás színvonalasan biztosított az alapellátás körébe tartozó települési önkormányzati feladatok tekintetében:

- háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátás,
- fogorvosi alapellátás,
- védőnői ellátás.

2 háziorvosi körzetben működik a településen.

A fogorvosi alapellátás területén 1 fogorvos elégíti ki a lakossági szükségleteket. 3 védőnő a házi gyermekorvossal szoros együttműködésben végzi munkáját. Tevékenységükkel az érintett családok (anyák, várandósok, gyermekek) részére elérhetőek.

A területi ellátásért felelős kórház a Borsod Abaúj Zemplén Vármegyei Kórház telephelye.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz a Szociális Iroda, az állampolgárok számára az egyenlő esélyű hozzáférést biztosítja. A preventív rendszerszemléletű szociális munka keretében komplex segítséget nyújtanak az állampolgárok önálló életvitelének és készségének megőrzéséhez, erősítéséhez. Ide sorolható: a szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás. A szociális ellátások és a szolgáltatások összehangoltan, koordináltan működnek, nagymértékben lefedik a szociális szükségleteket. A helyi szociális ellátórendszer középpontjában továbbra is a segítségre szoruló emberek állnak, akiknek színvonalas ellátása feltételezi az emberi értékek tiszteltetését. A helyi szociális szolgáltatások gyakorlatában a személyközpontú szociális munka folyamatosan biztosított, amely megteremti a hátrányos helyzetben élők támogatásának, az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit.

A népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára biztosított, továbbá települési egészségügyi szűrések térítésmentesen és önkéntes bejelentkezés alapján állampolgárok számára hozzáférhetőek. Ebben fontos tényező, hogy részben a szociálisan

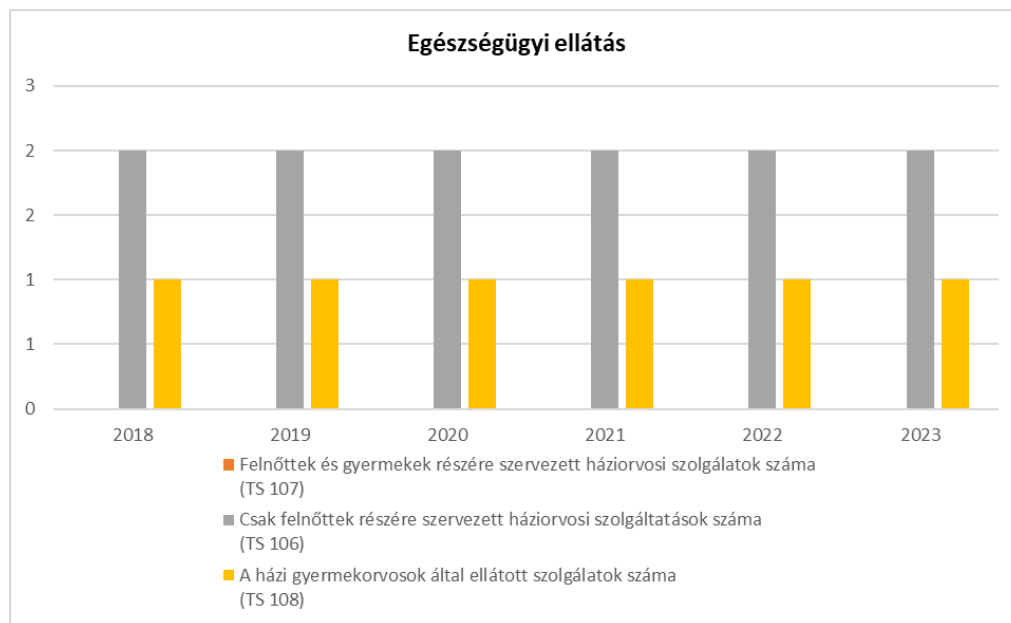
rászorult lakossági szegmens prevenciója élvez prioritást, de idetartoznak az életkor és nem által meghatározott kockázati faktor lehetőségével bíró állampolgárok is. A rendszeres szűrések köre: a hasi UH, tüdőszűrő, vérvétel. A primer és szekunder prevenció tevékenységét leghatékonyabban a védőnői szolgálat és a házi gyermekorvosi ellátás biztosítja.

A programok az egészséget szolgáló egyéni magatartásminták kialakítását célozzák a lakosság körében, főként a gyermekek, idősök, illetve a magas kockázatú célcsoportokra fókuszálva, együttműködve a Magyar Vöröskereszt Helyi Szervezetével és az idősök klubjaival.

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2018	0	2	1	1	304	50,42
2019	0	2	1	1	319	27,63
2020	0	2	1	1	312	32,92
2021	0	2	1	1	343	36,56
2022	0	2	1	1	283	32,51
2023	0	2	1	1	279	27,12

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A szolgáltatások száma stagnál, nem történt bővítés vagy változás az alapellátás struktúrájában. Nincs vegyes háziorvosi szolgálat, a gyermekeket és felnőtteket külön orvosok látják el. 1 gyógyszertár működik, a gyógyszerhez való hozzáférés nehézkes különösen idősök vagy mobilitásukban korlátozott emberek számára. Az ellátás bővítése, például mobil gyógyszertári szolgáltatás vagy kiszállítás lehetősége, segíthetné az esélyegyenlőség javítását.

A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma az utóbbi években folyamatosan csökken, ez lehet demográfiai hatás, az elöregedés vagy az elvándorlás hatása, vagy a szigorodó jogosultsági feltételek következménye is. Az ápolási díj biztosítja, hogy családon belül lehessen gondoskodni a súlyosan beteg hozzátartozókról. Az ebben részesültek számának visszaesése figyelmeztető jel: a családtagok terhei nőhetnek, és a gondozott személyek ellátása is veszélybe kerülhet.

- b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A szűrésekhez való hozzáférés biztosított a lakosság részére. Fogászati szűrést az iskolásoknak a fogorvos biztosít. Évenként helyben tüdőszűrés van. Nőgyógyászati szűréseket a védőnők szerveznek.

- c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Ezen ellátások a nevelési-oktatási intézményekben valósulnak meg, illetve a szakellátásban.

- d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat minden intézményében törekszik a változatos, egészséges étkezés megteremtésére, az étkeztetés a törvényi előírásoknak megfelelően van megszervezve, ugyanakkor sem diabetikus, sem más speciális étkezést nem tudnak biztosítani. A szünidei gyermekétkeztetés minden iskolai szünetben biztosított.

- e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Elsősorban a klasszikus sportolási lehetőségekhez lehet hozzáférni (labdarúgás, kézilabda, futás stb.), valamint egyre népszerűbb a sporthorgászat.

- e) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociális iroda keretein belül biztosított a házi gondozás és segítségnyújtás, a szociális étkeztetés, az idősek nappali ellátása, és a család- és gyermekjóléti szolgáltatás. Ezen kívül a településen egyházi fenntartású házi gondozás is működik.

- f) drogprevenció szolgáltatások;

Az iskolai oktató munka folyamán a rendőrség bevonásával működik.

- g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A szolgáltatások nyújtásakor nem sérül településünkön az egyenlő bánásmód követelményének a megsértése.

- h) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	n.a.
2021	n.a.
2022	600
2023	600

Forrás: Önkormányzati adat

A korábbi évekre nem áll rendelkezésre adat, a 2022-es és 2023-as napi 600 adag étel kiosztása elég magas, ami arra utal, hogy a lakosság jelentős része rendszeresen rászorul a népkonyhai ellátásra.

Tiszalúc szociális helyzete különösen indokoltá teszi a népkonyhai szolgáltatás fenntartását és fejlesztését.

3.7 Községi viszonyok, helyi közélet bemutatása

A település közösségi életének általános hangulatára, aktivitására a mérsékelt aktivitás jellemző, de fontos eseményekre nagyobb számban mozdul meg a közösség, legyen az fórum, közmeghallgatás, helyi rendezvény. A közösségi élet színterei sokrétűek, ilyenek a lakóközösségek, a munkahelyek, önkormányzati intézmények, a templomok, a civil szervezetek, melyek aktívan működnek, évente több közösségi programmal, melyekkel hozzájárulnak a lakosság összetartásához.

Településünk kedvező természeti adottságokkal, értékekkel rendelkezik.

A község lakosságának egészségét, gazdasági és társadalmi jólétét, életminőségének javítását úgy lehet biztosítani, ha tevékenységeink során a környezet és fejlődés, illetve a gazdaság, társadalom és környezet problémáit együtt kezeljük.

A helyi közéleti szerep növekedésének ösztönzésére a helyi média szolgál. A Tiszalúci újság és Tiszalúc honlapja eljut az állampolgárok, a vállalkozások, intézmények felé, a képviselő-testületi ülések nyilvánosak.

Számos civil szervezet önkéntes munkájával és adományok közvetítésével enyhíti a hátrányos helyzetű családok mindennapjait.

A helyi kötelező közszolgáltatási feladatok megszervezése, a humán szolgáltatások, a szociális és gyermekjóléti ellátások, a település üzemeltetési feladatai, a közterületek tisztántartása biztosított. A község állampolgárai számára elérhetőek, megfelelő színvonalon működnek és minden igényt kielégítenek. Az önkormányzat az egyes feladatok ellátása során együttműködik a helyi, nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, civil szervezetekkel, gazdasági társaságokkal, a történelmi egyházakkal, a nemzetiségi önkormányzattal és egyéb szervezetekkel.

A közszolgáltatások esetében folyamatos cél az ellátás minőségének további javítása, a szolgáltatási biztonság megteremtése, illetve fenntartása, az érintett szolgáltatások megfizethetősége, egyben a közszolgáltatások fenntartása.

Az állampolgárok életminősége az élhető mindennap alapfeltételeit tartalmazza, ide tartoznak a fizikai környezettel kapcsolatos tényezők és a humánszolgáltatások, a gyermekjóléti, a szociális, egészségügyi, óvodai, közművelődési, sport egyéb szabadidős tevékenységek. Alapvető cél az állampolgári elégedettség, a jó közérzet elérése, fenntartása.

A közösségi események és programok további bővítése elősegítheti a lakosság aktív részvételét és a közösségi kohézió erősítését. Speciális programok indítása a hátrányos helyzetű csoportok számára elősegítheti azok integrációját és aktív részvételét a közéletben. A civil szervezetek további támogatása és együttműködésük erősítése hozzájárulhat a közösségi és közéleti aktivitás növeléséhez.

a) közösségi élet színterei, fórumai;

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2021)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
3	igen	955	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az általános iskola és mindkét óvoda rendelkezik tornateremmel, így a gyerekek rendszeresen hozzáférnek a mozgáslehetőséghez.

Sportpálya van a településen, ami pozitív, mivel nyilvánosan is használható, nem csak az iskolások számára, így sportolási lehetőséget kínál a lakosság számára. A fizikai aktivitás feltételei alapvetően rendben vannak, fontos, hogy ingyenesen használható és van nyitvatartási idő. Olyan sportprogramokat kell szervezni, közösségi sporteseményeket, melyből a fogyatékkal élők vagy a roma fiatalok se szoruljanak ki.

A 955 kikölcsozött könyvtári egység meglehetősen alacsony, ami azt jelezheti, hogy a könyvtár kevés látogatót vonz, bár könyvtárlománya jelentős, minden nap nyitva tart. A nyitvatartás megfelelőségét vizsgálni érdemes. Elképzelhető, hogy a digitális szolgáltatások nem népszerűek. Kulcskérdés a programkínálat és a hozzáférhetőség. A könyvtárhasználatot olvasópályázatokkal, családi programokkal, iskolai együttműködéssel lehet növelni. Célzottan hátrányos helyzetű csoportok bevonásával is lehet bővíteni a közművelődési programokat (pl. roma közösség, fogyatékkal élők, kisgyermekes családok). A létesítmények használatáról rendszeres adatgyűjtést kell vezetni.

- b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

Átlagos életet él a közösség, nincsenek ilyen jellegű konfliktusok.

- c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

Településünkön több civil szervezet és önkéntes is szervez önkéntes tevékenységet, adományozás, önkéntes munka keretében.

- d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Tiszalúc településen a népszámlálási adatok és helyi tapasztalatok alapján elsősorban a roma nemzetiségű lakosok vannak jelen, ez a legjelentősebb kisebbségi csoport. A községben a roma nemzetiség jelenléte kulturális szempontból is meghatározó. Az iskolai közösségi életben a roma tanulók jelen vannak. Az önkormányzat támogatja a roma nemzetiségi önkormányzat működését, és a közösségi programok keretében helyet biztosít roma zenei és táncbemutatóknak. A kulturális identitás megerősítését célzó rendszeres programok azonban hiányoznak. Fejlesztési lehetőségként javasolt egy évi roma kulturális nap bevezetése, valamint a helyi civil és nemzetiségi szereplők közti együttműködés erősítése.

- e) helyi lakossági önszerveződések.

Településünkön a lakosság közösségi életben való részvétele elsősorban az idősebb korosztályban és néhány aktív civil szervezet körül koncentrálódik. A fiatalok és a roma közösség részvétele alacsonyabb, és főként informális közösségi kapcsolódásban valósul meg. A településen jelen lévő önszerveződések értékes erőforrást jelentenek, azonban új közösségek kialakulását ösztönözni szükséges a társadalmi kohézió és az esélyegyenlőség érdekében. Javasolt egy közösségfejlesztési program elindítása, valamint kisösszegű helyi pályázatok biztosítása civil kezdeményezések támogatására.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A településen működik Roma Nemzetiségi Önkormányzat, mely szorosan együttműködik a köznevelési és szociális intézményekkel, aktívan részt vesz közösségi programok szervezésében.

A magyarországi romák kétségtől az ország legkiszolgáltatottabb társadalmi csoportjai közé tartoznak. A mintegy 6-700 ezres roma népesség négyötöde él létminimum alatt, többségük társadalmi és fizikai értelemben is szegregált, vagy szegregálódó településeken, településrészekben élnek. Lakáskörülményeik évtizedekre vannak a magyarországi átlagtól, oktatási és munkaerő-piaci esélyeik több tízszer alacsonyabbak a nem romákénál, egészségügyi helyzetük katasztrofális. Az országos tapasztalatok helyi jelenlétét a nemzetiségi önkormányzat is megerősíti. Tapasztalataink szerint körünkben a rizikófaktorok közül a dohányzás, a magas vérnyomás, valamint táplálkozási problémák, és a prevenció hiánya egyértelműen az egészségi állapotot befolyásoló tényezőnek bizonyulnak. Tapasztalataink szerint a romák nagy része az ingyenes egészségügyi ellátást sokkal ritkábban veszik igénybe.

Az Önkormányzat együttműködési megállapodás keretében a Roma Nemzetiségi Önkormányzat működési feltételeit biztosítja, támogatja a pályázati tevékenységében.

Együttműködési területek:

- Az önkormányzat által fenntartott, illetve támogatott közművelődési intézmények és kulturális programok kínálatában megjelenjenek a roma kisebbségi kultúrát, mint értéket bemutató elemek.
- Gyermekvédelmi és egészségügyi szakemberek, roma nemzetiségi önkormányzat, tájékoztató programokat tartanak a szűrővizsgálatok fontosságáról. Az egészségvédelemre, egészségtudatos életvitelre és a megelőzésre vonatkozó ismeretek beépültek a köznevelési intézmények nevelési, oktatási programjába. Az Önkormányzat az óvodás és iskolás korosztályt közvetlenül célzó helyi egészségvédelmi programok megvalósítását ösztönzi és támogatja.

Az CNÖ és a Települési Önkormányzat közös célja minden egyes programmal, intézkedéssel:

- A gyermekek tanulmányi eredményeinek javítása, készség és képességfejlesztés, korrepetálás, pótvizsgára való felkészítés.
- Szabadidős tevékenységek biztosítása, melyeken keresztül erősítjük szocializációs, verbális, manuális fejlődésüket.
- A halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok körében a bűncselekmények csökkentése.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A szegénység az elszegényedés folyamatának felszínre kerülő problémái között a lakosság munkaerő-piaci helyzete, a munkanélküliségből eredő problémák, illetve a lakhatással összefüggő problémák, a hátralekók felhalmozódása a lakossági adósságállomány folytonos újratermelődése szerepel. (adósságspirál)

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Alacsony iskolai végzettség, iskolaelhagyás magas aránya	Felzárkóztató oktatási programok
Munkanélküliség, alacsony foglalkoztatottság	Képzések, átképzések szervezése; közfoglalkoztatásból való kilépést segítő programok
Egészségtelen lakhatási körülmények (pl. komfort nélküli lakások)	Lakásfelújítási támogatás, energiahatékonysági programok
Gyermekek veszélyeztetettsége, szülői elhanyagolás	Családsegítés, szülői kompetenciafejlesztő programok, iskolai szociális munka
Korai gyermekvállalás, generációs szegénység újratermelődése	Szexuális felvilágosítás, ifjúsági klubok, életvezetési tanácsadás fiataloknak
Alacsony jövedelmi szint, szociális ellátásokra való szorultság	Szociális tanácsadás, pénzügyi tudatosság növelése

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt. A dokumentum fő célja, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családot a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával védelmet biztosít. A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési és sport intézményhálózaton keresztül (esetenként civil szervezetek bekapcsolódásával) valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul. Tiszalúcon a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában. A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, ez különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg.

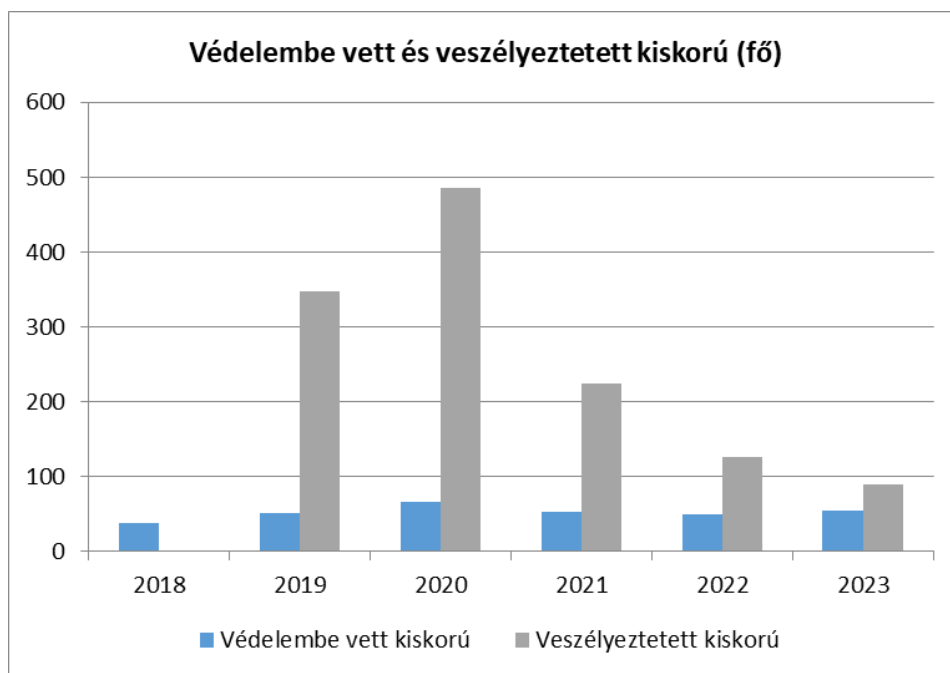
4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	2 475	2 528	5003	49,47%	50,53%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)	182			3,64%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	467	428	895	9,33%	8,55%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	95	97	192	1,90%	1,94%
Forrás: TeIR, KSH Tstar					

A gyermekkorú népesség (0–14 éves) az állandó népesség kb. 17,9%-át teszi ki, ami arra utal, hogy a település fiatalosabb korstruktúrával rendelkezik, mint sok előregedő falu. A 15–17 éves korosztály aránya ehhez képest alacsony (összesen 3,84%), ami jelezheti, hogy a középiskolás korúak egy része más településen tanul és akár életvitelszerűen is máshol tartózkodik (pl. kollégium, albérlet). A 0–2 éves korcsoport viszonylag magas (182 fő), ami szintén élénk születésszámot jelez az adott időszakban.

A fiatal korosztályok jelenléte indokoltá teszi a gyermekek és fiatalok számára kínált szolgáltatások (óvoda, iskola, szabadidős terek, ifjúsági programok) fejlesztését. A fiatal nők és férfiak aránya közel azonos, így nem szükséges nem-specifikus beavatkozásokra fókuszálni, azonban a nemek közti esélyegyenlőség biztosítása (pl. oktatás, munka, szülői szerepek támogatása) továbbra is cél marad.

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2018	39	n.a.
2019	51	347
2020	67	485
2021	53	225
2022	49	127
2023	55	89
Forrás: TeIR, KSH Tstar		

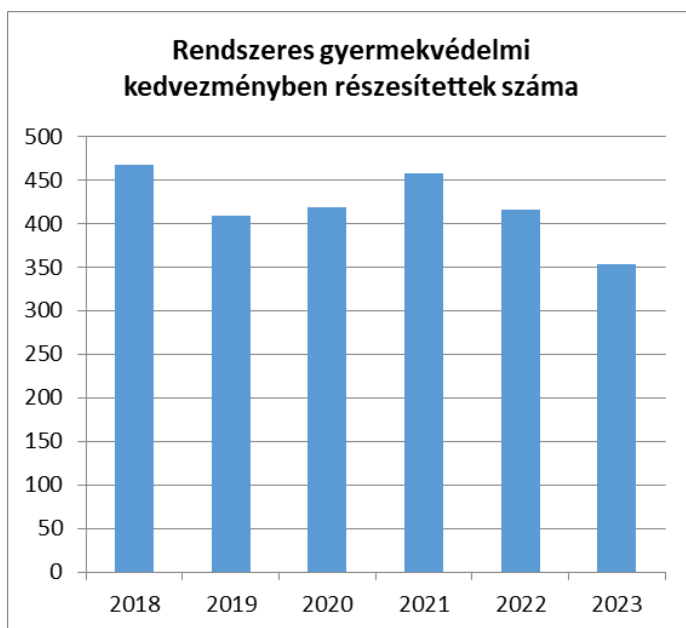
2020-ban kiugróan magas volt a veszélyeztetett gyermekek száma (485 fő), ami az akkori járványidőszakhoz is köthető (távoktatás, családi terhek fokozódása, jövedelemvesztés). Az azt követő három évben látványos csökkenés figyelhető meg: 485 főről 89 főre (kb. 80%-os visszaesés), ami részben lehet valós javulás, de akár az észlelő- és jelzőrendszer működésének változását is jelezheti.

A védelembe vett gyermekek száma viszont stabilabb: 49–67 fő között mozgott, ami arra utal, hogy jelentős számú kiskorú esetében szükséges hatósági beavatkozás a családi nevelés kiegészítése, korrigálása céljából. 2023-ban 55 gyermek állt védelem alatt – ez a teljes gyermekkorú lakosság körülbelül 5%-a, ami magas aránynak számít. A stabilan magas védelembe vételi számok alapján indokolt a gyermekvédelmi alapellátások megerősítése, különösen iskolai szociális munkás bevonása, családsegítő szolgálat kapacitásának bővítése, és szorosabb együttműködés a védőnői szolgálattal, óvodával, iskolával.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők, valamint

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2018	468
2019	409
2020	419
2021	458
2022	416
2023	354

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

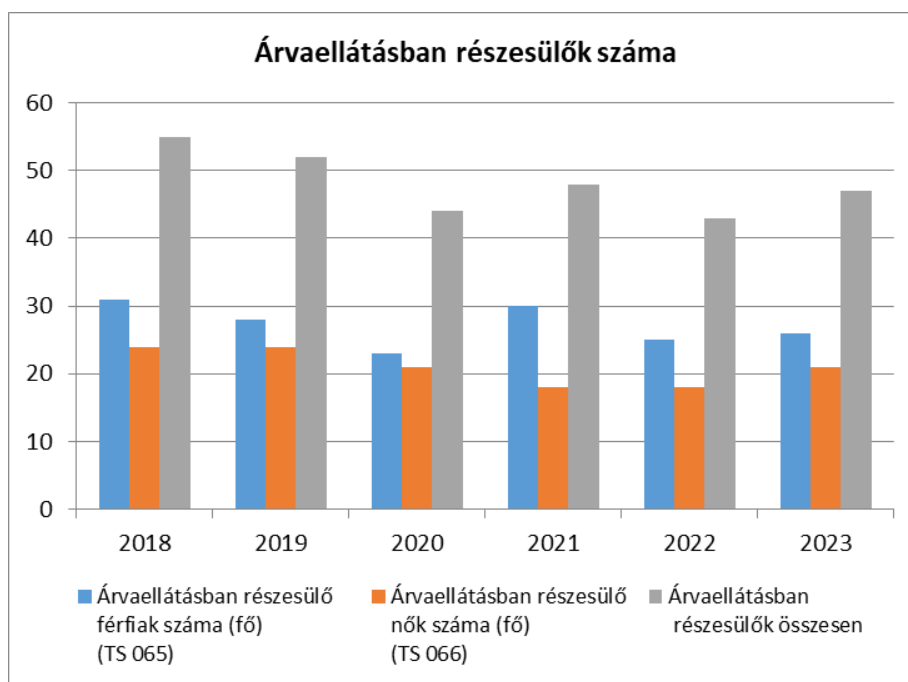

A trend enyhén csökkenő, ami javuló szociális helyzetre is utalhat, de a szigorodó jogosultsági feltételek is közre játszhatnak. A gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek aránya jelentős szociális hátrányt jelez, amely hatással van az iskolai esélyegyenlőségre, egészségi állapotra, életminőségre.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás			
Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2018	31	24	55
2019	28	24	52
2020	23	21	44
2021	30	18	48
2022	25	18	43
2023	26	21	47

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

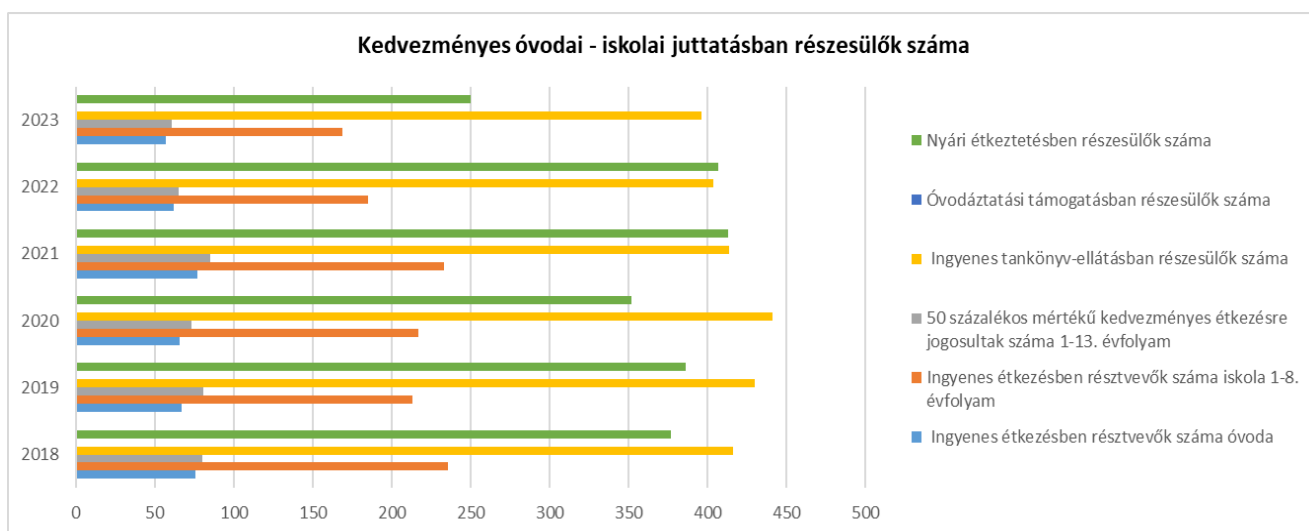

A nemek aránya évről évre változik, de általánosságban nincs jelentős eltérés, az árvaellátásban részesülők száma viszonylag stabil az elmúlt években. A számok alapján feltételezhető, hogy több olyan gyermek/fiatal él a településen, aki egyik vagy mindkét szülőjét elveszítette, és rendszeres szociális juttatásra jogosult. A településen jelen van az árvaság, félárvaság társadalmi problémája, amit a gyermek- és ifjúságvédelmi ellátórendszernek figyelembe kell vennie.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

4.1.4. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)						
Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő
2018	76	236	80	416	0	377
2019	67	213	81	430	0	386
2020	66	217	73	441	0	352
2021	77	233	85	414	0	413
2022	62	185	65	404	0	407
2023	57	169	61	396	0	250

Forrás: Önkormányzati adatok

Az Ingyenes étkezésben részesülő óvodások és iskolások száma évek óta magas, de 2023-ra fokozatos csökkenést mutat, ez összefügghet a jogosultsági rendszer változásával vagy a gyermeklétszám csökkenésével. Az 50%-os kedvezményre jogosultak száma is fokozatosan csökken, de továbbra is jelentős. Az óvodáztatási támogatási forma nem releváns az utóbbi években a településen. A nyári gyermekétkeztetés minden évben sok gyermek számára elérhető volt.

A településen a gyermekek jelentős része szociálisan rászorult, amit a magas ingyenes/támogatott étkezési arányok is alátámasztanak.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Tiszalúc településen a magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek aránya nagyon alacsony. Az elmúlt években – különösen az ukrajnai háború következtében – néhány ukrán állampolgárságú gyermek jelent meg a településen, ideiglenes vagy tartósabb jelleggel.

- f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzői.

Településünkön alacsony számban fordulnak elő olyan gyermekek, akik külföldről tértek vissza Magyarországra – akár magyar, akár más állampolgársággal. A jelenleg ismert adatok és a gyermekjóléti szolgálat tapasztalatai alapján az ilyen gyermekek száma néhány főre tehető.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Településünkön a roma lakosság jelentős része telepszerű, elsősorban a település peremén elhelyezkedő utcákban él, jellemzően alacsony komfortfokozatú lakásokban. A szegregált lakókörnyezetben élő családok körében gyakoriak a halmozott hátrányok: alacsony iskolai végzettség, munkanélküliség, jövedelmi szegénység, zsúfoltság és korlátozott hozzáférés a közszolgáltatásokhoz.

A gyermekek helyzete:

- Oktatás: A telepen élő gyermekek közül sokan részt vesznek a helyi óvodai és iskolai nevelésben, de az iskolai teljesítményük gyengébb, lemorzsolódási arányuk magasabb, gyakrabban szorulnak fejlesztő pedagógusra vagy SNI-besorolásra. A gyermekek alacsony szintű szülői támogatást kapnak a tanulásban, kevés a motiváció az iskolai előmenetelre.
- Óvodai részvétel: Az óvodába járás kötelező, ugyanakkor előfordul, hogy a gyermekek rendszertelenül vesznek részt a nevelésben (pl. hiányzások, családi okok, motiváció hiánya).
- Szociális helyzet: A legtöbb telepen élő gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, több család védelembe vétel vagy gyermekjóléti alapellátás hatálya alatt áll.
- Egészségügyi ellátás: Előfordul, hogy a családok nem veszik igénybe rendszeresen a gyermekorvosi, védőnői vagy szűrővizsgálati szolgáltatásokat, aminek hátterében a bizalmatlanság, információhiány, érdektelenség vagy közlekedési nehézségek állhatnak.
- Lakáskörülmények: A lakókörnyezet túlszűfolt, gyakran komfort nélküli, sok lakás nem megfelelő közműellátottságú, ez hatással van a gyermekek tanulási feltételeire is.

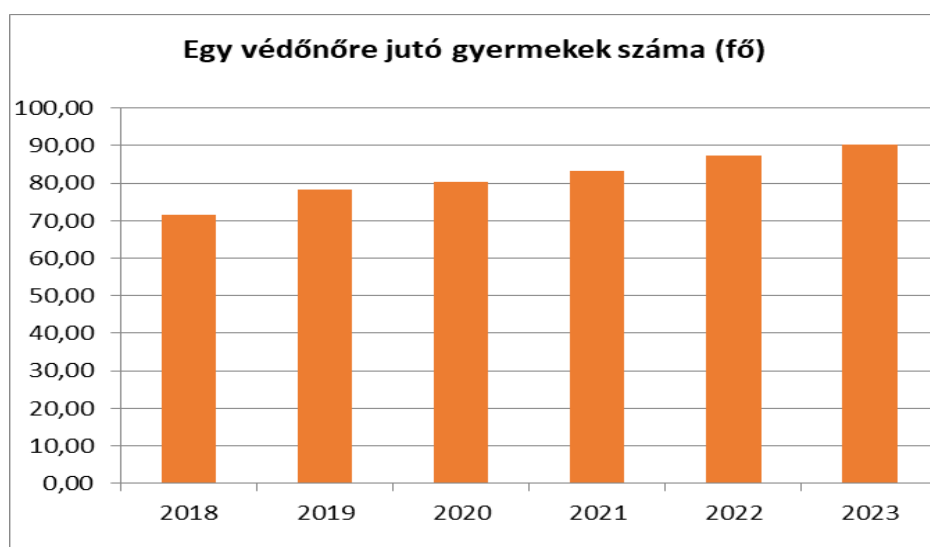
Segítséget jelenthet számukra a Tanoda programban való részvétel, vagy korai fejlesztő programok indítása az óvodába lépés előtti korosztály részére. Lakókörnyezetüket is fejleszteni szükséges. A helyi szakemberek képzése is fontos a szegregált környezetből érkező gyermekek támogatására.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

- a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

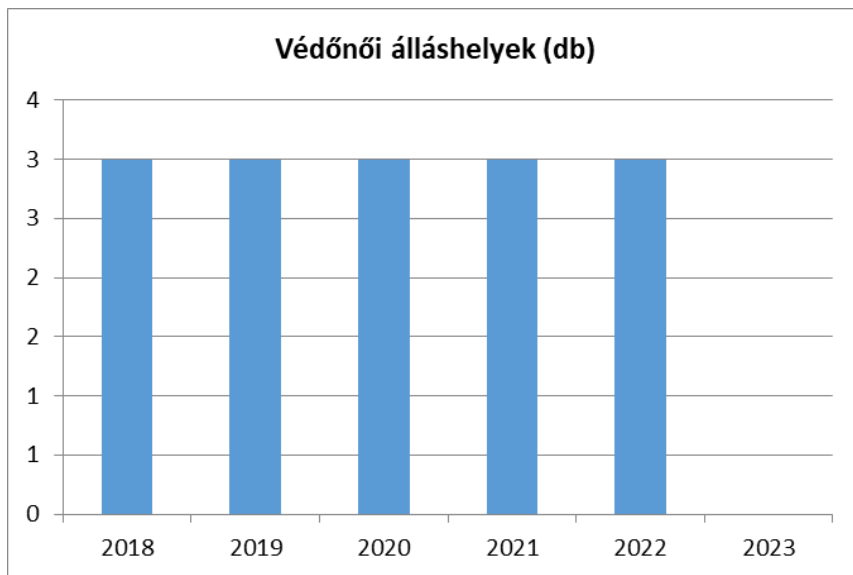
4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2018	3	215	71,67
2019	3	235	78,33
2020	3	241	80,33
2021	3	250	83,33
2022	3	262	87,33
2023	3	271	90,33

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A védőnői szolgálat kapacitásának elemzése alapján megállapítható, hogy 2018 és 2023 között a betöltött védőnői álláshelyek száma állandóan 3 fő volt, miközben a 0–3 éves korú gyermekek száma folyamatosan emelkedett: 2018-ban 215 főről 2023-ra 271 főre nőtt. Ez közel 26%-os növekedést jelent öt év alatt.

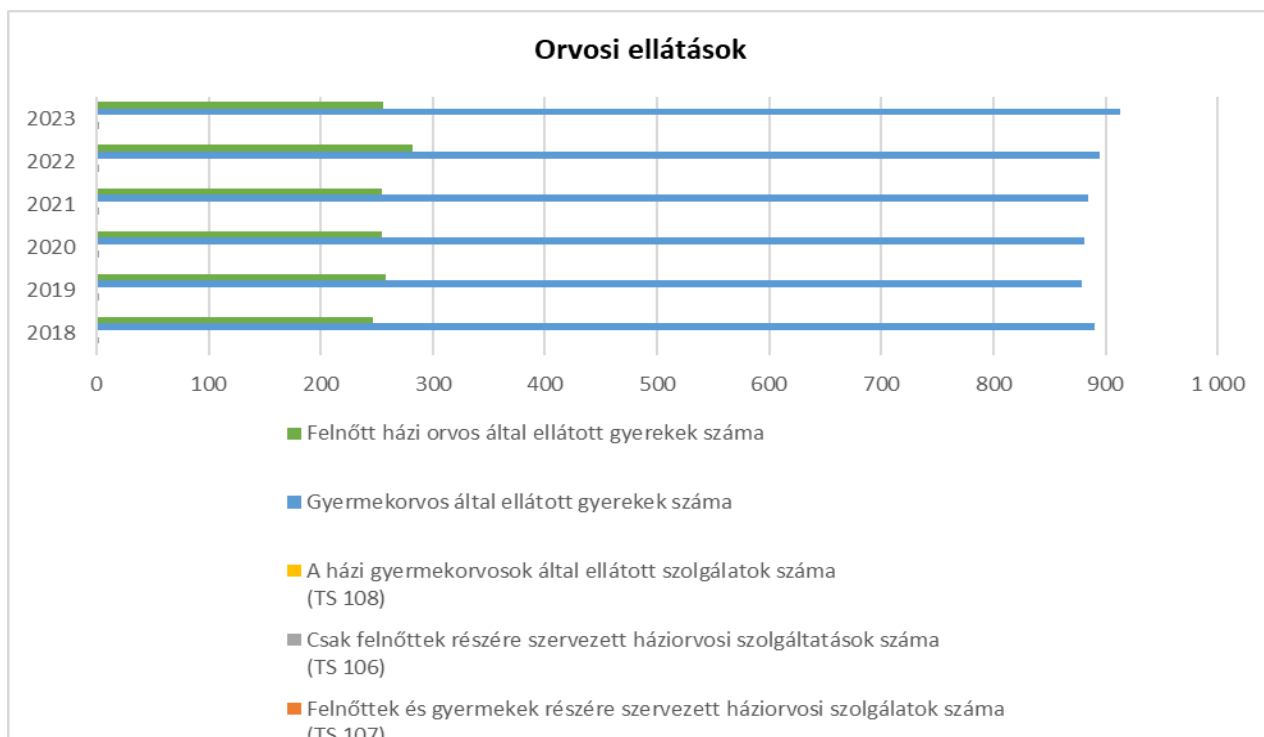
Ezzel párhuzamosan az egy védőnőre jutó átlagos gyermekszám is növekedett: 2018-ban még 71,67 fő jutott egy védőnőre, 2023-ban pedig már 90,33 fő. Ez jelentős terhelésnövekedést jelez a védőnői állomány számára, ami hosszabb távon a szolgáltatás minőségének romlásához, a prevenció munká háttérbe szorulásához vezethet.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2018	0	2	1	890	246
2019	0	2	1	879	258
2020	0	2	1	881	255
2021	0	2	1	885	255
2022	0	2	1	895	282
2023	0	2	1	913	256

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A háziorvosi szolgálatok struktúrája stabil, ez az eloszlás megfelel a jelenlegi jogszabályi és szakmai irányelveknek. Mivel közös háziorvosi praxis nincs, ez a helyettesítés nehézsége esetén problémát jelenthet.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A 0–7 éves korosztályba tartozó gyermekek száma folyamatosan emelkedő tendenciát mutat az elmúlt években, amely az óvodai és védőnői adatokból is látható. A korosztályon belül egyre gyakrabban merül fel az igény speciális fejlesztési formákra, elsősorban:

- Korai fejlesztés és gondozás (pl. mozgásfejlesztés, beszédindítás),
- Rehabilitációs ellátás (pl. születési rendellenesség, fejlődési zavarok),
- Sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek fejlesztése,
- Hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek támogatása.

A településen nincs saját korai fejlesztő központ, a gyermekek ellátása más közeli városban történik (pl. Miskolc, Szerencs). A védőnők jelzőrendszere megfelelően működik, szükség esetén az érintett gyermekek a járási szakértői bizottsághoz kerülnek. Az óvoda együttműködik fejlesztő pedagógussal, logopédussal, de ezek az erőforrások korlátozott időkeretben állnak rendelkezésre.

Nehézségek:

- A fejlesztő szakemberek hiánya, utazási nehézségek a családok számára,
- A szolgáltatások földrajzi elérhetősége, időbeni korlátozottsága,
- A szülők informátlansága vagy ellenállása a fejlesztés megkezdésével kapcsolatban.

Javaslat:

- A korai fejlesztéshez való hozzáférés javítása céljából mobil fejlesztőszolgálat vagy térségi együttműködés indítása,
- Szakmai fórum vagy szülői tájékoztató szervezése a korai fejlesztés lehetőségeiről.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

Településünkön a gyermekek jólétének biztosítását célzó szociális szolgáltatások alapellátási szinten működnek. Működik gyermekjóléti szolgálat, amely alapellátási feladatokat lát el, mint a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, feltárása, jelzése, egyéni segítő munka a gyermekek és családjaik körében, családgondozás, hivatalos ügyekben segítségnyújtás.

A szolgálat együttműködik az óvodával, iskolával, védőnővel, háziorvossal és a helyi önkormányzattal. A jelzőrendszer működése megfelelő, de gyakran túlterhelt.

A településen nem működik önálló Biztos Kezdet Gyerekház, azonban a hátrányos helyzetű gyermekek korai fejlesztéséhez és szocializációjához egy ilyen intézmény létrehozása kiemelten indokolt lenne, mivel jelentős a hátrányos helyzetű gyermekek aránya. Több család küzd lakhatási, megélhetési, mentális problémákkal, a szülők közül sokan alacsony iskolai végzettségűek, így a szülői kompetenciák fejlesztése is támogatást igényel.

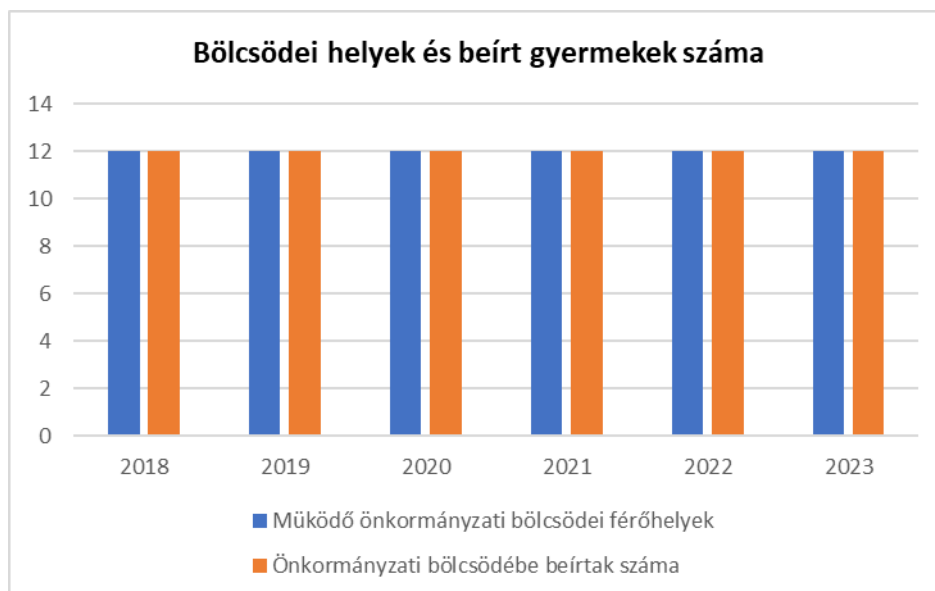
Tanoda működik Tiszalúcon, amely kiemelkedő szerepet tölt be a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásában. Biztosít tanulástámogatást, egyéni és csoportos fejlesztést, mentori támogatást a lemorzsolódás megelőzésére.

Egyéb gyermekszegénységet csökkentő szolgáltatások: tanszertámogatás, ruhaadományozás és ételosztás időszakosan működik az önkormányzat és karitatív szervezetek együttműködésével. A gyermekétkeztetés keretében a hátrányos helyzetű gyermekek számára ingyenes vagy kedvezményes étkezést biztosít az önkormányzat.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

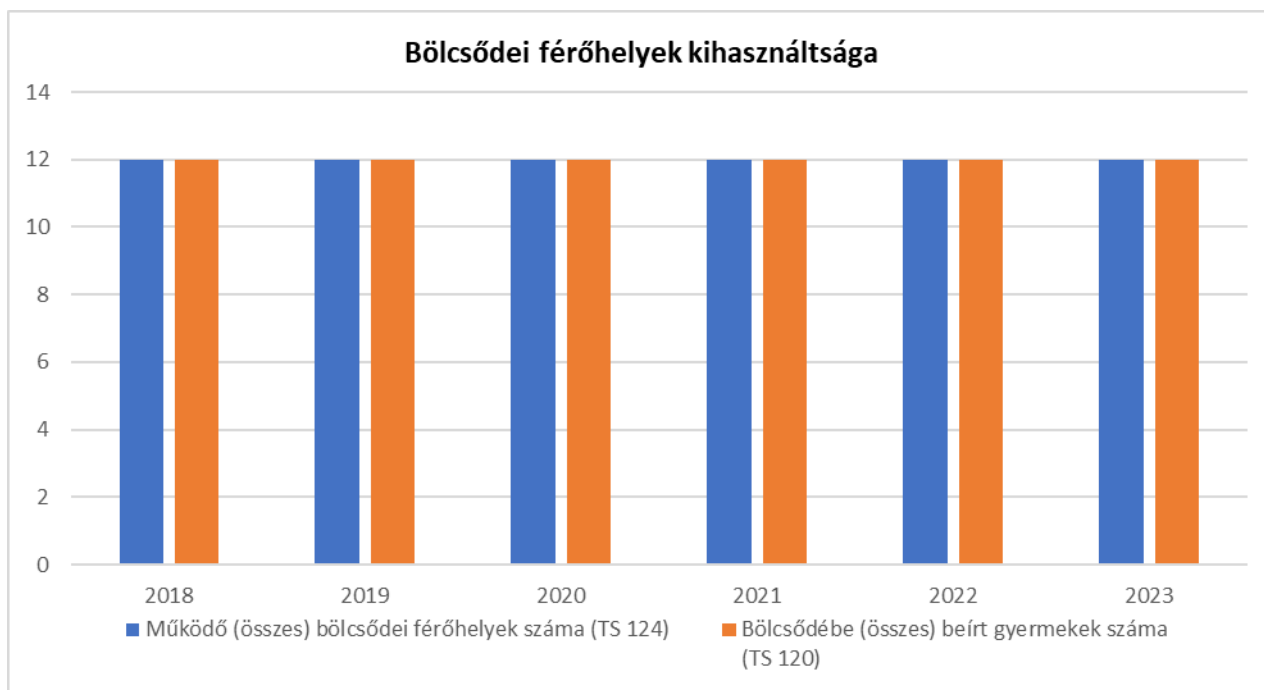
4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2018	12	12
2019	12	12
2020	12	12
2021	12	12
2022	12	12
2023	12	12

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Bölcsődei szolgáltatás folyamatosan működik, a férőhelyek kihasználtsága teljes volt minden évben. Ez is azt mutatja, hogy fennáll az igény a férőhelyekre, 2024 őszétől bővítésre is került, új csoport indításával.

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2018	0	0	0	0	0	0	12	12
2019	0	0	0	0	0	0	12	12
2020	0	0	0	0	0	0	12	12
2021	0	0	0	0	0	0	12	12
2022	0	0	0	0	0	0	12	12
2023	0	0	0	0	0	0	12	12
Forrás: TeIR, KSH Tstar								

f) gyermekvédelem;

Településünkön a gyermekvédelmi alap- és hatósági feladatokat az önkormányzat, a gyermekjóléti szolgálat, valamint az oktatási és egészségügyi intézmények együttműködésén alapuló jelzőrendszer látja el. A gyermekvédelmi tevékenység célja a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, felismerése és kezelése. A gyermekjóléti szolgálat rendszeres családgondozást, tanácsadást és esetkezelést végez. A szolgálat működése meghatározó szerepet tölt be a családok támogatásában, különösen a halmozottan hátrányos helyzetű rétegek körében.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Tiszalúcon a krízishelyzetbe került gyermekek és családok számára elsősorban az önkormányzat, a gyermekjóléti szolgálat, valamint a helyi intézmények nyújtanak segítséget. A krízishelyzetek leggyakoribb típusai az anyagi problémák, a családi konfliktusok, egészségügyi problémák. A gyermekjóléti szolgálat krízishelyzet esetén kapcsolatfelvétellel, családgondozással, ügyintézással segíti az érintetteket, kapcsolatot tart a gyámhatósággal, rendőrséggel.

Az önkormányzatnál települési támogatás igényelhető gyors segélyként. Szociális tűzifa, élelmiszersegély, ruhaadomány lehetősége időszakosan elérhető.

Családon belüli erőszak vagy bántalmazás esetén nők és gyermekek számára fenntartott krízisambulancia vagy titkos menedékhely elérhető.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Településünkön a gyermekek és fiatalok számára elérhető sport- és szabadidős lehetőségek alapvető szinten biztosítottak, ugyanakkor a kínálat bővítésére és rendszeressé tételére szükség van, különösen a hátrányos helyzetű családok bevonása érdekében. A védőnői szolgálat rendszeresen szervez szűréseket, tanácsadásokat. A gyermekek számára az iskolai testnevelésen túl elérhető a focipálya használata, alap szintű sportkörök. A szegénység és közlekedés hiánya sok gyermek részvételét akadályozza a külső programokban. A nyári időszakban a szabadidő hasznos eltöltésének lehetősége korlátozott a családok anyagi helyzete miatt.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

Az intézményi keretek között biztosított gyermekétkeztetés folyamatosan elérhető. A bölcsődében, óvodában és általános iskolában a gyermekek számára napi meleg étkezés biztosított. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számára az étkezés ingyenesen vagy kedvezményesen biztosított a vonatkozó jogszabályok alapján. Az étkeztetés önkormányzati fenntartásban történik.

Az önkormányzat az állami támogatás felhasználásával a törvényben előírt iskolai szünetek idején (nyári, téli, tavaszi szünet) biztosítja a szünidei gyermekétkeztetést a rászoruló gyermekek részére, mely elviteles formában történik. Szervezett hétvégi gyermekétkeztetés nincs.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Az óvoda és az iskola integráltan működik, együtt tanulnak hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és nem hátrányos helyzetű gyermekek. Az intézmények pedagógiai programja tartalmazza az elfogadásra, szociális érzékenységre és közösségre nevelés elveit. Az iskolában jellemzőek a közös ünnepek, sportnapok, kirándulások, ahol a tanulók közötti kapcsolatok erősödhetnek. A Tanodán a közös programok révén együttműködnek a hátrányos helyzetűek a nem hátrányos helyzetű társaikkal is.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Az oktatási, egészségügyi és gyermekjóléti intézmények alapvetően mindenki számára hozzáférhetők, nincs jogi vagy formális akadályozás. Az intézmények munkatársai tisztában vannak az egyenlő bánásmód törvényi követelményeivel, és törekszenek a diszkriminációmentes működésre.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Közfoglalkoztatásban a település előnyt biztosít a tartós munkanélkülieknek és az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezőknek. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény keretében étkezési támogatást kapnak a rászoruló családok. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat kiemelt figyelmet fordít a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekekre, rendszeres kapcsolattartással és egyéni esetkezeléssel. Iskoláztatási támogatások, ösztöndíjprogramok (pl. Bursa Hungarica) biztosítják a fiatalok tanulmányainak támogatását. A házi segítségnyújtás és a szociális étkeztetés keretében az idősek, betegek, egyedül élők támogatásban részesülnek.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2018	166	85	51,20
2019	172	75	43,60
2020	167	62	37,13
2021	175	93	53,14
2022	175	68	38,86
2023	186	53	28,49

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az óvodás gyermekek körében tartósan magas a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya. A hátrányos helyzetű családok támogatása, a korai nevelésben való hátránykompenzáció kulcsfontosságú.

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2018	416	205	49,28
2019	430	216	50,23
2020	441	211	47,85
2021	414	208	50,24
2022	404	165	40,84
2023	396	161	40,66

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A 2018–2023 közötti adatok alapján Tiszalúc település általános iskoláiban a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya kiemelkedően magas. A 2018–2021 közötti években az érintett tanulók aránya 47–50% között mozgott, azaz minden második gyermek ilyen státuszban volt nyilvántartva.

Az adatok azt mutatják, hogy az általános iskolákban jelentős szükség van a hátránykompenzáló pedagógiai és szociális eszközök alkalmazására. Indokolt a további fejlesztő és felzárkóztató programok indítása, az iskolai szociális segítőik szerepének erősítése, valamint az érintett családokkal való együttműködés javítása.

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban						
Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2018	77	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2019	64	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2020	62	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	76	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	55	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2023	59	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2018	136	325
2019	54	356
2020	67	341
2021	88	362
2022	55	281
2023	65	258

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma jelentősen meghaladja a hátrányos helyzetű státuszúakét minden évben. Ez arra utal, hogy a hátrányos helyzet nemcsak egy-egy tényező alapján áll fenn, hanem halmozódó társadalmi, oktatási, szociális problémákat jelent. Ez a tendencia azt jelzi, hogy a gyermekek jelentős része többszörös társadalmi hátránnyal él (pl. alacsony iskolázottságú szülők, rossz lakhatási körülmények, tartós munkanélküliség), ami indokolja az intenzív, célzott támogatási programokat az oktatás, gyermekjólét, egészségügyi prevenció és a családtámogatás területén.

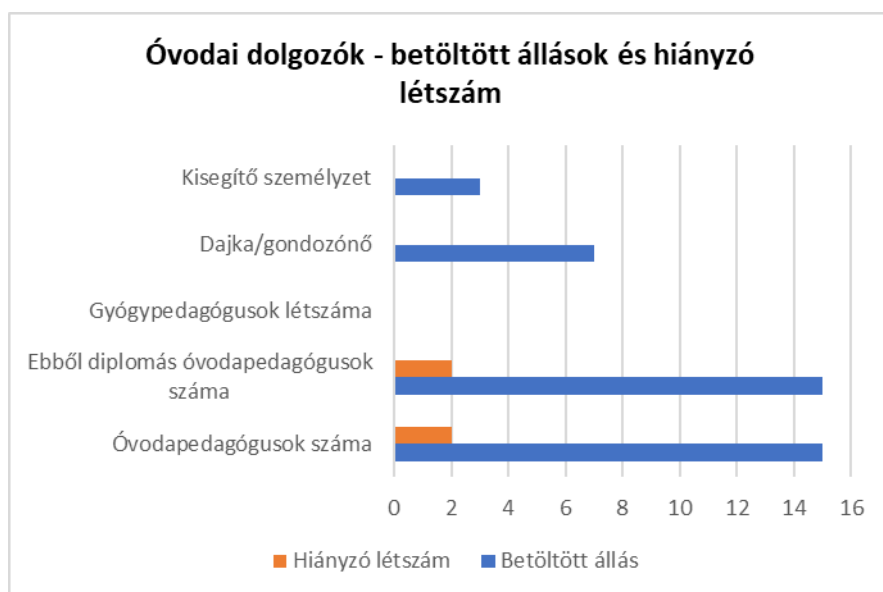
Az önkormányzat és az ellátórendszerek szereplői számára fontos feladat, hogy a státuszmegállapításban aktív együttműködést alakítsanak ki a családokkal, és hogy a megállapított státuszból következő támogatási lehetőségeket valóban elérhetővé tegyék az érintettek számára.

- b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	2	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	1	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	175	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	7	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	7.00.	17.00
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	10	

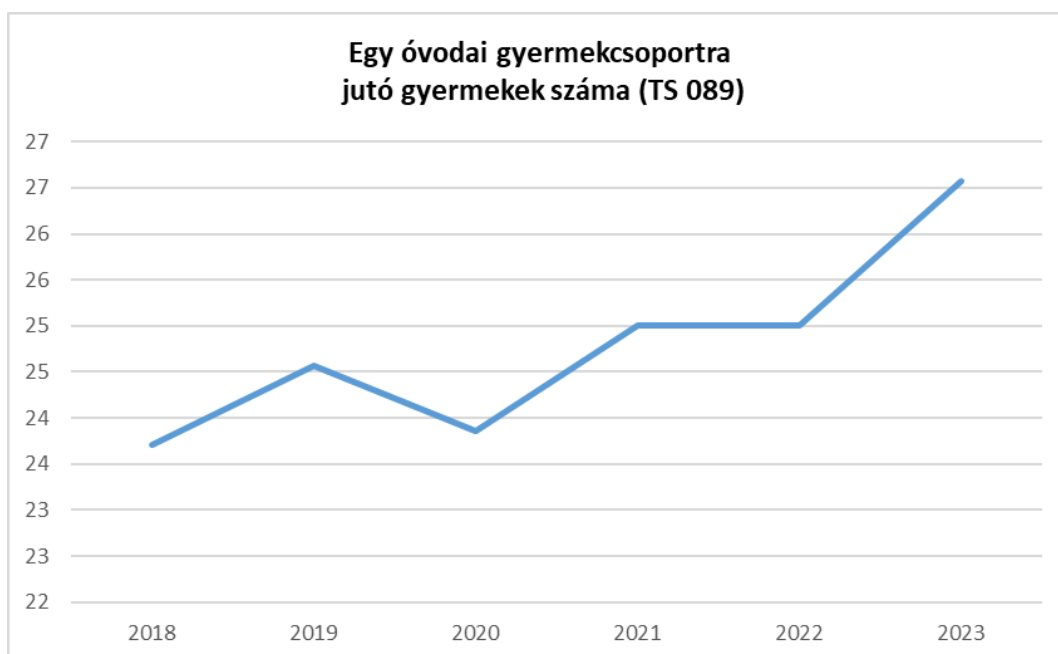
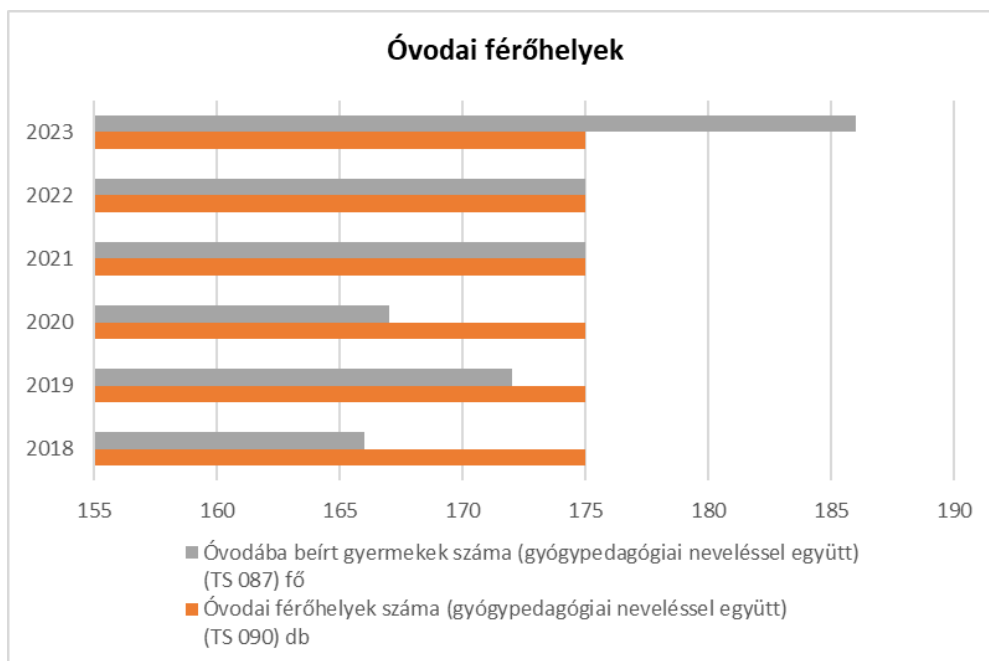
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	15	2
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	15	2
Gyógyypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	7	0
Kisegítő személyzet	3	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelési adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógyypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógyypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógyypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógyypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógyypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógyypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2018	223	7	175	2	166	0	0	24
2019	216	7	175	2	172	0	0	25
2020	224	7	175	2	167	0	0	24
2021	233	7	175	2	175	0	0	25
2022	247	7	175	2	175	0	0	25
2023	250	7	175	2	186	0	0	27

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

A 2018–2023 közötti időszakban a településen a 3–6 éves korosztály létszáma évről évre emelkedett, 2023-ra elérve a 250 főt. Ugyanakkor az óvodai férőhelyek száma (175 fő) évek óta változatlan, és 2023-ban már meghaladta a beírt gyermekek száma a rendelkezésre álló férőhelyek számát (186 fő), ami a kapacitások túllépésére utal.

Az óvodai gyermekcsoportok száma 7, amely mellett az egy csoportra jutó gyermekek száma szintén emelkedett, 2023-ban elérte a 27 főt.

Gyógypedagógiai csoport vagy gyógypedagógiai ellátás nem működik, ami felveti annak szükségességét, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek helyben is megfelelő ellátáshoz jussanak, különösen a társadalmi hátrányokkal küzdő családok esetében, ahol az utazás és más településre történő eljárás nehezített.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2018	2	23	1	18,09	0,00
2019	2	23	1	18,70	0,00
2020	2	23	1	19,17	0,00
2021	2	23	1	18,00	0,00
2022	2	22	1	18,36	0,00
2023	2	22	1	18,00	0,25

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 2018–2023 közötti adatok alapján Tiszalúc általános iskolai ellátása stabil, egy feladatellátási helyen történik, 22–23 osztállyal. Minden évben két osztályban gyógypedagógiai oktatás is zajlik, ami a sajátos nevelési igényű tanulók helybeni ellátását biztosítja.

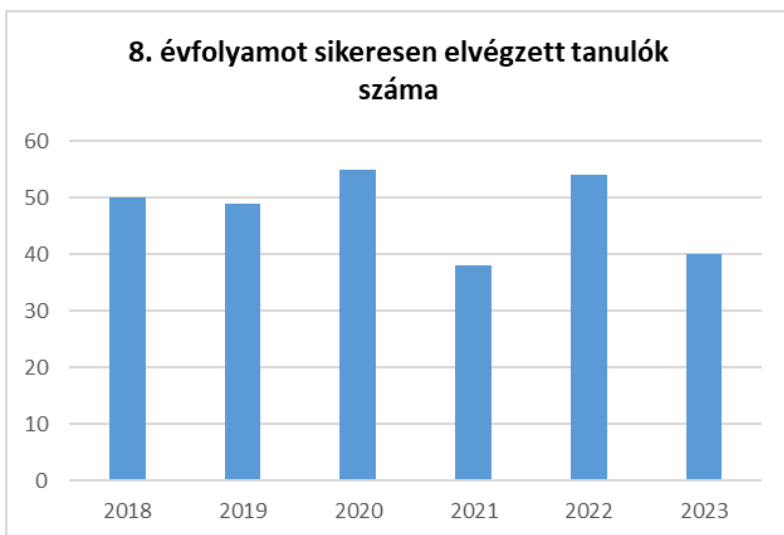
Az egy osztályra jutó tanulók száma 18 fő körül mozog, amely országos összevetésben kedvező, és lehetőséget biztosít a személyre szabottabb oktatási módszerek alkalmazására, ami különösen fontos a hátrányos helyzetű tanulók esetében.

A tanulók szinte teljes mértékben helyi lakosok. Ez azt jelzi, hogy az iskola alapvetően a település gyermekei számára nyújt szolgáltatást, és nem számottevő vonzása van más településekről.

A jelenlegi adatok alapján a kapacitás és az osztálylétszám egyensúlya megfelelőnek tekinthető. Azonban a gyógypedagógiai osztályok további erősítése, illetve a személyre szabott fejlesztések biztosítása indokolt lehet, figyelembe véve a magas hátrányos helyzetű tanulói arányt.

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2018	50
2019	49
2020	55
2021	38
2022	54
2023	40

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 8. évfolyamot nappali tagozaton eredményesen befejező tanulók száma a 2018–2023 közötti időszakban 38 és 55 fő között ingadozott. Ezek az adatok felvethetik a lemorzsolódás vagy évhalasztás lehetőségét is, különösen a hátrányos helyzetű tanulók körében, akiknél nagyobb az iskolai kudarc kockázata. A 8. évfolyam sikeres befejezése kulcsfontosságú a tanulók további tanulmányainak megalapozása szempontjából, ezért a végzős évfolyamok eredményes támogatása – fejlesztő pedagógiai eszközökkel, mentorprogramokkal, egyéni tanulástámogatással – kiemelt jelentőségű.

- c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

A települési adatok nem mutatnak jogellenes szegregációra utaló formális struktúrákat, például külön HH/HHH csoportokat vagy elkülönített oktatási formákat. A csoportok és osztályok kialakítása egységes rendszer szerint történik, az osztálylétszámok kiegyensúlyozottak, és nincs bizonyítottan elkülönített oktatás.

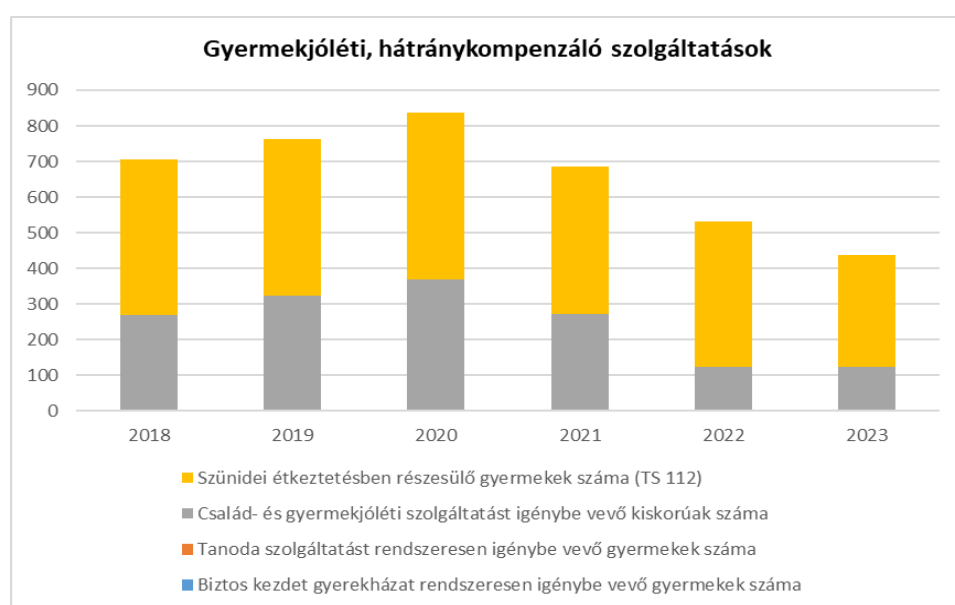
- d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Tiszalúc településen az óvodai és általános iskolai nevelés-oktatás központilag szervezett, egy óvoda (két feladatellátási hellyel) és egy általános iskola működik. A tanulók iskolai eredményességében, illetve az oktatás hatékonyságában intézmények közötti összehasonlítás nem végezhető, mivel nincs több, azonos feladatot ellátó intézmény a településen.

- e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2018	0	n.a.	270	435
2019	0	n.a.	323	440
2020	0	n.a.	370	466
2021	0	n.a.	273	413
2022	0	n.a.	124	407
2023	0	n.a.	124	313

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A településen magas a hátrányos helyzetű családok aránya, ami gyakran iskolai lemorzsolódáshoz, alacsonyabb iskolai teljesítményhez és szociális problémákhoz vezethet.	Célzott segítségnyújtás a lemaradó tanulók számára (korrepetálás, egyéni figyelem). Helyi problémák (pl. hiányzások, szegénység, elhanyagolás) kezelése.
A gyermekek számára elérhető fejlesztő pedagógiai és pszichológiai szolgáltatások korlátozottak, ami hátráltathatja a tanulási nehézségek korai felismerését és kezelését.	A fejlesztő pedagógiai és pszichológiai szolgáltatások bővítése.
A településen nem működik Biztos Kezdet Gyerekház, így a 0–5 éves korosztály számára nem biztosított a korai fejlesztéshez, szülői támogatáshoz és társas készségek fejlesztéséhez szükséges szolgáltatás.	Egy ilyen intézmény beindítása elősegítené a 0–5 éves gyermekek korai fejlesztését, a szülők támogatását és a hátrányos helyzetű családok integrálását. Erősítené az iskolai sikeresség megalapozását is.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A népesség nemek szerinti megoszlása a népességen belül helyi szinten is jól mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak. A nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények, a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya, a gyeseen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt. A nők elhelyezkedési esélyei szűkösebbek, amit tovább súlyosbít a munkalehetőségek hiánya, az alacsony iskolai végzettség, valamint a gyermekvállalással összefüggő élethelyzetek.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

Különösen aggasztó a nők tartós munkanélkülisége. A tartós munkanélküliek közel kétharmada nő, ami az elhelyezkedési nehézségek mellett a visszaintegrációs lehetőségek hiányát is jelzi.

A munkaerőpiaci esélyegyenlőtlenségek mellett a nők terhei gyakran megnövekednek a háztartási, gyermeknevelési feladatokban is, miközben a helyben elérhető bölcsődei vagy rugalmas foglalkoztatási formák korlátozottak. Ez különösen érinti a kisgyermekes anyákat, akik számára a munkába való visszatérés további akadályokba ütközik.

A nők esélyegyenlőségének javítása érdekében elengedhetetlen olyan komplex intézkedések bevezetése, amelyek egyszerre célozzák a képzési lehetőségek bővítését, a helyi foglalkoztatás ösztönzését, a gyermekfelügyeleti intézmények megerősítését, valamint a nők gazdasági önállóságának támogatását.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

Bár a nők jelen vannak a munkaerőpiacon, a foglalkoztatottságuk mértéke elmarad a férfiakétól, és munkavállalásuk gyakran kevésbé stabil, jövedelmileg alacsonyabb, vagy kevésbé kvalifikált pozíciókra korlátozódik.

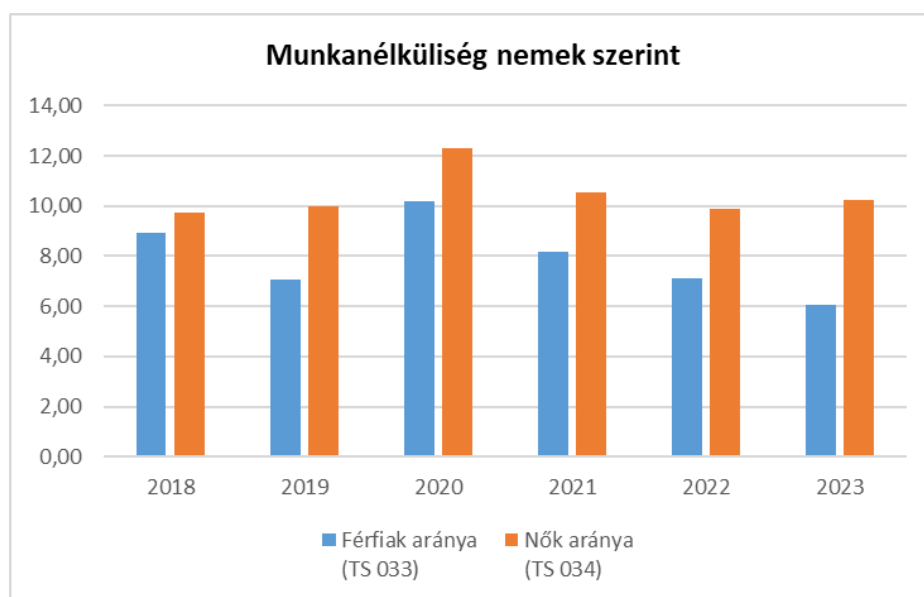
A helyi munkaerőpiac szűkös lehetőségei, az alacsony képzettségi szint, a kisgyermekes anyák elhelyezkedési nehézségei, valamint a rugalmas foglalkoztatási formák hiánya mind hozzájárulnak a nők gazdasági hátrányaihoz. Ezen túlmenően a vállalkozói aktivitás is alacsony a nők körében, melyet többek között a forráshiány, a hiányos pénzügyi ismeretek és a támogató közeg hiánya is befolyásol.

A nők gazdasági esélyegyenlőségének biztosítása érdekében szükség van a foglalkoztathatóság javítását célzó helyi képzésekre, az atipikus munkavégzés ösztönzésére (pl. részmunkaidő, távmunka), a női vállalkozások támogatására, valamint a gyermeknevelési feladatok és a munkavégzés összehangolását segítő szolgáltatások fejlesztésére.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2018	8,92	9,73	9,33%
2019	7,09	10,01	8,55%
2020	10,21	12,33	11,27%
2021	8,17	10,53	9,35%
2022	7,13	9,91	8,52%
2023	6,07	10,22	8,15%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

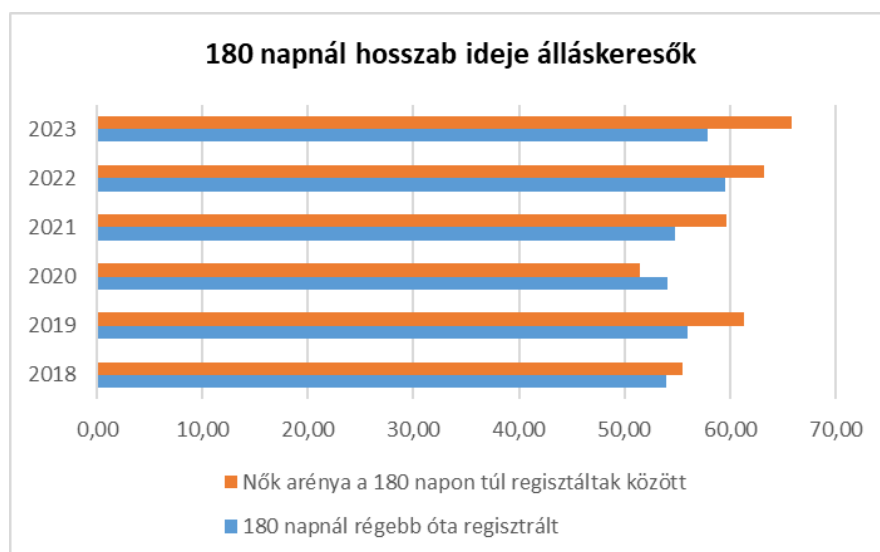

Településünkön a munkanélküliség mértéke összességében csökkenő tendenciát mutat. A legmagasabb érték 2020-ban volt, amely nagy valószínűséggel a COVID–19 világjárvány gazdasági hatásainak tudható be. A nemek szerinti bontás alapján minden évben jól látható, hogy a női munkanélküliségi ráta jelentősen meghaladja a férfiakét. A különbség az évek során állandóan fennállt, és bár a férfiak foglalkoztatási helyzete folyamatos javulást mutat, a nők esetében a csökkenés jóval lassabb ütemű.

Ez a tendencia rámutat a nemek közötti esélyegyenlőtlenség meglétére a munkaerőpiacon, különösen a kisgyermekes anyák, az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők, illetve az atipikus foglalkoztatási formákhoz nehezen hozzáférők esetében. A nők munkavállalását befolyásoló tényezők közé tartozik továbbá a helyi munkaerőpiac korlátozott befogadóképessége és a gyermekfelügyeleti lehetőségek szűkössége.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2018	53,89	55,49
2019	56,01	61,35
2020	54,07	51,46
2021	54,81	59,65
2022	59,58	63,16
2023	57,84	65,81

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

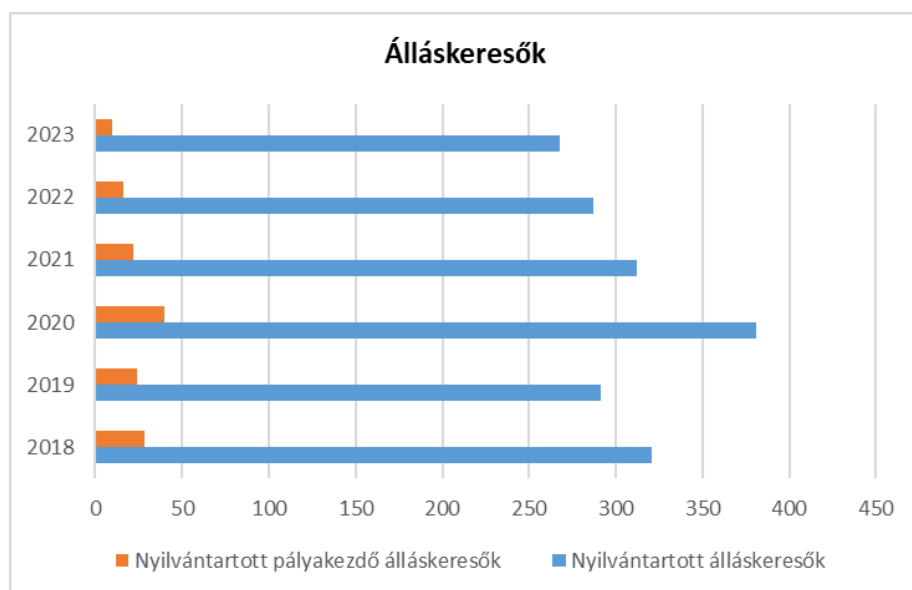

A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált álláskereső aránya tartósan magas. A hosszú távú munkanélküliség különösen nagy mértékben érinti a nőket: 2018 és 2023 között a 180 napon túl regisztrált álláskeresőknél a nők aránya folyamatosan növekedett. Míg 2018-ban 55,49% volt, addig 2023-ra 65,81%-ra emelkedett. Ez azt jelenti, hogy a tartós munkanélküliek közel kétharmada nő.

Az adatok rávilágítanak arra, hogy a nők elhelyezkedési esélyei nemcsak alacsonyabbak, hanem a munkanélküliség időtartama is hosszabb náluk. Ezt súlyosbítják olyan tényezők, mint a gyermekvállalás utáni visszatérés nehézségei, az atipikus foglalkoztatási formák hiánya, valamint a megfelelő képzettség vagy munkaerő-piaci kompetenciák hiánya.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskereső száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskereső száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskereső száma (TS 053)
	fő	Fő
2018	321	28
2019	291	24
2020	381	40
2021	312	22
2022	287	16
2023	268	10

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott pályakezdő álláskereső száma csökkenést mutat. Pozitívként értelmezhető, ha a fiatalok nagyobb arányban tudnak elhelyezkedni, de az is lehet, hogy nem regisztrálnak álláskeresőként. Előfordulhat, hogy a pályakezdő fiatalok nem jutnak megfelelő információhoz a helyi munkalehetőségekről vagy támogatásokról, és hiányzik az őket célzó komplex

pályaorientációs és elhelyezkedést segítő program. A helyi gazdaság munkaerő-felvevő képessége szűkös, és jellemzően nem tudja biztosítani a fiatalok számára elérhető, szakmájuknak megfelelő lehetőségeket.

A pályakezdők támogatása kiemelt esélyegyenlőségi szempont, hiszen a munkaerőpiaci belépés sikeressége nagyban befolyásolja a későbbi életpályát, jövedelmi viszonyokat és társadalmi beilleszkedést.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A nők munkaerőpiaci részvételét befolyásoló tényezők közé tartozik az alacsony iskolai végzettség, a kisgyermekes élethelyzetből fakadó kötöttségek, valamint a helyi munkalehetőségek szűkössége. A foglalkoztatást segítő és képzési programok kulcsfontosságú eszközök lehetnek a nők gazdasági esélyeinek javításában, főleg, ha ezek a lehetőségek helyben elérhetőek.

Az elmúlt években az állami és uniós forrásból megvalósuló programok (pl. GINOP, TOP) keretében volt lehetőség a nők bevonására különféle kompetenciafejlesztő és szakmai képzésekbe. Ugyanakkor a részvételi arányok alacsonyak maradtak, különösen a tartós munkanélküliségben érintett nők körében, akik gyakran motivációs, információs vagy mobilitási hátrányokkal is küzdenek.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Tiszaúcon az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők munkaerőpiaci helyzete hátrányos. A nők körében egyébként is magasabb munkanélküliségi arány még inkább kiugró ebben a csoportban.

Az alacsony iskolai végzettség (általános iskolai vagy 8 osztály alatti végzettség) szűkíti a munkavállalási lehetőségeket, mivel az elérhető munkahelyek túlnyomórészt fizikai, jellemzően betanított vagy szezonális jellegű munkák, gyakran ingázást vagy mobilitást is igényelnek. A helyi gazdaságban ezek a lehetőségek korlátozott számban állnak rendelkezésre, különösen a nők számára megfelelő munkakörülmények (részmunkaidő, rugalmas munkavégzés, munkahelyi gyermekbarát szemlélet) hiányában. További nehézséget jelent a digitális készségek hiánya, az alacsony önbizalom és motiváció, a szociális problémák (szegénység, mobilitási nehézségek).

A munkaerőpiacra való belépésük elősegítéséhez hasznos lenne a helyben vagy könnyen elérhető módon szervezett, piacképes szakmát adó képzések indítása, a foglalkoztathatóságot segítő alapkompétencia-fejlesztések (pl. írás-olvasás, digitális alapismeretek).

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

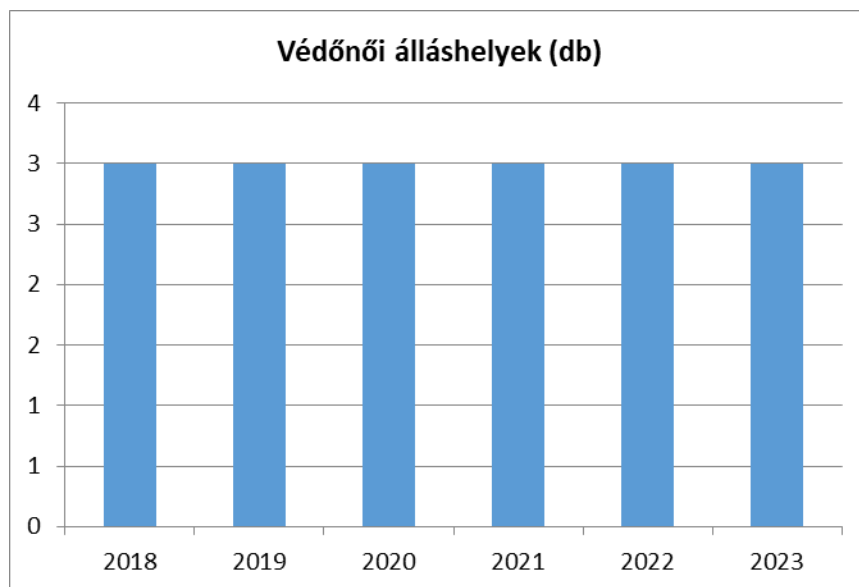
A foglalkoztatás területén tapasztalható hátrányos megkülönböztetés elsősorban nemek, iskolai végzettség és élethelyzet alapján jelentkezik. A nők, különösen a kisgyermekes anyák, az alacsony iskolai végzettségűek, valamint a roma származású személyek gyakrabban szembesülnek közvetett vagy közvetlen diszkriminációval a munkaerőpiacon.

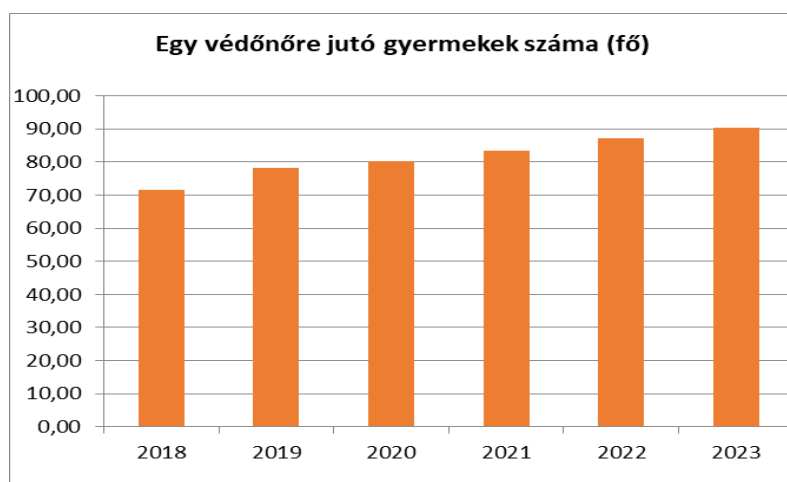
A nők hátrányos helyzete nemcsak az elhelyezkedési esélyekben, hanem a foglalkoztatás minőségében és díjazásában is megjelenik. A nemek közötti bérkülönbség – országos és regionális szinten is kimutatható – a települési viszonyok között is érzékelhető, különösen az alacsony bérű, fizikai munkakörökben. A nők – településünk esetében is - jellemzően alacsonyabb presztízsű, rosszabbul fizetett ágazatokban (pl. takarítás, idősellátás, gyermekfelügyelet) dolgoznak, ami hozzájárul az általános jövedelmi különbségek fennmaradásához.

5.2. A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2018	3	215	71,66666667
2019	3	235	78,33333333
2020	3	241	80
2021	3	250	83,33333333
2022	3	262	87,33333333
2023	3	271	90,33333333

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

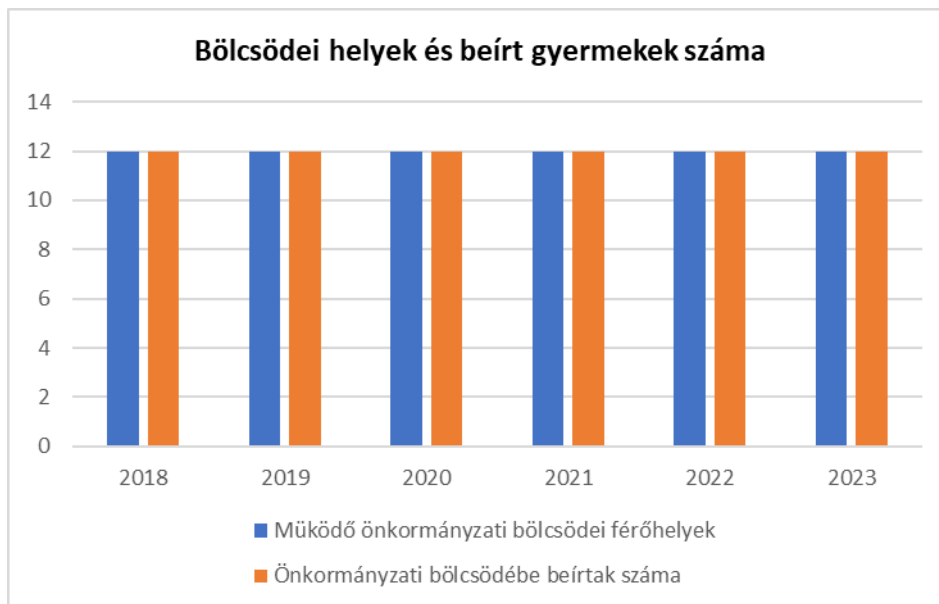

Tiszaúcon a védőnői ellátás biztosított, azonban a statisztikai adatai arra utalnak, hogy az ellátás terheltsége folyamatosan nő. A településen a betöltött védőnői álláshelyek száma változatlanul 3 fő, miközben a 0–3 év közötti gyermekek száma évről évre emelkedik, ezzel együtt az egy védőnőre jutó átlagos gyermeklétszám is, mely fokozza a szolgálat leterheltségét. Ez hatással lehet az ellátás színvonalára, a prevenciós tevékenységek hatékonyságára és az egyes családokkal való kapcsolattartás mélységére is.

A védőnői hálózat különösen fontos szerepet tölt be a hátrányos helyzetű családokkal való kapcsolattartásban, a gyermekek egészségi állapotának nyomon követésében, a korai fejlesztés szükségességének felismerésében, valamint a szülők támogatásában.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2018	12	12
2019	12	12
2020	12	12
2021	12	12
2022	12	12
2023	12	12

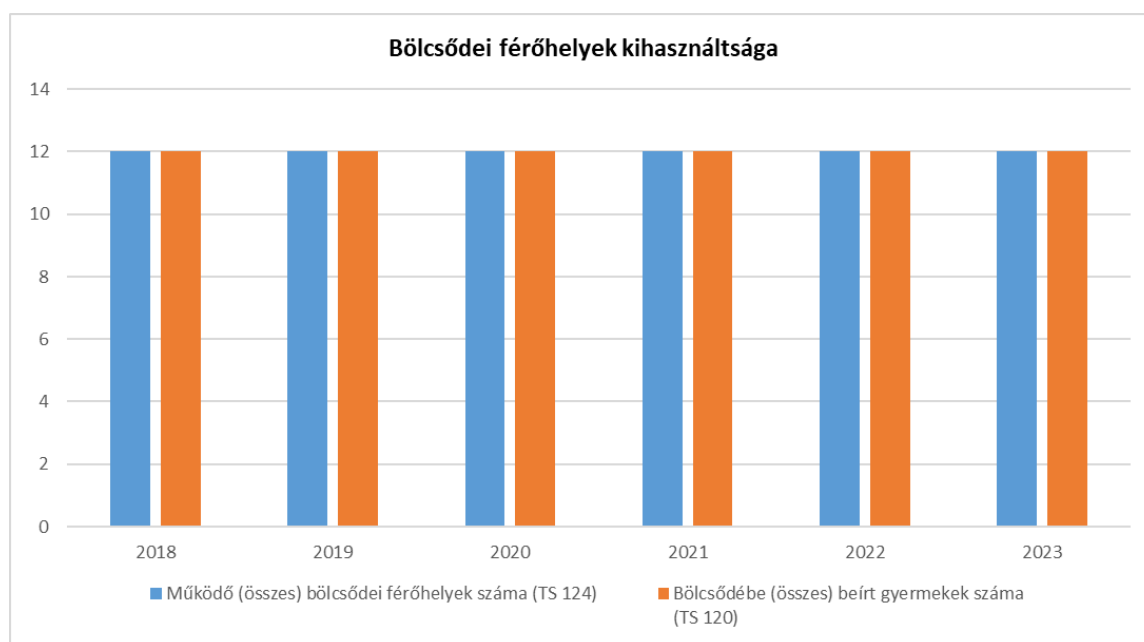
Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Településünkön 2018 és 2023 között évi 12 önkormányzati bölcsődei férőhely állt rendelkezésre, és minden évben teljes kapacitással működött a bölcsőde. A 3 év alatti gyermek létszám folyamatosan növekszik, ez is indokolta a 2024-es férőhely bővítését.

A korai gyermekkori nevelés és gondozás elérhetősége kulcsfontosságú a kisgyermekes szülők – különösen az anyák – munkaerőpiaci visszatérésében, valamint a gyermekek korai szocializációjának és fejlődésének támogatásában.

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2018	0	0	0	0	0	0	12	12
2019	0	0	0	0	0	0	12	12
2020	0	0	0	0	0	0	12	12
2021	0	0	0	0	0	0	12	12
2022	0	0	0	0	0	0	12	12
2023	0	0	0	0	0	0	12	12
Forrás: TeIR, KSH Tstar								

Tiszalúc településen a 2018 és 2023 közötti időszakban sem munkahelyi, sem családi, sem mini bölcsőde nem működött. A bölcsődei ellátást évi 12 fővel működött, teljes kapacitással. A családi és mini bölcsődék – kis létszámú, rugalmasabb működésük révén – hatékonyan kiegészíthetnék az önkormányzati ellátást.

5.3. Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Tiszalúc településen a családtervezés, valamint az anya- és gyermekgondozás területén a védőnői hálózat látja el a legfontosabb prevenciós és támogató feladatokat. A településen évek óta 3 védőnői álláshely működik, munkájuk kulcsfontosságú a várandós gondozásban, a családtervezésről való tájékoztatásban, az újszülöttek nyomon követésében, valamint a kisgyermekes szülők támogatásában. Mindezek ellenére a szolgáltatások hatékonyságát csökkenti az ellátandó családok számának növekedése, a szociálisan hátrányos helyzetű családok magas aránya.

A településen jellemzőek a fiatalon történő gyermekvállalások, sok esetben tudatos családtervezés és egészségügyi felkészülés nélkül. A hátrányos helyzetű családok esetében gyakran előfordul, hogy a várandósgondozás nem, vagy csak részben történik meg, illetve a szülés utáni támogatásra nem tudnak megfelelően támaszkodni. Szükséges a korai prevenció és az anyák támogatása, mely nemcsak az egyének életminőségét javítja, hanem hosszú távon hozzájárul a gyermekek egészséges fejlődéséhez és a társadalmi esélykülönbségek mérsékléséhez.

5.4. A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

Tiszalúcon, hasonlóan más hátrányos helyzetű településekhez, a nőket érő erőszak, különösen a kapcsolati erőszak (verbális, pszichés, fizikai és gazdasági bántalmazás) jelen van, ám gyakran láthatatlan marad a hatóságok és a szolgáltatórendszer számára. Ennek oka az áldozatok félelme, kiszolgáltatottsága, információhiánya.

A településen jelentős a szociálisan hátrányos helyzetű családok aránya, ahol fokozottabban jelen lehet az erőszakos viselkedés, a generációs minták újratermelődése, illetve a feszültségkezelési eszközök hiánya. A család- és gyermekjóléti szolgálat, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység ugyan jelen van a településen, de nincsen speciális szolgáltatás vagy menekülési lehetőség a bántalmazott nők számára (pl. krízislakás, jogi segítségnyújtás, trauma-alapú tanácsadás). A

jelzőrendszer alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hová fordulhatnak segítségért.

A kapcsolati erőszakban élő nők gyakran elszigetelten élnek, információhiányban szenvednek, gazdaságilag függenek a bántalmazótól, és nincsenek tisztában jogaikkal vagy a segítségkérési lehetőségeikkel. A nőket érő erőszak nemcsak egyéni tragédia, hanem súlyos társadalmi probléma is, amely rombolja a közösségek biztonságérzetét, gyengíti a családok működését, és hosszú távon újratermelheti az esélyegyenlőtlenségeket. A helyi esélyegyenlőségi célkitűzések egyik alapvető területe kell, hogy legyen e jelenség láthatóvá tétele, megelőzése és kezelése.

5.5. Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

A településen működő családsegítő szolgáltatás célja a szociálisan rászorult családok és személyek hátrányainak csökkentése, krízishelyzeteik kezelésének elősegítése.

A szolgáltatás célja, hogy a családok és egyének minél előbb önállóan megoldják problémáikat, és visszailleszkedjenek a társadalomba.

5.6. A nők szerepe a helyi közéletben

Településünkön a képviselő testületi tagok között is van nő, és a bizottsági tagok között is, valamint a Polgármesteri Hivatal jegyzője, középvezetői és az intézményi hálózat vezetői is többségében nők.

A nők közéleti szerepvállalása különösen fontos a helyi döntéshozatalban, mivel közvetlen hatással van a település mindennapi életére, így nemcsak a közösség számára előnyös, hanem hozzájárul a nemek közötti egyenlőség előmozdításához is. A nők gyakran érzékenyebbek a közösségi problémákra, és hajlamosabbak a konszenzusos döntéshozatalra, ami elősegíti a társadalmi kohézió erősödését. A nők közéleti részvétele hozzájárul a döntéshozatal sokszínűségéhez és a közösségi problémák hatékonyabb kezeléséhez.

5.7. A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A roma nők, a kisgyermeket nevelő, sokgyermekes, egyedülálló anyák és az idősebb nők gyakran hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. A gyermekek elhelyezése és közlekedési lehetőségek hiánya tovább nehezíti a munkavállalást. Ezek a tényezők a szegénységhez és a társadalmi kirekesztéshez vezethetnek. A munkanélküliség aránya körükben magasabb, ez ösztársadalmi probléma, amelyen komplex programokkal lehet enyhíteni.

A nők, különösen az idősebbek, gyakran tapasztalnak magányosságot, ami mentális egészségi problémákhoz, például depresszióhoz vezethet. Ez különösen igaz a vidéki településeken, ahol a társadalmi kapcsolatok korlátozottak.

A nők gyakran nem férnek hozzá megfelelő oktatási és képzési lehetőségekhez, különösen a vidéki településeken. Ez korlátozza munkaerőpiaci esélyeiket és gazdasági függetlenségüket.

Az Önkormányzat a szabadidő eltöltésének terén családbarát környezetet kíván teremteni, kiállítások, gyermek- és családi programok, bálók, ünnepi események, nyugdíjas programok szervezésével.

5.8. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb.	Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét.
A nők, különösen a kisgyermekes anyák és az idősebb korosztály, gyakran hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. A közlekedési lehetőségek hiánya és a családi kötelezettségek miatt nehezebben tudnak elhelyezkedni.	A munkahelyteremtés és a családbarát munkahelyek kialakítása segíthet a nők munkaerőpiaci helyzetének javításában. Rugalmas munkavégzési lehetőségek, például távmunka vagy részmunkaidős foglalkoztatás, elősegíthetik a munka és családi élet összeegyeztetését.
A hátrányos helyzetű családok és az idősek magas száma miatt nő a szociális és mentális problémák előfordulása.	Szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadás, családgondozás és közösségfejlesztő programok segíthetnek a nők helyzetének javításában.
A nők számára korlátozottak az oktatási és képzési lehetőségek, különösen a felnőttek számára elérhető programok terén. Ez korlátozza munkaerőpiaci esélyeiket és gazdasági függetlenségüket.	Felnőttképzési programok indítása, amelyek a nők számára elérhetőek és rugalmasak, segíthetnek a munkaerőpiaci esélyeik növelésében. Online tanulási lehetőségek biztosítása lehetővé teszi a nők számára a tanulást otthonról.
A gyermekét egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata magas.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

Településünkön jelentős számban élnek idős emberek. Helyzetükből adódóan elsősorban a kiszolgáltatottság, az egészségügyi problémák, sok esetben az alacsony jövedelem jellemzi az idősöket. Nagy veszélyt jelent számukra az áldozattá válás magas kockázata a bűncselekmények kapcsán.

Tiszalúc településen – a hazai vidéki trendekkel összhangban – az idősök társadalmi helyzete számos kihívással terhelt. A lakosság elöregedése, az egyedül élő nyugdíjasok számának növekedése, valamint a gazdasági és egészségügyi kiszolgáltatottság kiemelt figyelmet igényel. Településünk mindent megtesz annak érdekében, hogy ezt a korosztályt minél magasabb színvonalú szolgáltatásokkal lássa el.

Az idősök gyakran szembesülnek:

- alacsony jövedelemmel és növekvő megélhetési költségekkel,
- a közlekedés és egészségügyi szolgáltatások nehéz elérhetőségével,
- szociális elszigetelődéssel és magányossággal,
- valamint a digitális világ kizáró hatásaival.

Fejlesztési lehetőségek közé tartozik:

- a házi segítségnyújtás és közösségi szociális szolgáltatások bővítése,
- közösségi programok, idősklubok és generációkat összekötő kezdeményezések indítása,
- prevenció egészségügyi programok és szűrővizsgálatok támogatása,
- valamint az idősök digitális készségeit fejlesztő tanfolyamok szervezése.

Az idősök életminőségének javítása komplex, több szereplő együttműködését igénylő feladat, amely hosszú távon hozzájárul a helyi társadalmi kohézió és generációk közötti szolidaritás megerősítéséhez.

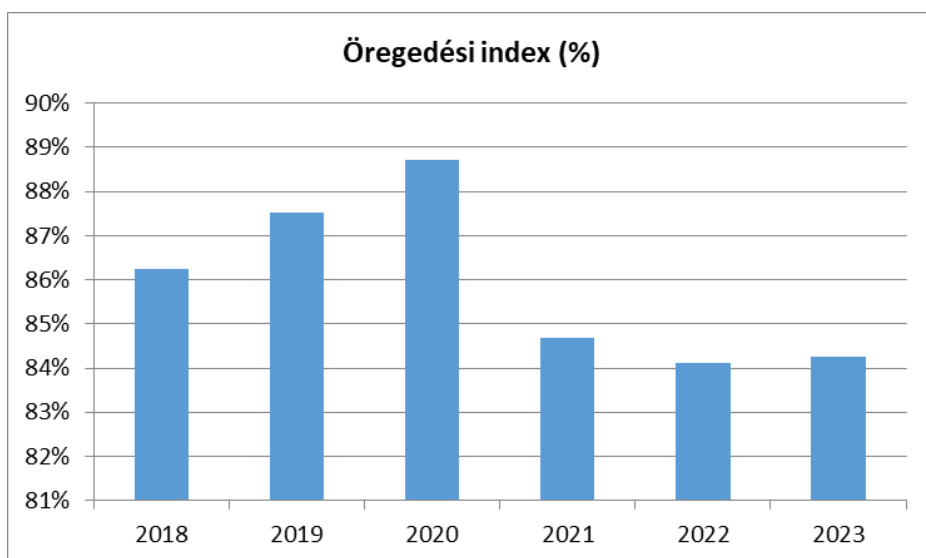
6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előre haladva fokozatosan csökken a házasságok, és növekszik az özvegyek aránya. A demográfiai folyamat jellemzői, hogy növekszik az átlagéletkor, magasabb a középkorúak halandósága, a nőknek hosszabb az élettartama. Időskorra jellemzőbbek a megbetegedések, emellett a pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és a demencia kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött a súlyos, krónikus betegségekkel párosul az előrehaladott demencia is.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2018	758	879	86,23%
2019	771	881	87,51%
2020	785	885	88,70%
2021	758	895	84,69%
2022	768	913	84,12%
2023	776	921	84,26%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

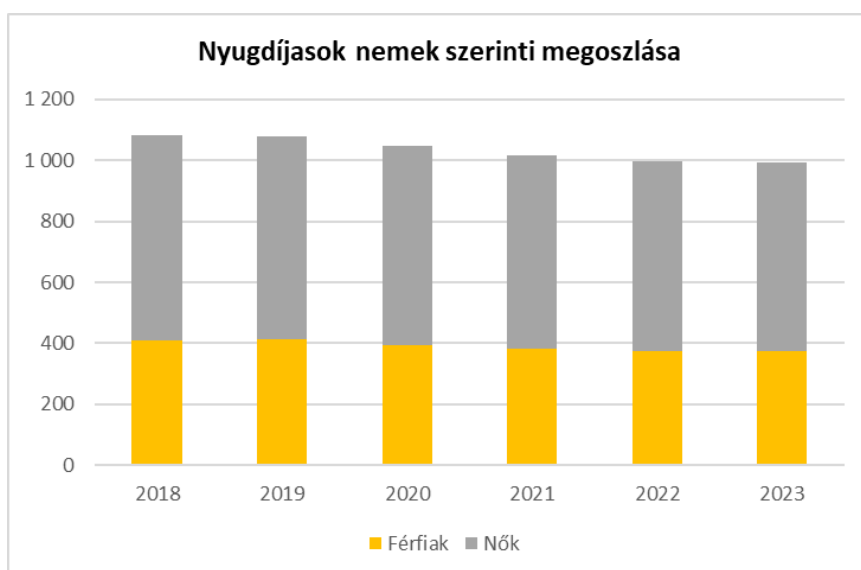
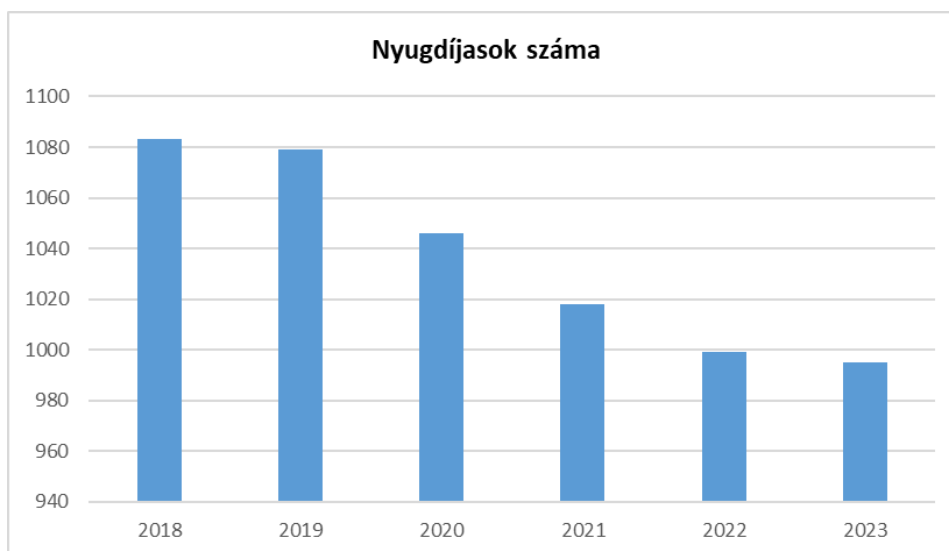
A 65 év feletti lakosság száma 2018 és 2023 között enyhén emelkedett. A növekedés mérsékelt, azonban folyamatos, és hosszabb távon az idős népesség arányának emelkedését vetíti előre.

Ezzel párhuzamosan a 0–14 éves korú állandó lakosok száma is növekedést mutatott, ez valamelyest ellensúlyozza az öregedési tendenciákat. Bár az idős népesség aránya nem mutat rendkívül gyors növekedést, a 65 év feletti korosztály folyamatos jelenléte és arányának alakulása indokoltá teszi a célzott szociális, egészségügyi és közösségi programok fejlesztését.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2018	410	673	1083
2019	414	665	1079
2020	394	652	1046
2021	383	635	1018
2022	373	626	999
2023	375	620	995

Forrás: TeIR, KSH Tstar

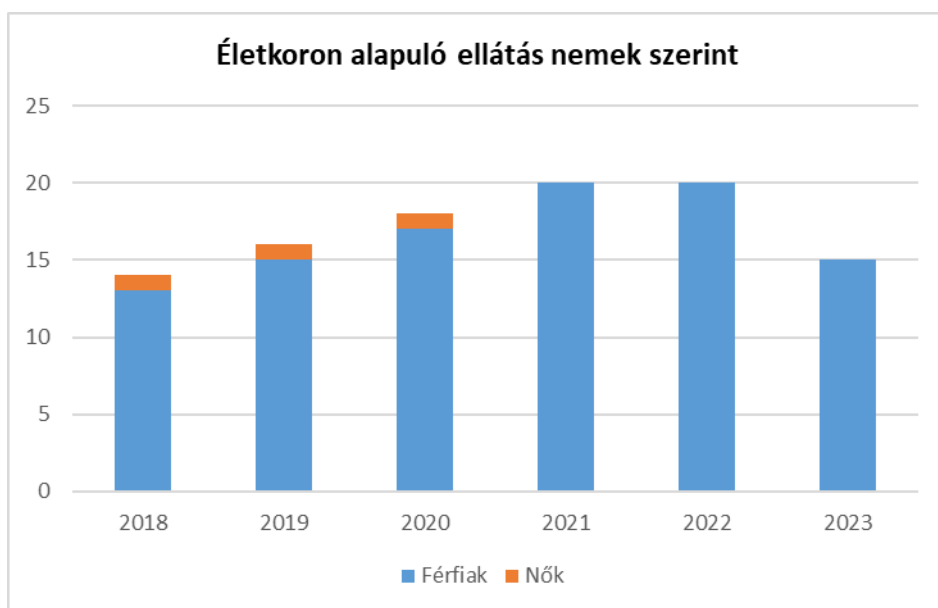

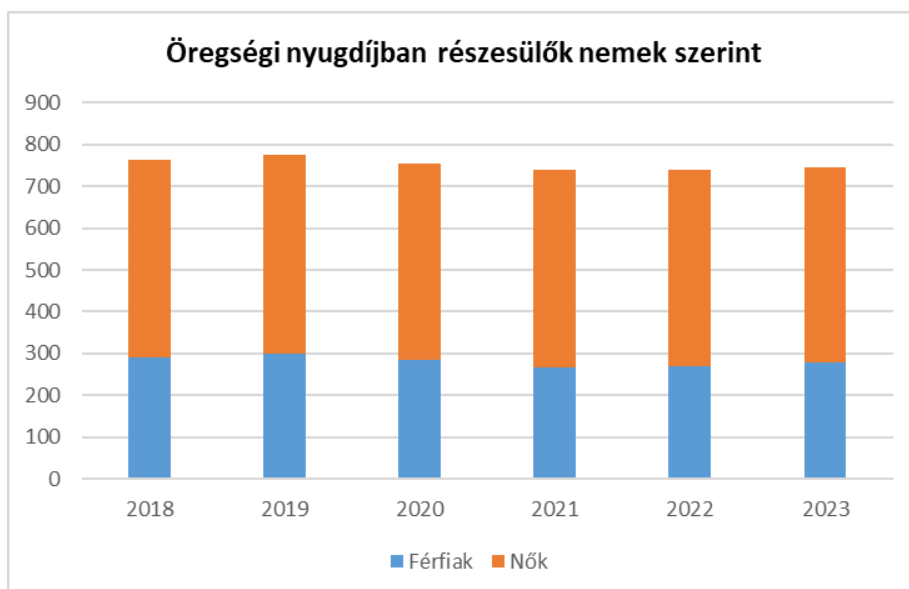
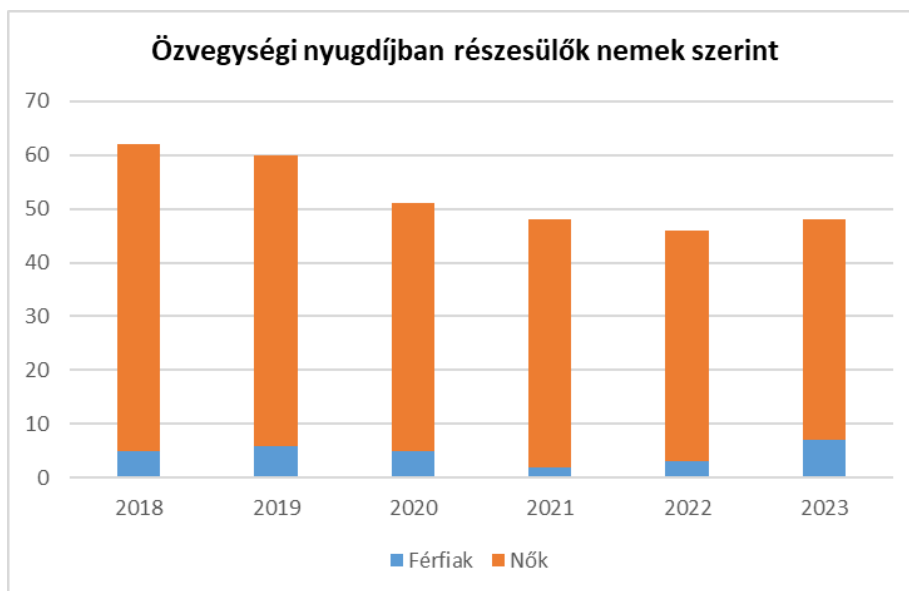
A nők minden évben jelentősen nagyobb arányban részesülnek nyugdíjban, mint a férfiak, ez az országos tendenciákkal összhangban van, részben a magasabb női várható élettartammal és az alacsonyabb férfi átlagéletkorral magyarázható. A férfiak aránya az összes nyugdíjas körében kb. 37–38%, míg a nőké 62–63%. A csökkenés lassú, de folyamatos, ami valószínűsíthetően részben a természetes fogyással (idős kor miatti halálozás), részben az új nyugdíjasok alacsonyabb számával magyarázható. Tiszalúc településen a nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő lakosok száma az elmúlt hat évben csökkenő tendenciát mutatott.

A nyugdíjas népesség csökkenő aránya ugyanakkor nem jelenti automatikusan a szociális terhek mérséklődését, mivel az időskorú lakosságon belül nő az ellátási igényekkel rendelkező, magasabb korcsoportba tartozók aránya (pl. 80 év feletiek). Ez indokolttá teszi a személyre szabott szociális és egészségügyi ellátások további fejlesztését és célzott bővítését.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2018	13	1	292	471	5	57	4
2019	15	1	300	475	6	54	4
2020	17	1	284	471	5	46	4
2021	20	0	268	472	2	46	4
2022	20	0	271	468	3	43	6
2023	15	0	279	467	7	41	7

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A településen élő időskorú lakosság jelentős része valamilyen életkorhoz kötött társadalombiztosítási vagy szociális ellátásban részesül. A 2018 és 2023 közötti időszak adatai alapján Tiszalúcon az öregségi nyugdíj továbbra is a legjellemzőbb ellátási forma, azonban megfigyelhetők enyhe csökkenések, különösen a férfiak esetében. A nyugdíjasok számának csökkenése annak is köszönhető, hogy akik még nem érték el a nyugdíjkorhatárt, de megváltozott munkaképességű személyek lettek, rehabilitációs ellátásra jogosultak.

A férfiak öregségi nyugdíjban részesülésének száma mérsékelt csökkenést mutat, a női ellátottak száma ezzel szemben stabilabb. A nők tartós többsége a nyugdíjasok körében összhangban van az országos demográfiai trendekkel, amelyek szerint a nők várható élettartama magasabb.

Az özvegyi és szülői nyugdíjban részesülők többsége nő, amely szintén a magasabb női élettartam és a nemek közötti házassági minták következménye.

Az időskorúak járadékában – amelyet a szociális rászorultság alapján biztosítanak azoknak, akik nem jogosultak nyugdíjra – 2018–2020 között évente átlagosan 4 fő részesült, míg 2023-ra ez a szám 7 főre emelkedett. Ez arra utal, hogy a szociálisan kiszolgáltatott idősök száma enyhén emelkedik, ami fokozott szociális beavatkozást tehet szükségessé.

A korhatár előtti, életkorhoz kötött egyéb ellátások (pl. szolgálati nyugdíj, nők 40 program) férfiaknál kis létszámban, de tartósan jelen vannak. A női ellátottak száma e téren elhanyagolhatóvá vált.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen	321	291	381	312	287	268
41-45 év (TS 042)	Fő	26	30	34	26	25	15
	%	8,10%	10,31%	8,92%	8,33%	8,71%	5,60%
46-50 év (TS 043)	Fő	40	39	40	27	42	29
	%	12,46%	13,40%	10,50%	8,65%	14,63%	10,82%
51-55 év (TS 044)	Fő	35	34	43	31	28	36
	%	10,90%	11,68%	11,29%	9,94%	9,76%	13,43%
56-60 év (TS 045)	Fő	39	34	44	41	25	29
	%	12,15%	11,68%	11,55%	13,14%	8,71%	10,82%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	39	41	50	58	57	52
	%	12,15%	14,09%	13,12%	18,59%	19,86%	19,40%
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal							

Tiszalúc településen megfigyelhető, hogy az álláskeresők között magasabb arányban jelennek meg az idősebb, 56 év feletti korosztályok. Ez a tendencia arra utal, hogy a nyugdíjhoz közeli korosztály tagjai egyre nehezebben találnak tartós munkát, miközben még aktívan keresnek állást. Az idősebb korosztályok, különösen a nyugdíj előtt állók kevésbé mobilisak, kevesebb az átképzési lehetőség számukra, egészségügyi problémáik és alacsonyabb digitális kompetenciáik is akadályozhatják az elhelyezkedést, a helyi munkaerőpiac nem kínál számukra elegendő részmunkaidős, rugalmas lehetőséget.

A nyugdíjasok egy része továbbra is dolgozna, ha lenne számukra megfelelően kialakított, egészségi állapotukhoz és tudásukhoz illeszkedő munkalehetőség, rugalmas foglalkoztatási formák (részmunkaidő, otthoni munkavégzés, mentor szerepek) támogatása, korosztály-specifikus képzések (digitális írástudás, egészségmegőrző képzések, átképzés).

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

A helyi Művelődési Ház alkalmi jelleggel biztosít lehetőséget klubfoglalkozásokra, kulturális rendezvényeken való részvételre, azonban szervezett, rendszeres programok az élethosszig tartó tanulás keretében jelenleg korlátozottan elérhetők.

A közintézmények – óvoda, iskola, szociális ellátórendszer, önkormányzati hivatal – potenciális terepei lehetnek az idősek részmunkaidős vagy önkéntes foglalkoztatásának, (pl. portaszolgálat, ügyféltámogatás). A közintézmények szerepe kulcsfontosságú abban, hogy ezek a lehetőségek intézményesített, kiszámítható keretek között megvalósuljanak. A rugalmas munkaszervezés (pl. napi néhány óra, heti beosztás) ösztönözheti a nyugdíjasok bevonását.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A munkaerőpiacon megjelenő hátrányos megkülönböztetés (diszkrimináció) több társadalmi csoportot is érinthet, különösen életkor, nem, származás, egészségi állapot vagy fogyatékoság, alacsony iskolai végzettség, tartós munkanélküliségből fakadó előítéletek alapján.

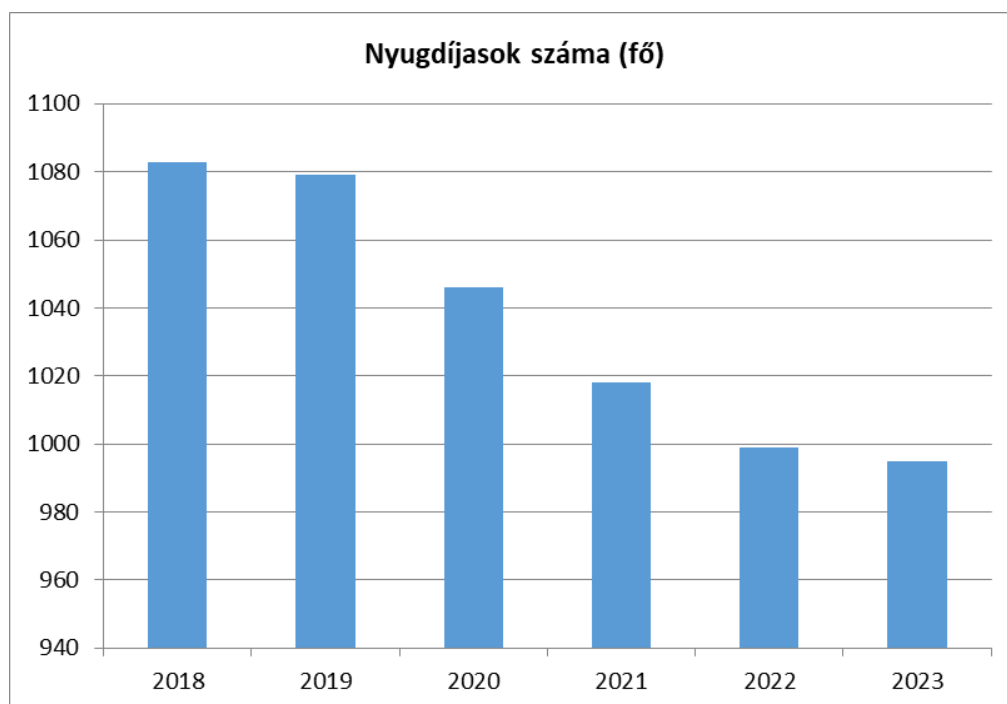
Tiszaúcon az álláskereső körében magas az alacsony iskolai végzettségűek, a középkorú és idősebb munkavállalók, valamint a hátrányos helyzetű romák aránya – ezek a csoportok különösen ki vannak téve a foglalkoztatási diszkrimináció veszélyének. Településünkön kevés olyan munkáltató található, aki alkalmas lenne megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatására. A fizikai akadálymentesítés, az egyéni munkakör-alakítás és a munkavállalói támogatás rendszere helyben nem épült ki.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idők egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma (Meg egyezik a 6.1.1-es táblázattal)			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2018	410	673	1083
2019	414	665	1079
2020	394	652	1046
2021	383	635	1018
2022	373	626	999
2023	375	620	995

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nyugdíjasok száma fokozatosan csökken. A nők aránya tartósan meghaladja a férfiakét. A nők hosszabb ideig élnek, és gyakrabban élnek egyedül idős korukban, nagyobb az arányuk a gondozásra szoruló, alacsony nyugdíjból élők között, egészségügyi ellátáshoz, szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférésük kiemelt figyelmet igényel.

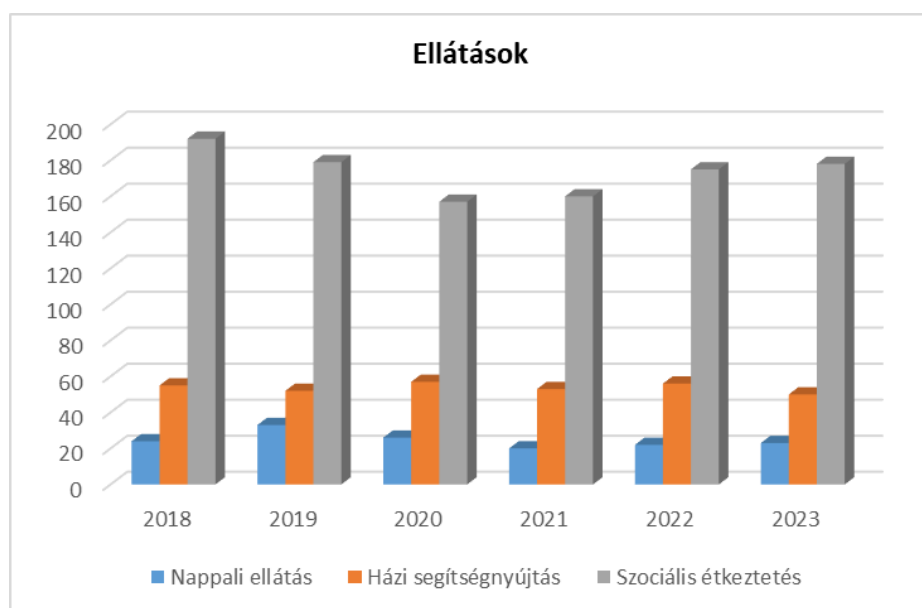
A férfi nyugdíjasok száma is csökkenő tendenciát mutat, de kisebb mértékben. A férfiak rövidebb várható élettartama miatt a férfi nyugdíjasok inkább a nyugdíjba lépés utáni korai időszakban jelennek meg nagyobb számban, és ritkábban élnek meg a nagyon időskort.

Kiemelt figyelmet igényel a nők magasabb arányából fakadó szociális szükségletek (idősgondozás, magány elleni programok), a nyugdíjasok részvételének ösztönzése a helyi közéletben és közösségi programokban, az idősek ellátásának tervezésében a nemek közti eltérések figyelembevétele.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2018	758	24	55	192
2019	771	33	52	179
2020	785	26	57	157
2021	758	20	53	160
2022	768	22	56	175
2023	776	23	50	178

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A nappali ellátás szolgáltatását igénybe vevők száma nem túl magas, az idősek többsége nem vesz részt rendszeresen közösségi, nappali jellegű gondozásban – ez lehet infrastruktúra-, kapacitás-, vagy információhiány következménye is.

A házi segítségnyújtást viszonylag stabil ellátotti kör jellemzi, ami arra utal, hogy az idősök egy része alapszintű gondozásra szorul, de még önállóan él otthonában.

A szociális étkeztetés a legnagyobb létszámú ellátási forma – évente 150–190 fő igényli. Az ellátottak száma 2020-ra jelentősen csökkent (valószínűleg a járványhelyzet hatására), de 2023-ra újra nőtt. Ez az adat mutatja, hogy az idősök jelentős része önálló étkezési ellátásra nem képes vagy rászorul a támogatásra.

A 65 év felettiiek számának növekedése hosszú távon növeli a szociális ellátórendszer terhelését. A házi segítségnyújtás és a szociális étkeztetés jól működő szolgáltatások, de a növekvő időskori rászorultság miatt kapacitásbővítés lehet indokolt.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Tiszalúcon a kulturális és közösségi élet elsősorban az önkormányzat által fenntartott Művelődési Ház és Könyvtár, valamint a helyi civil közösségek szervezésében valósul meg. A település kulturális és közművelődési szolgáltatásai alapvetően elérhetők, azonban a kínálat korlátozott és időszakosan aktív. Az év során több kiemelt közösségi esemény is megrendezésre kerül (falunap, nemzeti ünnepek, gyermeknap, adventi programok). Kulturális programok elsősorban alkalmi jelleggel történnek, és gyakran az iskolával, óvodával, közösen valósulnak meg. A kulturális rendezvények idősebb korosztály általi látogatottsága alacsonyabb, főként egészségi korlátok vagy közlekedési nehézségek miatt. Digitális elérés korlátai miatt az idősebb és alacsonyabb iskolai végzettségű lakosok nehezebben értesülnek a programokról.

c) idősök informatikai jártassága;

Az országos tendenciákhoz hasonlóan a 60 év feletti lakosság jelentős része korlátozott informatikai ismeretekkel rendelkezik, és csak kis részük használja aktívan a digitális eszközöket. A nyugdíjas korosztály döntő többsége nem rendelkezik számítógéppel vagy internettel otthonában, vagy ha igen, nem tudja hatékonyan használni, ritkán használ okostelefont ügyintézésre vagy kapcsolattartásra, nem vesz részt online képzéseken vagy közösségi oldalakon, így kulturális és információs hátrányba kerül. Az idősök egy része nem látja szükségét a digitális eszközök használatának. Sokan tartanak attól, hogy „elrontanak valamit”, nem tudják értelmezni a digitális környezetet. Látásromlás, finommotorikai nehézségek is megnehezíthetik az eszközhasználatot. A Művelődési Ház rendelkezik internet-hozzáféréssel, de nincs rendszeres digitális képzés idősök részére. Nincsenek célzott digitális felzárkóztató programok, pedig ezek különösen fontosak lennének az online ügyintézés, e-receptek, vagy közösségi kapcsolattartás elősegítésére.

A digitális eszközhasználat fejlesztése nemcsak az idősök önállóságát és tájékozottságát segíti, hanem hozzájárul társadalmi beilleszkedésükhöz, magányosságuk csökkentéséhez és információhoz jutásukhoz.

d) a generációk közötti programok.

Tiszalúc településén a generációk közötti kapcsolatok erősítése még nem kapott kiemelt figyelmet a közösségi programok tervezésekor. Jelenleg az iskolai és óvodai programok, valamint az idősök számára szervezett különálló események jellemzőek, azonban kevés a közös, generációs rendezvény.

Az idősök és fiatalok közötti párbeszéd, tapasztalat- és tudásátadás nem rendszerszerű, így a település társadalmi kohéziója fejleszthető ezen a területen.

A közös programok erősítik a település összetartását, segítik az egymás megértését és támogatják a társadalmi beilleszkedést. Az idősebb generációk értékes tudása, hagyományai, történetei átadhatók a fiatalabbaknak. A közös élmények és kapcsolatok hozzájárulnak az idősök és a

fiatalok lelki jólétéhez. A fiatalok segíthetnek az időseknek a digitális eszközök használatában, míg az idősek megismertethetik őket a helyi hagyományokkal, kézműves technikákkal.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Településünkön szervezve vannak szűrőprogramok, szűrővizsgálatok, melyek hozzájárulnak a korai betegségek felismeréséhez. Működik idősek nappali ellátása, és idősek klubja is, ahol közösségi programok, társasjátékok, kézműves foglalkozások és beszélgető körök, közös kirándulások segítik a társas kapcsolatok ápolását.

Az egészségmegőrző programok további bővítése javasolt, különösen a krónikus betegségek prevenciójára fókuszálva. Mentálhigiénés szolgáltatásokat lehet fejleszteni, például pszichológiai tanácsadás, stresszkezelő csoportok indítása.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az idősek alacsony foglalkoztatottsága és digitális kirekesztettsége.	Digitális készségfejlesztés, informatikai képzések, digitális mentorprogram.
Kevés a generációk közötti program.	Intergenerációs programok kialakítása.
Magas az egyedül élők aránya.	Programok, szolgáltatások szervezése.
Nincsenek megfelelő támogatások, nem minden esetben érhető el személyre szabott segítség, információhoz jutás nehezebb	Hatékonyabb tájékoztatási csatornák kialakítása

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Tiszalúc településen is jelen vannak a fogyatékkal élő személyek, jellemzően idős vagy középkorú emberek, akik különböző testi, érzékszervi vagy értelmi fogyatékkal élnek. A közintézmények akadálymentesítés szempontjából megfelelnek a jogszabályi előírásoknak, így az ügyintézés nem jelent akadályt a kerekesszékes vagy nehezen közlekedő személyeknek sem. A középületek, orvosi rendelők, gyógyszerek, bevásárló helyek akadálymentesítettek, beleértve a mozgáskorlátozottak számára kialakított illemhelyeket, bejáratokat, parkolókat.

A megváltozott munkaképességű emberek elhelyezkedési lehetőségei rendkívül szűkösek. A közfoglalkoztatásban való részvételük lehetséges, de nem tartós megoldás.

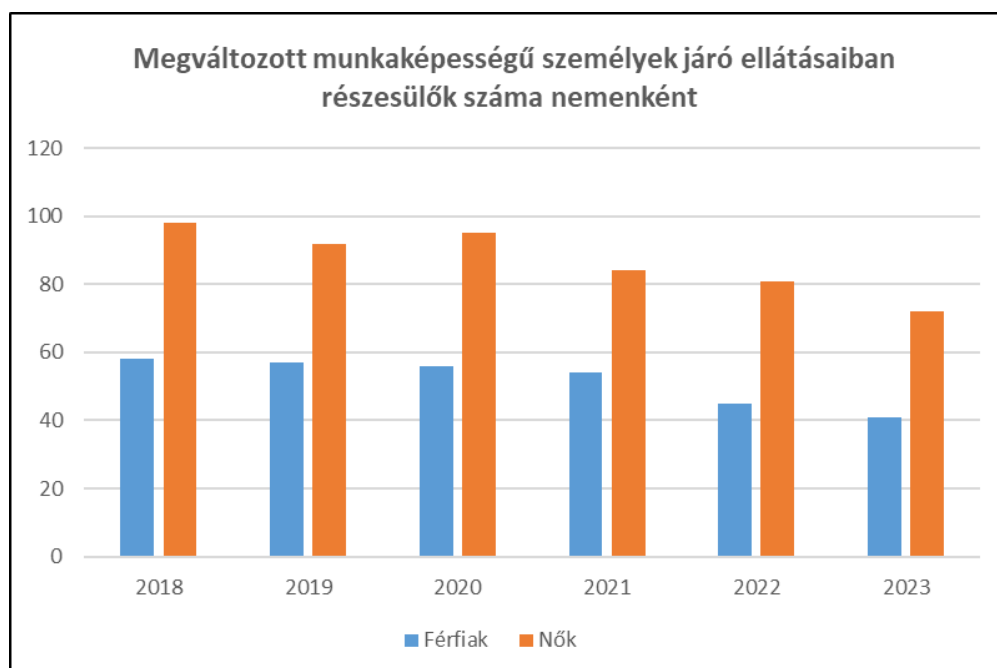
A háziorvosi ellátás biztosított, de a rehabilitációs, speciális segédeszközök, tanácsadás, pszichológiai támogatás nehezen elérhető.

A fogyatékkal élők sok esetben társadalmi elszigeteltségben élnek, és kevésbé tudnak bekapcsolódni a közösség életébe.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életük során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és

egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2018	58	98	156
2019	57	92	149
2020	56	95	151
2021	54	84	138
2022	45	81	126
2023	41	72	113
Forrás: TeIR, KSH Tstar			

Az adatokból látszik, hogy 2018 és 2023 között a megváltozott munkaképességű személyek száma csökkent. A nők aránya továbbra is magasabb az ellátottak körében, de náluk is jelentős csökkenés tapasztalható. A csökkenés oka lehet a korosztály természetes fogyása, elvándorlás, az ellátórendszer szigorodása, illetve a komplex minősítési rendszer módosulása.

A megváltozott munkaképességű személyek elhelyezkedési esélyei gyengék. Nincs helyi szintű, tartós foglalkoztatásukat támogató program.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0
2023	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

Nem érhető el ilyen típusú szolgáltatás a településen. A szükségleteiket vagy családi körben oldják meg, vagy más településen vehetik csak igénybe az ilyen típusú szolgáltatásokat (ha egyáltalán van rá lehetőségük). Megoldás lehet térségi szolgáltatáshoz való csatlakozás (pl. fejlesztő napközi, készségfejlesztés).

a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás

A megváltozott munkaképességű személyek jelentős része nem dolgozik, vagy ellátásban részesül (pl. rehabilitációs járadék, rokkantsági ellátás). A helyi nyílt munkaerőpiacon alig van lehetőség számukra munkavégzésre, mivel hiányoznak az alkalmazkodó, rugalmas foglalkoztatási formák, valamint a munkáltatói nyitottság is korlátozott. A foglalkoztatási esélyeket csökkenti az alacsony iskolai végzettség, egészségi állapot, valamint a digitális kompetenciák hiánya.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A fogyatékossgal élő és megváltozott munkaképességű személyek munkavállalása Tiszalúcon jelenleg korlátozott, ugyanakkor több beavatkozási pont és fejlesztési irány is lehetséges. A térségi kormányhivatal foglalkoztatási osztálya biztosít különböző támogatási formákat megváltozott munkaképességű személyek számára, például bértámogatást munkáltatóknak, közlekedési költségterítést, munkaerőpiaci szolgáltatásokat (pl. tanácsadás, álláskeresési támogatás), rehabilitációs kártya által nyújtott adókedvezményt. Ezek a lehetőségek azonban kevésbé ismertek a célcsoport körében, vagy információhiány miatt nem tudnak élni velük.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Tiszalúc településen – mint sok hasonló társadalmi-gazdasági helyzetű térségben – a hátrányos megkülönböztetés rejtettebb formákban van jelen a foglalkoztatás területén, különösen a fogyatékossgal élő, idősebb, alacsony iskolai végzettségű, vagy roma származású álláskeresőket esetében.

A megváltozott munkaképességű személyek gyakran már az állásinterjúig sem jutnak el, mivel a munkáltatók előzetesen elutasítóak velük szemben, tartva az alkalmazkodási költségektől vagy a teljesítőképesség hiányától. Az 50 év feletti álláskeresőket foglalkoztatási esélyei csökkennek, különösen akkor, ha nincsenek digitális kompetenciáik, vagy hosszabb ideje vannak távol a munkaerőpiactól. A nők, különösen az idősebb vagy gondozási feladatokat ellátók, gyakran szembesülnek nehezebb elhelyezkedési feltételekkel. A roma származású személyek is gyakran tapasztalnak közvetett diszkriminációt (pl. elutasítás indoklás nélkül, előítéletek), amit ritkán jelentnek vagy hivatalosan nem azonosítható.

A tartós munkanélküliség, a kirekesztettség érzése, valamint a motiváció elvesztése hosszú távon mélyítheti a társadalmi egyenlőtlenségeket. Az érintett csoportok gyakran önként is visszahúzódnak a munkaerőpiactól, látva a sorozatos kudarccokat.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Településünkön az önálló életvitel lehetőségei a fogyatékossgal élő és megváltozott munkaképességű személyek számára korlátozottan biztosítottak.

A szociális alapszolgáltatásokon belül működik a házi segítségnyújtás, mely az idősök mellett a fogyatékossgal élő személyek ellátásában is szerepet játszik, de kapacitása korlátozott. Szociális étkeztetésben fogyatékos személyek is részesülhetnek, de nem célzott szolgáltatásként működik. Részükre a nappali ellátás, és a fogyatékos személyeket támogató szolgáltatások nem elérhetőek a településen.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élő személyek számára többféle pénzbeli és természetbeni ellátás, valamint kedvezmény áll rendelkezésre, amelyek célja az életminőség javítása, a társadalmi integráció és az önálló életvitel támogatása, ilyen például a fogyatékossgal támogatás, az ápolási díj, a rokkantsági járadék, vagy a rokkantsági ellátás, közlekedési támogatás, segédeszközök biztosítása, adókedvezmények.

Az ellátások elérhetőségének és ismertségének növelése, valamint a helyi szintű támogatási formák fejlesztése fontos feladat a jövőben.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

A közigazgatási szervek (önkormányzat, egészségügyi szolgáltatók, szociális ellátóhelyek) törekszenek arra, hogy a fogyatékkal élők számára is biztosítsák az ügyintézés lehetőségét. Az ügyfélfogadás során a személyes segítségnyújtás rendelkezésre áll, de a kommunikációs akadályok (pl. hallássérültek, látássérültek számára) nem mindenhol vannak megfelelően kezelve. Az online ügyintézés egyre elterjedtebb, azonban az idősebb és fogyatékkal élő lakosok körében az informatikai jártasság hiánya miatt nehézségek adódhatnak.

A településen a közösségi közlekedés korlátozott, főként autóbusz járatok üzemelnek, melyek nem mindig biztosítanak akadálymentes utazási lehetőséget.

A helyi tájékoztatás leginkább hagyományos formában (plakátok, helyi újság, önkormányzati hirdetések) történik, melyek nem mindig akadálymentesek a látás- vagy hallássérültek számára. Digitális információk csatornák (önkormányzati honlap, közösségi média) elérhetők, de az idősebb korosztály és a fogyatékkal élők körében az infokommunikációs akadályok fennállnak.

a) Egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése

Tiszaújváros településen az egészségügyi és rehabilitációs ellátások biztosítása elsősorban a helyi háziorvosi és gyermekorvosi szolgálatra, fogorvosi ellátásra, illetve a közeli városokban (pl. Miskolc, Szerencs, Tiszaújváros) található szakellátásokra támaszkodik. A településen működő alapellátó rendszerek és a rehabilitációs szolgáltatások együttműködése meghatározó az ellátás minősége és a betegek elégedettsége szempontjából. Településünkön mentőállomás működik.

A helyi rehabilitációs szolgáltatások bővítése fontos lenne, például mozgás- és gyógytorna lehetőségek biztosításával.

b) Települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A településen az önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítése folyamatosan fejlődik, teljes körű. Az Önkormányzati hivatal épületébe való bejutás biztosított rámpák és szélesebb bejáratok révén, azonban a belső terek, mint például mosdók és ügyfélterek teljes akadálymentesítése még részleges. A rendelők akadálymentesített bejárattal rendelkeznek, de az épület belső elrendezése és a szolgáltatások elérhetősége további fejlesztést igényel.

A művelődési ház több ponton, valamint a mellékhelyisége is akadálymentesített, a köznevelési intézményekben is akadálymentesített bejáratok vannak, az általános iskolában lift biztosítja az emeletre jutást.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Tiszaújváros településen a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés alapvetően biztosított, azonban a fizikai akadálymentesítés és az információs-kommunikációs akadálymentesség terén továbbra is vannak fejlesztendő területek. Az önkormányzati hivatalban és az egészségügyi szolgáltatásoknál a bejutás többnyire megoldott, de belső térben és kommunikációs eszközökben korlátozások tapasztalhatók.

Az óvoda és az általános iskola épületei részben akadálymentesek, biztosítva a mozgáskorlátozott gyermekek bejutását és alapvető használatát. A tantermekben, mosdókban és egyéb közösségi helyiségekben azonban további fejlesztések szükségesek, hogy teljes körű akadálymentesítés valósuljon meg. Informatikai eszközök és segédeszközök terén is vannak hiányosságok, különösen a speciális szükségletekkel rendelkező tanulók támogatásában.

A művelődési ház és a sportlétesítmény alapvetően nyitottak minden korosztály és képesség számára, de fizikai akadálymentesítésük nem minden esetben teljes.

A lakóépületek akadálymentesítése jelentős részben az egyéni tulajdonosok felelőssége, így a településen vegyes a helyzet: akadálymentesített lakások és épületek mellett sok a fizikai akadályokkal rendelkező épület.

A szolgáltató épületek (üzletek, vendéglátóhelyek, posták) közül néhány már rendelkezik rámpával vagy egyéb akadálymentesítési megoldással, de sok helyen hiányoznak ezek az eszközök.

Az akadálymentes parkolók száma korlátozott, ami megnehezíti a mozgáskorlátozottak közlekedését és szolgáltatások igénybevételét.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

Tiszalúc településén a munkahelyek akadálymentesítettsége vegyes képet mutat. A helyi kis- és középvállalkozások, valamint az önkormányzati intézmények esetében az akadálymentesítés jelenleg részben megvalósult, de sok helyen további fejlesztések szükségesek a fizikai, információs és kommunikációs akadályok megszüntetéséhez.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

Tiszalúc településén a közösségi közlekedés elérhető, azonban az akadálymentesítettség szintje vegyes. A helyi buszmegállók jelentős része nem rendelkezik megfelelő akadálymentesített peronokkal, ülőhelyekkel vagy jelzőrendszerekkel, amelyek megkönnyítenék a mozgáskorlátozott vagy idős utasok közlekedését. A járművek akadálymentesítése korlátozott, így a kerekesszékekkel közlekedők számára a közlekedés igénybevétele sokszor nehézkes.

A település főbb útvonalain, a közintézmények környezetében a járdák nagy része kiépített. Egyes járdaszakaszok rossz állapotúak, ami megnehezíti a biztonságos és kényelmes közlekedést a gyengébben mobilis, valamint látássérült személyek számára.

A közterületek akadálymentes WC-k és egyéb kiegészítő szolgáltatások hiányában kevésbé alkalmasak a széles körű, mindenki számára elérhető használatra.

Fontos a további fejlesztések megvalósítása annak érdekében, hogy a település minden lakója – különösen az idősek, fogyatékkal élők és egyéb hátrányos helyzetű csoportok – egyenlő eséllyel és biztonsággal vehessen részt a mindennapi életben.

f) fogyatékkal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékkal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Tiszalúc településén jelenleg nincs külön speciális közlekedési szolgáltatás, amely kifejezetten a fogyatékkal élő személyek mozgását segítené (például akadálymentesített közösségi közlekedési jármű vagy személyre szabott szállítási szolgáltatás).

A fogyatékkal élő személyek nappali ellátását illetően nem működik speciális nappali intézmény, amely kifejezetten ezen célcsoportot szolgálná.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

A fogyatékkal élő személyek számára elérhetőek különféle pénzbeli és természetbeni támogatások, melyek célja a mindennapi életminőség javítása és a társadalmi integráció elősegítése. Ezek közé tartozik a fogyatékosági támogatás, a mozgáskorlátozottak kedvezménye, közlekedési kedvezmények, segédeszközök támogatása.

A településen elérhető hátránykompenzáló juttatások és szolgáltatások fontos szerepet töltenek be a fogyatékkal élő személyek életminőségének javításában és társadalmi integrációjában, azonban további fejlesztések szükségesek a hozzáférhetőség és hatékonyság növelése érdekében.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A helyi szociális szolgáltatások keretében biztosított a házi segítségnyújtás, amely segíti a mindennapi tevékenységek elvégzését. Az egészségügyi alapellátáshoz az érintettek könnyen hozzáférhetnek. A fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítésére irányuló programok bővítése és fejlesztése fontos a jövőben.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A fogyatékkal élő személyek gyakran szembesülnek azzal, hogy közösségi életben való részvételük korlátozott, melynek hátterében a fizikai akadályok és az információhiány áll. Alacsony foglalkoztatottsági arányuk miatt a megélhetési nehézségek fokozódnak, és a társadalmi státuszuk csökkenhet. Helyi szinten kevés speciális nappali ellátó intézmény és rehabilitációs szolgáltatás érhető el.

Önkormányzati szinten folyamatosak a középületek és közterületek akadálymentesítésére irányuló fejlesztések, hogy a fogyatékkal élők könnyebben tudják használni az infrastruktúrát.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Társadalmi kirekesztettség és elszigeteltség, korlátozott részvétel a helyi közösségekben, információhiány	Középületek, közterületek, lakóépületek, munkahelyek és közlekedési infrastruktúra akadálymentesítése a fizikai és kommunikációs hozzáférhetőség javítása érdekében.
Munkaerő-piaci hátrányok, alacsony foglalkoztatottság, bizonytalan anyagi és társadalmi helyzet	Foglalkoztatási programok, képzések és közfoglalkoztatási lehetőségek bővítése, különösen a megváltozott munkaképességű és fogyatékkal élő személyek számára.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);
- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;
- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;
- d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége
- e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;
- f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a)* a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A HEP felülvizsgálata és elkészítése során a Fórumra meghívást kaptak az érintettek, a fejlesztendő területek, célok, problémák egyeztetése megtörtént.

- b)* az *a)* pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.
- c)* A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Az intézkedési terv a megjelölt hátrányos helyzetű csoportokra irányul, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedésekkel valósul meg. Az intézkedési terv olyan beavatkozásokat fogalmaz meg, amelyek a helyzetértékelésben felvetett problémákra nyújtanak megoldást.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A szegénység megelőzése, hatásának mérséklése. Hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése. A roma népesség hátrányos helyzetének csökkentése. Nem megfelelő higiénés környezet.	Helyi foglalkoztatási eszközök alkalmazása. Szociális, gyermekjóléti, képzési szolgáltatások bővítése. Programok szervezése, szakemberek képzése.
Gyermekek	Veszélyeztetettség tényezők kialakulásának megelőzése, hatásuk enyhítése. Korai gyermekvállalás. Igazolatlan iskolai hiányzások.	Programok szervezése, szakemberek képzése.
Idősek	Magas az egyedül élők aránya, elmagányosodás. Gyakran válnak áldozattá. Bentlakásos otthon igénye. Szakrendelések távol vannak. Bank intézet megszűnése.	Szociális, közművelődési szolgáltatások bővítése. Bentlakásos intézmény létrehozása. Tájékoztatás és megelőzés.
Nők	Tartós munkanélküliség arányának csökkentése. Gyermekeit egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata magas.	Képzési programok körének szélesítése. Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása.
Fogyatékkal élők	Az elszigeteltség hatásának enyhítése. Az akadálymentes környezet arányának növelése.	A kommunikáció színterének bővítése, elérhetővé tétele. Akadályok folyamatos, ütemezett megszüntetése.

<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás</i>	Elszigetelődés, napi megélhetési problémák. Áldozattá válás. Nem elérhető szolgáltatások. Digitális problémák. Szabadidős tevékenységek bővítése.	Szociális tüzelő biztosítása. Digitális képzés, eszközök beszerzése. Kamera rendszer bővítése. Adományok közvetítése. Tudatos gyermekvállalás.
---	---	--

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák esélyt kapnak a méltó életre, aktív részesei a közösségnek, és teljes jogú állampolgárként élhetnek.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők megfelelő támogatásban részesüljenek, és kitörési lehetőséget kapjanak a nehéz élethelyzetükből.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek biztonságát, fejlődését és esélyegyenlőségét az oktatásban és a szabadidős tevékenységekben.

Folyamatosan odafigyelünk az idősök méltó életkörülményeire, társadalmi megbecsülésére és aktív közösségi részvételére.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a munkaerőpiaci esélyegyenlőség biztosítását, valamint a család és munka összeegyeztetésének támogatását.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők akadálymentesítésére, önálló életvitelének támogatására és társadalmi befogadásuk elősegítésére.

Tiszaúcon a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – így a romák, mélyszegénységben élők, gyerekek, idősök, nők és fogyatékkal élők – esélyegyenlőségi helyzete szoros összefüggést mutat az alacsony iskolai végzettséggel, a munkanélküliséggel, valamint az egészségügyi és szociális ellátásokhoz való korlátozott hozzáféréssel. A település célja egy olyan befogadó közösség kialakítása, ahol minden csoport számára biztosított az alapvető emberi jogok érvényesülése, a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés, valamint a méltó életkörülmények megteremtése. A cél eléréséhez nélkülözhetetlen az ágazatok közötti együttműködés, a helyi erőforrások feltérképezése és a partnerségek megerősítése.

Az intézkedési területek részletes kifejtése *(intézkedésenként, kitöltése javasolt, opcionális)*

A	Intézkedés címe:	
B	Feltárt probléma megnevezése	
C	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	
D	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	
E	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	
F	Tevékenységek (az intézkedés tartalma) pontokba szedve	
G	Az intézkedés felelőse	
H	Az intézkedés megvalósításának határideje	
I	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	
J	Az intézkedés megvalósításához szükséges (humán, pénzügyi, technikai) erőforrások	
K	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	
L	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása	

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntartathatósága
	0. Településszintű probléma										
1	Rászorulók támogatása, mélyszegénység felzárkóztatása	Rászorulók mindennapi életének nehézségei	Kevesebb nélkülöző személy és család	Költségvetés	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia	Pályázatfigyelés, szociális tüzelőanyag, szociális földprogram	Polgármester Szociális iroda vezetője	Folyamatos 2030.01.30.	Rászorulók számának csökkenése	humán pénzügyi technika	Pályázati lehetőségek figyelése
2	Infrastrukturális fejlesztések	A település infrastrukturális fejlesztése	Gazdasági, energetikai hatékonyság elérése	Költségvetés Településrendezési terv	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia	Pályázatfigyelés	Polgármester	Folyamatos 2030.01.30.	Fejlesztések száma	pénzügyi	Pályázati lehetőségek kihasználása
3	Multifunkciós közösségi ház	Multifunkciós közösségi ház hiánya	Fiatalok megtartása, közösségépítés	Költségvetés	Magyar Falu Program	Pályázatfigyelés	Polgármester	Folyamatos 2030.01.30.	Események száma, Résztevők elégedettsége	humán pénzügyi technika	Pályázati lehetőségek figyelése

										i	
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége											
1	Szegénység megelőzése, hatásának mérséklése	Kevés munkalehetőség, alacsony foglalkoztatottság a településen. A szegénység generációkon át öröklődik. Az alacsony jövedelem miatt rossz egészségügyi és lakhatási körülmények jellemzik a csoportot. Magas az eladósodottság.	Foglalkoztatás bővítése, az állástalanok számának csökkentése. Betegségmegelőzés. Újratermelődő adósságállományok csökkentése. Kompetenciafejlesztő képzések.		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia	Pályázati lehetőségek kihasználása, helyi vállalkozások segítése, egészségügyi szűrések.	Polgármester Szociális iroda vezetője	Folyamatos 2030.01.30.	Különbségek csökkentése, foglalkoztatások bővítése, állástalanok számának csökkentése	humán pénzügyi technika	A pályázati lehetőségek fenntarthatósága befolyásolja
2											
II. A gyermekek esélyegyenlősége											
1	Bölcsőde férőhely bővítés	Megnövekedett igény	Szülők könnyebben visszatérhetnek a munkába	Költségvetés pályázatok normatíva	Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009-2024	Férőhelynövelés	Polgármester Óvoda vezető	2030.01.30.	Új épület átadása, betöltött férőhelyek	humán pénzügyi technika	Folyamatos, normatívából
2	Tudatos gyermekvállalás tervezése	Korai gyermekvállalás, iskolai kimaradás	Felvilágosító tevékenység, tudatos gyermekvállalás	Szociális rendelet	Nemzeti Mentális Egészségügyi Program 2019-2030	Teherbeesést megakadályozó eszközök biztosítása	Polgármester Védőnők Háziorvosok	Folyamatosan 2030.01.30.	Eszközök száma, elhelyezett gyermekek számának csökkentése	humán pénzügyi technika	Költségvetési keret

3	Esélyegyenlőség biztosítása	Veszélyeztetettség tényezők kialakulásának megelőzése köznevelési rendszer szélesítése	Egészséges környezetben történő fejlődés biztosítása, veszélyeztetettség csökkentése, megelőzése, enyhítése. Észlelő- és jelzőrendszer hatékony működése. Szülők felé megfelelő tájékoztatás. Korai fejlesztéshez való hozzáférés segítése.	gyermekvédelmi törvény, rendeletek	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia	Rendszeres szakmai találkozók, szülők tájékoztatása	Polgármester Szociális iroda vezetője	Folyamatosan 2030.01.30.	Védelemben vett gyermekek számának csökkentése, igazolatlan iskolai hiányzások csökkentése, észlelő és jelzőrendszer működtetése	humán pénzügyi technika	Megfelelő szakemberek
III. A nők esélyegyenlősége											
1	A nők egyenlő esélyeinek megteremtése.	Térsgünkre jellemző a magas munkanélküliség, a gyermekvállalás utáni munkaerő piac beszűkülése. Ez még fokozottabb azoknál akik egyedül nevelik a gyermekeiket, ott az elszegényesedés kockázata is nő.	Női foglalkoztatottság növelése, gyermekek napközbeni ellátását biztosító szolgáltatások, képzések indítása		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia	Képzési programok körének szélesítése, gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése.	Polgármester Szociális iroda vezetője	Folyamatosan 2030.01.30.	Foglalkoztatottak számának növekedése, segélyezettek számának csökkentése	humán pénzügyi technika	Pályázati lehetőségek
2	Egészségmegőrzés	Betegség, magány, elszigetelődés	Szabadidős programok szűrővizsgálatok		Mentális és egészségügyi programok, Népegészségügyi szűrővizsgálatok	Kiterjesztett szűrővizsgálatok torna klubok kórus	Polgármester Védőnő Háziorvos Szociális iroda vezetője	Folyamatosan 2030.01.30.	Résztvevők száma Események száma	humán pénzügyi technika	Költségvetés normatíva önkéntesek

	IV. Az idősök esélyegyenlősége										
1	Idős lakosság támogatása, segítése	Magas az egyedül élők aránya, könnyebben válnak áldozattá. Nehezen találják meg a nemzedékek közötti párbeszédet, kapcsolatot. Félelem, szeparáció, elmagányosodás	Szociális, közművelődési és egészségügyi szolgáltatások bővítése Közösségi terek biztosítása Intézményi férőhelyek biztosítása	Szociális rendelet Költségvetés Normatíva	Idősügyi Nemzeti Stratégia 2023-2025	Szociális, közművelődési, egészségügyi, sport szolgáltatások bővítése, tájékoztató előadások szervezése Kamerarendszer Gondosóra Jelzőrendszer Házi segítségnyújtás Szakrendelésre, pénzintézetekbe szállítás	Polgármester Képviselőtestület Szociális iroda vezetője, Családgondozó Egészségügyi szakemberek Közösségszervező	Folyamatosan 2030.01.30.	Egészségügyi szűrőprogramok, kulturális programok száma	humán pénzügyi technikai	Pályázati lehetőségek helyi klubok, szakkörök
2	Időotthoni elhelyezés	Bentlakásos időotthon hiánya	Önálló idősök napközbeni ellátása hely kialakítása		Tartós ápolás-gondozás 2030 stratégia	napközbeni ellátásba való bevonás	Polgármester Képviselőtestület Szociális iroda vezetője	Folyamatosan 2030.01.30.	Igénybe vevők száma	humán pénzügyi technikai	normatíva költségvetés
	V. A fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége										
1	Fogyatékkal élők esélyegyenlőségének biztosítása	Problémát okoz az elszigeteltség, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés	Szociális, egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés bővítése Akadálymentesítés		Országos Fogyatékossgügyi Program 2015-2025	Klubok, szakkörök szervezése, akadálymentesítés, szűrővizsgálatok, kulturális programok	Polgármester Szociális iroda vezetője	Folyamatosan 2030.01.30.	Szűrővizsgálatok akadálymentesítés klubok, szakkörök	humán pénzügyi technikai	Pályázati lehetőségek

						szervezése					
2	Önbecsülés erősítése	Megélhetési problémák Munkavállalás nehézségei	Fogyatékkal élők munkaerőpiacra jutása	Szociális rendelet	Országos Fogyatékosági Program 2015-2025	Közlekedés támogatása	Polgármester Képviselőtestület Szociális iroda vezetője	Folyamatosan 2030.01.30.	Igénybe vevők száma	humán pénzügyi technikai	Költségvetés

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

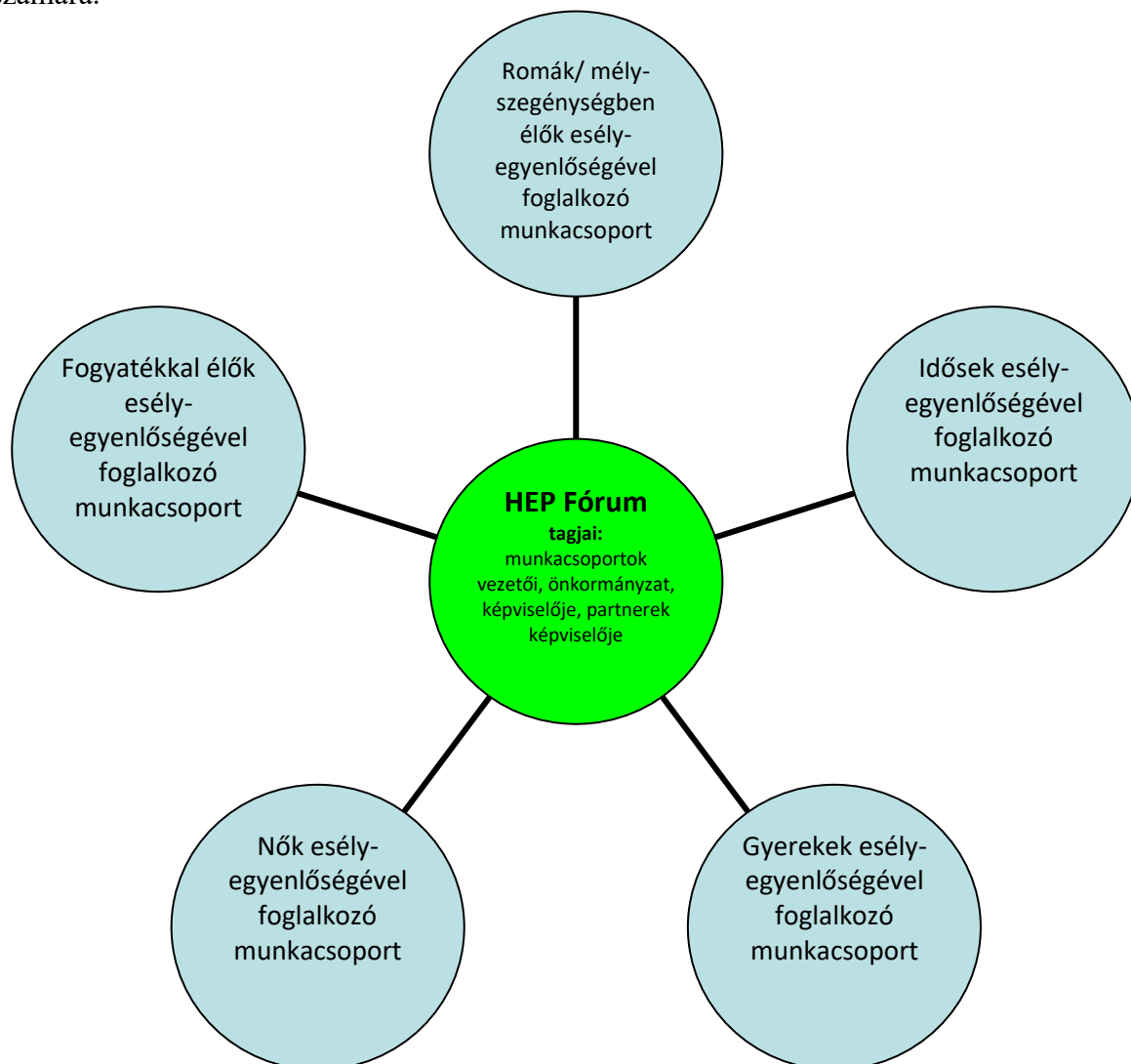
3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnereket képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.

- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A város/község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően város/község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

A kötelező táblák és az összefoglaló IT tábla nem a melléklete a HEP-nek hanem az egységes szerkezetbe foglalt HEP kötelező eleme!

Dátum

Aláírás

A KÉPVISELŐ TESTÜLET ELFOGADÓ HATÁROZATÁNAK KIVONATA